

W. W. Lunge

Slavery

2 pages

VERHANDELINGEN
OVER DE
VERDEELDHEDEN
DER
REPUBLIEKEN,
EN DE
SMERTELYKE GEVOLGEN VAN DIEN,

VOOR DE INWOONDERS BESCHOUWD,
VAN DE OPRICHTING DER VOO-
RIGE, TOT DIE DER

NOORD-AMERIKAANSCHER REPUBLIEK,

WORDENDE TEFFENS BETOOGD IN
HOE VER EEN STAATS-OMWEN-
TELING VOOR- EN NADEELIG
VOOR EEN REPUBLIEK IS.

DOOR EEN KUNDIGE PEN BESCHREEVEN,
EN MET AANTEKENINGEN VERRYKT,

DOOR DEN GRAAWE

DE MIRABEAU.

TE AMSTELDAM, BY
J. H. TROP,
" 1788.

VOORREDEN.

Men weet met welk een drift de werken van Dr. PRICE door de Liefhebbers der Rechten van den Mensch en door de Voorstanders van de republikainsche Vryheid zyn ontvangen. Dit, hetwelk wy den vryen Nederlanderen aanbieden, is niet beneden de andere mannelyke en grondige Schriften uit de pen van dien doorluchtigen Schryver voortgekomen. Wy durven

iv V O O R R E D E N.

zelf zeggen, dat wy in de tegenwoordige zucht der natie tot eene hervorming haar niets konden aanbieden, dat bekwamer was, om haar oordeel te verlichten en hare denkbeelden op wezenlyke punten te vestigen. Men zoude zelf zeggen, dat alle de onderscheiden onderwerpen, welken het verhandelt, niet minder voor het Nederlandsche Bondgenootschap bestemd waren geweest dan voor het Amerikaansche Congres. *Politieke Bondgenootschappen*, welke van Republieken een eenigen Staat maken, zyn een gewichtig stuk. Wy kennen geen een Schryven over 't

pu-

V O O R R E D E N. v

publiek recht, die hetzelfde nog heeft durven verhandelen. De onsteivelyke J. J. ROUSSEAU had in zyn *Contract Social* ons een grondige verhandeling over dit onderwerp beloofd, welke nooit in 't licht verschenen is. MONTESQUIEU heeft ons in het 20ste Boek van zyn *Esprit des Loix* drie Hoofdstukken over het gewichtig stuk der Bondgenootschappen medegedeeld, zy zyn kort, doch van MONTESQUIEU, die, even als *Tacitus*, alles kortelyk verhandelde, omdat hy alles zag.

In 't algemeen kennen de Vereenigde Nederlanders alle de voordeelen

hunner politieke constitutie nog niet genoeg. De Schryvers der *Grondwet-tige Herstelling* zyn misfchien de eenigen, die tot heden toe de juistheid, de harmonie, en de eenvoudigheid van dezelve hebben aange-toond, die gearbeid hebben om de in-gezetenen aan 't Vaderland te verbin-den, door hun 't zelve te doen bemin-nen, en bewezen hebben, dat het al-leen aan hun ftaat, om door middel eener hervorming, die het algemeene ftelfel zoude behouden, met hetzelve te louteren, het vryfte, het gelukkigfte en het geachtfte volk van Europa

te

V O O R R E D E N. vii

te worden. Indien deze vertaling eenigermate tot dit heilzaam onderwerp mag medewerken, zyn wy genoeg beloond. Wy hebben gemeend, dat het niet ongepast zoude zyn 'er de Bedenkingan by te voegen, die de Graaf *de Mirabeau* op het werk van den Heer *Price* gemaakt heeft, en den Brief van den deugdzamen Staatsdienaar **TURGOT**. Deze drie Schryvers, die het eens zyn omtrent dezelfde grondbeginselen, doen, vooral de twee Franschen, een verbazend verschynfel zien, en 't welk wel geschikt is om de Voorstanders eener hervorming in dit Land

aan-

VIII V O O R R E D E N.

aantemoedigen, en overladen hen met
fchaamte, die in een Republikainfche
regeering als de onze is, grondbeginfe-
len voor heilig durven uitventen, wel-
ke door Schryvers aan een eenhoofdi-
ge regeering onderworpen, worden af-
gekeurd.

AAN-

VERHANDELINGEN

OVER DE

VERDEELDHEDEN

DER

REPUBLIEKEN,

EN DE

GEVOLGEN VAN DIEN.

Over de gewigtigheid der Staatsömventeling, welke de onafhangelykheid der Zeven Verëenigde Staaten heeft te weeg gebragt.

Eene wezentlyke en oprechte overtuiging heeft my een zeer levendig deel doen neemen in den voorspoed der Engelsche Volkplantingen, welke nu de VEREENIGDE STAATEN VAN NOORD-AMERICA uitmaaken. Daar deeze myne denkwyze my aan veele kwaadaartige berispingen, en zelfs aan eenige dreigende gevaaren heeft bloot gesteld gehad, kan men zich gemaklyk verbeelden, dat ik den uit-

A

slg

flag van deze groote zaak met een brandend verlangen heb afgewacht. Ik acht my gelukkig, dat ik het einde derzelve heb moogen zien, en dat ik lang genoeg geleefd heb om getuige te zyn van zondanigen vrede, als ik hen altoos heb toegewenscht. Bovenal verheugt my die omwenteling ter bevordering der algemeene vryheid, van welke *America* het roemruchtig schouwtooneel is geweest; eene omwenteling, welke een nieuw tydperk in de geschiedenis der waereld begint, welke, voor de oogen van het gantsch menschdom, een ruim en grootsch vooruitzicht opent, en waarvan de geheele waereld, en zelfs *Engeland*, gewigtige voordeelen kan trekken.

Deze laatste oorlog heeft over het algemeen zeer veel goed gedaan, zo in deszelfs eerste beweegrede, als in de voortzetting van denzelven, door waare en juiste denkbeelden over de rechten van het menschdom, en over den waaren aart van eene wettige regeeringsform onder de volken te verspreiden, door aan alle menschen die zucht ter betuugeling der dwingelandy in te boezemen, welke reeds één Land van *Europa* heeft beziel, en waarschylyk nog meer andere Landen zal bezielen, en door aan *N. America* eene Regeeringsform te schenken, welke in billykheid en vryheidlievendheid die van alle andere Gewesten der bekende waereld verre overtreft.

Hoe

Hoe nuttig nu ook deeze oorlog om de gemelde redenen geweest zy, is echter de vrede, die op denzelfen gevolgd is, nog veel heilzaamer. Deeze strekt ter behoudenis van die Regeeringsformen, welke ongetwyfeld te grondé zouden zyn gegaan, indien *Engeland* de overhand behouden had; deeze bied in een wyduitgestrekt en gezegend Land eene veilige schuilplaats aan de onderdrukten uit alle Volken; deeze legt den grond van eene Heerschappy, welke de zetel der Vryheid, en het heiligdom der Deugden en Weetenschappen kan worden; deeze geeft ons rede om te hopen, dat *N. America* dit dierbaar pand zal blyven bewaaren tot dien tyd toe, wanneer alle Volken aan hetzelfde deel zullen verkrygen, wanneer geene Geestelyke of Waereldlyke Dwingelanden hunne evenmenschen meer zullen verdrukken, en wanneer de laage slaaverny, welke het menschedom onteert, voor eeuwig van deeze wereld zal verbannen worden. — Ja, ik durf my verbeelden, dat de hand van Gods Voorzienigheid in deezen laatsten oorlog ter bevordering van het algemeen welzyn werkzaam is geweest, en ik kan my niet wederhouden van by deeze overdenking uit te roepen: *Dit is van den Heere geschied!*

De rede geeft, zowel als de algemeene overlevering en de Godlyke openbaaring, ons aanleiding om te gelooven, dat het lot der menschen beter en gelukkiger zal worden vóór het einde

der eeuwen. De waereld is trapswyze nader aan de volmaaktheid gekomen; het licht en de kennis zyn meer en meer uitgebreid geworden, en de eeuwen, die onzen leeftyd zyn voorgegaan, staan in betrekking tot denzelfen als de kindsheid tot de jongelingschap, welke den manlyken ouderdom naby gekomen is.

De aart der zaaken vordert, dat deeze opklimming moet blyven voortduuren. Dezelve kan wel eens afgebroken, maar niet geheel vernietigd worden. Elke vordering baant den weg tot eene nieuwe vordering; ééne eenvoudige proefneeming, ééne enkele ontdekking is niet zelden de bron van veele meer verhevene kundigheden, en doet spoedig de werking van een nieuw zintuig, of van eene vonk, welke in een' loop buskruid valt, en eene geheele myn doet springen. Dus kan de mensch tot een' trap van kundigheid geraaken, van welken wy ons zelfs niet eens de mooglykheid kunnen verbeelden. Eene eeuw van duisternis kan wel eens volgen op eene eeuw van verlichting, maar daarna blinkt ook dit licht met een' verdubbelden glans, om dat het een' tydlang verborgen is geweest. De luisterryke eeuwen van *Oud-Griekenland* en *Rome* zyn gevolgd geworden door een tydperk van woestheid, op hetwelk onze meer volmaakte eeuwen gevolgd zyn. Wezentlyke vorderingen kunnen niet wederom geheel verloren gaan, wanneer die eenmaal plaats gehad hebben. Het blykt, dat die der

Oud-

Oudheid midden onder de duisternis der woeste eeuwen bewaard zyn gebleven , dewyl , by de herstelling der geleerdheid , de wetenschappen en kunsten eene nieuwe kracht gekregen hebben , wier schielijke toeneeming onzen latere eeuwen byzonder doet uitmunten.

Deeze overweeging moet den geest genoeg baaren , en denzelfen opbeuren. — Een man van vernuft maakt in zynen tuin aanmerkingen en proefneemingen over de uitwerkfelen der zwaarte. Een gelukkig toeval (*) ontdekt aan hem de wetten , volgens welke de waerelden bewogen worden , en doet ons met eene foort van medelyden op de verlichtfte tyden der Oudheid terug zien. Welk eene nieuwe waardigheid , welk een groot vermogen hebben niet de uitvinding der vergrootglazen , der boekdrukkunst , en van het buskruid , en de meerdere volmaaking der Wis- en Zeevaartkunde aan den mensch bygezet!

Wie zou in de eerfte eeuwen van de waereld hebben durven denken , dat de menschen eenmaal den afstand en de grootheid der zon , en der dwaalsterren zouden kunnen berekenen? Wie zou zelfs in het begin van deeze eeuw zich hebben durven verbeelden , dat de mensch , binnen korte jaaren , de magt

(*) Dit ziet op de byzonderheden betreklyk tot den Ridder *Isaac Newton* te vinden in de Voorreden van *Doctor Pemberton's View of his Philosophy*.

magt zou verkrygen om den bliksem aan zyn' wil te onderwerpen, of in de lucht te zweeven door middel van een' luchtweegkundigen bol? Is deeze laafte magt, hoe lang die ook onbekend gebleven zy, wel iets anders dan het bloot werkftellig maaken van een' zeer bekenden grondregel. Dus zullen 'er nog veele ontdekkingen gedaan worden, welke den mensch nieuwe middelen ter uitbreiding van zyne magt aan de hand zullen geeven; en misfchien vermeet men zich niet te veel, wanneer men onderftelt, dat, zo de burgerlyke regeeringen het niet beletten, de vorderingen der menschen niet zullen rusten vóór dat de onkunde, de ondeugd, en de oorlog geheel van onzen Aardbol verbannen zyn.

Onder alle de tegenwoordige gebeurtenissen, welke veel zullen toebrengen tot de herftelling van het menschdom, is 'er waarfchynlyk geene, die zo uitgestrekte gevolgen voorftelt als die, welke het onderwerp van de volgende aanmerkingen is. Misfchien zou ik, zonder eenige vrees voor grootfpraak, moogen beweeren, dat, na de invoering van het Christelyk Geloof, de Staatsomwenteling van *N. America* het gewigtigst tydperk is in den vorderenden loop der menschlyke gebeurtenissen, ter volmaakting van het geheel. Deeze Staatsomwenteling kan de eerste oorzaak zyn van eene algemeene ontwikkeling en verspreiding der waare grondftellingen nopens de rechten van den mensch, en aan de Volken het middel verfchaffen, om zich

te ontflaan van het juk der bygeloovigheid en dwinglandy, door te leeren en aan te toonen :”

„ Dat niets onder de menschlyke zaaken inderdaad *fundamenteel*, of grondstellig is, dan alleen een onpartydig onderzoek, een eerlyk hart, en de beoefening der deugd; — dat het de zaak niet is van eenige Regeering deeze of geene beschouwlyke gevoelens of geloofsbedydenissen te gebieden of te beschermen; — dat de leden van eenige burgerlyke gemeenschap *Bondgenooten*, en niet *Onderdaanen*, en derzelver *Bestuurders Dienaars* en niet *Meesters* zyn; — dat eene wettige regeering bestaat in het gezag der wetten, welke voor allen gelyk, en met goedkeuring van allen gemaakt zyn; dat is, in het redelyk gezag der menschen over zichzelf, en niet in het gezag van *éenen mensch* over *andere menschen*, of van *éene gemeenschap van menschen* over eene *andere gemeenschap van menschen*.”

Wanneer deeze waarheden eenmaal erkend en beoefend zullen worden dan zal de waereld gelukkig zyn. Dan zal welhaast de dweepery, dat voortbrengfel des afgronds, geheel vergeeten worden. De Ceestlyke en Waereldlyke Dwinglandyën, die den weg baanen tot slaaverny, zullen dan vernietigd worden, en men zal dan eindelyk de vervulling zien van die oude voorzeggingen. *De laatste algemeene Heerschappy zal eene heerschappy zyn van rede en deugd; het Euangelium des*

Vreedes (volgens de waare betekenis van dien naam) zal een' vryen loop hebben, en verheerlykt worden, veelen zullen herwaarts en derwaarts gaan, en de *Rennis* zal vermeerderd worden; de *wolf* zal met het *lam* verkeerren, en de *luipaard* zal by den *geitenbok* nederliggen; en het een volk zal tegen het ander volk niet meer het zwaard uittrekken.

Ik ben vastelyk overtuigd, dat de onafhanglykheid der Staaten van *N. America* eene der gebeurtenissen is, welke de Voorzienigheid bestemd heeft om ons deeze gelukkige tyden aan te brengen; en ik ben in het minst niet bevreesd van in deeze myne verwachting te zullen bedrogen worden, wanneer de Vereenigde Staaten slechts de gevaaren, die hen dreigen, weeten te vermyden, en wanneer zy zich voorzichtiglyk bezig houden met het beraamen der middelen om voordeel te trekken uit hunnen tegenwoordigen toestand, en dien tevens nog meer en meer te verbeteren.

Dan zal men ook met waarheid van hen kunnen zeggen hetgeen oudtyds van Gods uitverkoren Volk gezegd wierd: *Dat in hen allen de geslachten des aardbodems zullen gezegend zyn.* Het is byna onmooglyk, dat dit Volk een al te groot denkbæeld van zichzelf kan hebben; en mischien is 'er ook nooit een Volk geweest, van hetwelk men meer verstand en deugd heeft moogen verwachten. Mischien is 'er nog nooit een Volk geweest aan hetwelk de Voorzienigheid in haare besluiten een' hooger trap van
ge-

gewigtigheid heeft toegedacht. Dit Volk heeft zyne loopbaan met roem begonnen , het heeft voor zichzelf en voor de geheele waereld overwonnen. Het heeft , midden onder de woede van een' gevaarlyken oorlog , eene Regeeringsform opgericht , welke voor het geheel menschdom gunstig is. Het heeft reeds veel gedaan , — Maar het heeft ook nog veel te doen , en mooglyk nog veel meer dan men zeggen kan.

Myn oogmerk in dit geschrift is alleen de voornaamste zaaken te verhandelen , welke myns bedunkens deszelfs uiterste oplettendheid behooren bezig te houden , indien het zyn geluk op een' vasten grond wil vestigen , en dat van de geheele waereld bevorderen. Ik zal myne gevoelens over dezelve openleggen met die vrymoedigheid , tot welke de zuiverheid van myne goede meening my gerechtigd maakt , maar ook met een oprecht mistrouwen van deeze myne gevoelens , dewyl ik van de geringheid myner kundigheden volkomen bewust ben.

O V E R D E

NATIONAALE SCHULD.

Het is ontegensprekelyk, dat het eerst voorwerp, waaromtrent de Vereenigde Staaten zich moeten bezig houden, is het aflossen van de Nationaale Schuld, en de betaaling der Legerbenden, welke den oorlog hebben helpen voeren en ten einde brengen. Hun Crediet is nog eerst in zyne opkomst, indien zy het niet in stand houden, en zelfs uitbreiden is hun val zeker, en hun goede naam en de eer van de Natie moet noodzakelyk met hen vervallen.

Gelukkiglyk zyn zy in staat om het in stand te houden. De *N. Americanen* bezitten hiertoe veele en groote hulpmiddelen in een wyduitgestrekt Land, dat alle mooglyke voordeelen van grond en luchtgestel bezit, en dat veele nog onverdeelde strecken in zich bevat. De vestigingen, en derzelve waerdy zullen daar welhaast merklyk toeneemen. Wanneer de Vereenigde Staaten dezelve willen verdeelen onder hunne soldaaten, en onder de emigranten, zal het grootst gedeelte der Nationaale Schuld welhaast vernietigd zyn; maar, schoon zy ook al eens dit hulpmiddel niet hadden, zyn zy echter in staat om genoegzaame belastingen

gen te draagen om deeze Schuld langzaamerhand af te doen.

Wanneer wy onderstellen, dat hunne schuld beloopt op negen millioenen Ponden Sterlings, die eene rente van $5\frac{1}{2}$ pr. Cent. moeten opbrengen; dan zal eene belasting van één millioen in staat zyn om die rente op te brengen, en nog daarenboven een half millioen jaarlyks op te leveren voor eene kas van aflossing, waaruit dus de hoofdsom in dertien jaaren zou kunnen betaald worden. Een overschot van een vierde van een millioen zou hetzelfde in twintig jaaren en een half kunnen doen. Zo haast de hoofdsom eens afgelost, en dus deeze belasting niet meer noodig zal zyn, zou men dezelve kunnen verminderen, maar het zou onvoorzichtig zyn, die geheel en al te vernietigen. Honderdduizend Ponden Sterlings jaarlyks weggelegd, of omzigtiglyk gebruikt tot het bouwbaar maaken van nog onverdeelde landen, en tot andere noodige verbeteringen, zouden binnen korte jaaren aangroeijen tot een' schat, of binnenlandsch erfgoed, dat zou kunnen strekken ter vergoeding van alle de onkosten van het Bondgenootschap, en om de byzondere Staaten voor altoos van alle schulden en belastingen te ontheffen. (*)

Zo-

(*) De gronden, boschen, belastingen, enz., die voordeezende inkomsten van de Kroon in *Engeland* uitmaakten, konden verre het grootst gedeelte der uitgaaven van het Ministerie goedmaaken.

Het

Zodanig een Fonds, dat, wanneer men het uitzette, 5 pr. Cent zou kunnen opbrengen, zou in negentien jaaren eene hoofdfom uitmaaken van drie millioenen, in zeven-en-vyftig jaaren dertig millioenen, in een-en-tagtig jaaren honderd millioenen in eene eeuw twee honderd-een-en-zestig millioenen; en, zo men de rente van hetzelfde tot 10 pr. Cent kon brengen, dan zou het in negentien jaaren vyf millioenen, in negen-en-veertig jaaren honderd millioenen, en in zeven-en-negentig jaaren tien duizend millioenen Ponden Sterlings uitmaaken.

Het is ten hoogfte te verwonderen, dat het nog nooit eenige Regeering in den zin gekomen is haare fchatten volgens deeze eenvoudige wyze te vermeerderen. Eene overschietende hoofdfom, hoe gering die ook zy, heeft, wanneer dezelve wel aangelegd en in acht genomen word, zekeren invloed op het aflofen der fchulden, even als de verdubbelde rente op de vermeerdering van de hoofdfom in den geldhandel. Zodanig een overfchot is dus, wel befchouwd zynde, van het hoogst gewigt.

Maar zohaast men zodanig een Fonds zelf begint aan te tasten, dan gaat alles verloren. *Engeland*

Het is een geluk voor het volk van *Engeland*, dat door de buitenfpoorigheid der Ministers dit eigendom van de Kroon vervreemd is geworden, want anders zou de Kroon daardoor welhaast onafhankelijk van de Natie zyn geworden; maar in *N. America* zou zulk een eigendom eene Gemeene-Lands-Bezitting worden, welke tot zeer groote nuttigheid zou kunnen worden aangelegd, onder het beftuur der Representanten van het Volk.

land kan hiervan tot een levendig voorbeeld strekken. De fondsen der overschotkas, die voorheen de eenige steun en hoop van dat Ryk waren, zyn door vervreemding onnut en krachteloos geworden. Indien dezelve gebruikt waren geweest tot het oogmerk, waartoe zy ingericht waren, zouden zy reeds in het jaar 1775 de inkomsten van den staat met negen millioenen Ponden Sterlings vermeerderd hebben. Daar integendeel dat Land toen gedrukt wierd door eene schuld van honderd-zeven-en-dertig millioenen, welke byna vier millioenen en eene halve aan renten moesten opbrengen, hetwelk in de Staats-inkomsten slechts een overschot van zeer weinig belang overliet. Deze schuld is, zedert dien tyd, opgeklommen tot eene som van tweehonderdertig millioenen, welke negen millioenen en eene halve aan renten moet opbrengen, wanneer men de Koningsgelden daarby rekent. Welk een grove misflag!

Indien men geene krachtvaardige middelen in het werk stelt om deze verschriklyke schuld te verminderen, zodanig dat het Volk deswegens gerust gesteld worde, zullen daaruit ten eenigen tyd, het zy dan vroeg of laat, allervoorzekerst noodlottige beweegingen ontstaan.

Laat dit schrikverwekkend voorbeeld de Vereenigde Staaten tot eene les strekken! Hunne tegenwoordige schuld is niet overmatig groot. Eene kas van overschot, welke tegen alle kwaad gebruikt

bruik (*) beveiligd is, kan dezelve welhaast aflossen, en daarenboven, in alle gewigtige voorvallen, eene zekere toevlucht zyn. Laaten zy derhalven eene zodanige kas oprechten; laat die schatkist hen zo heilig zyn als oudtyds de Verbondskist by de Jooden, en zy zullen daarvan denzelfden bystand genieten.

Intusfchen kan ik niet nalaaten hier aan te merken, dat zy ééne schuld hebben, welke door geene kas van overschot kan verminderd worden, en welke zy nimmer zullen kunnen aflossen; eene schuld, welke veel grooter is, dan nog ooit eenige Natie gemaakt heeft, eene onuitrekenbaare schuld, welke tot op hunne laatste nakomelingen zal overgaan. Maar deeze schuld is geene geldschuld, het is eene schuld van eeuwigduurende erkenenis aan hunnen grooten Verlosser, aan den onvergelyklyken Man, dien Gods Voorzienigheid verwekt heeft om de Grondlegger te zyn van de Vryheid en Onafhangelykheid van *Noord-America*, aan den doorluchtigen WASHINGTON, wiens Naam tot in eeuwigheid in de Jaarboeken der Waereld onder de naamen der Weldoeners van het Menschelyk Geslacht met den grootsten luister behoort uit te blinken.

De

(*) Wanneer de Landsgelden niet getrouwlyk behandeld en aangewend worden, dan worden zy het allerergst kwaad, doordien de Regeeringen alsdan gelegenheid krygen om die tot omkoopingen te besteeden, wanneer men haar volkomelyk over het geheel inkomen van den Staat laat beschikken.

De hulpmiddelen, welken ik hier voorgesteld heb, zullen *N. America* voor altoos kunnen behoeden voor eene al te groote vermeerdering van schulden, en gevolgelyk voor dén last van zwaare belastingen, die een ongeneeslyk kwaad is, dat waarfchynlyk ten eenigen tyd den ondergang, niet alleen van *Engeland*, maar ook van meer andere Landen van *Europa* zal veroorzaaken.

Daar zyn nog meer maatregelen van het uiterst gewigt, welken ik gaarne by de Staaten van *N. America* zou aangenomen zien. Deezen bestaan voornaamelyk hierin, dat zy trachten den vrede in hun Land te bewaaren, en hetzelve tot een fchouwtooneel van volkomene en vreedelievende vryheid te maaken, daar men zonder levensgevaar de waare rechten van den mensch ongeftoord mag onderzoeken.

OVER

O V E R D E N
V R E E D E ,

*En over de middelen om denzelfven altoosduurende te
doen zyn.*

Het hoofdoogmerk van alle Regeeringen moet zyn alle de wysheid, en al het vermogen van eene maatschappy of bondgenootschap te doen zaamenwerken om den vrede en de vryheid tegen alle aanvallen van binnen en van buiten te beveiligen. De Vereenigde Staaten zyn volkomen veilig tegen alle buitenlandsche aanvallen, maar zy zyn op verre na zo veilig niet van binnen. Het overwinnen en uitdryven der Engelsche magt, en hunne verre afgelegenheid van *Europa* ontheffen hen van alle vrees voor vreemde vyanden; maar zy staan bloot aan het gevaar van tegen elkanderen de wapenen te zullen opvatten, en dit zou het grootst ongeluk zyn, dat hen zou kunnen overkomen; hiervoor moeten zy zich allerzorgvuldigst wachten, of *N. America* zal welhaast de verschriklykste tooneelen van roof en moord opleveren; en dan zal dit gewest, wel verre van de toevlucht der onderdrukten uit alle Natiën te weezen, als eene kin-

kindermoordende stiefmoeder van elk gevloekt worden.

Waarom zou de vrede tusfchen zaamverbonden Staaten; niet op dezelfde wyze onderhouden of hersteld kunnen worden; gelyk die van mensch tot mensch onderhouden of hersteld word? Byzondere menschen brengen hunne gefchillen voor eene rechtbank, dat is, zy onderwerpen die aan het onderzoek der wysheid en rechtvaardigheid van den Staat. Deeze rechtbank vonnist over dezelve; en de veroordeelde party berust in dat vonnis; zo niet, dan word zy door het hoog gezag daartoe genoodzaakt. — Ik kan my niet wederhouden van te denken; dat het mooglyk is; dat middelen van gelyken aart eenmaal den algemeene vrede herstellen; en den oorlog voor eeuwig van onzen Aardbol zullen verbannen. Wat belet ons dan te hoopen, dat deeze omkeering in *N. America* een' aanvang zal neemén. Dezelve kan grootendeels afhangen van den inhoud der grond-artikelen van het Bondgenootschap der Vereenigde Staaten.

Wanneer 'er een geschil ontftaat tusfchen eenigen der gemelde Staaten; beveelt de Acte der Unie, dat zy zich op het Congrès zullen beroepen. Het Congrès doet onderzoek van de zaak, — het overweegt, — het vonnist, — hierby heeft de Wetgeever het laten berusten; en dus het gewigtigst punt onbessist gelaten. Men heeft niets vastgesteld, dat eenige kracht kan geeven

aan het vonnis van het Congrès, en juist om die rede zullen deeze vonnissen van het Congrès altoos nietig en krachteloos zyn. Ik ben wel zeer verre van my te durven vleijen van eenig middel ter herstelling van dit groot gebrek in de Americaansche Wetgeving te zullen uitvinden; dit vereischt zeer groote poogingen, en men kan waaryk niet te veel doen om hetzelfde te bewerken.

Ten dien einde moet zonder twyfel aan het Congrès eene grootere magt gegeven worden, en wel byzonderlyk het vermogen, om, by zekere gelegenheden, de krygsmagt van het geheel Bondgenootschap byeen te roepen, en zich van dezelve te bedienen ter uitvoering van de besluiten der Unie. De byzondere Staat, tegen welken het Congrès zal gevonnisd hebben, zal zich zonder tegenkanting aan dit vonnis onderwerpen, zohaast deszelfs Represantanten zullen begrypen, dat zy daartoe genoodzaakt kunnen worden, en dat zy niet in staat zyn om zich daar tegen te verzetten. Maar, door de dwingende Magt, waarmede ik het Congrès wil gesterkt hebben, moet hier niet verstaan worden eene *altoos staande Legermagt*. God verhoede dat immer eene zo verderfelyke instelling in *N. America* ingevoerd worde! Altoos staande Legermagten zyn overal de voornaamste steunpilaaren der willekeurige Magt, en de voornaamste oorzaken der verlaaging van het menschedom. Geen wys volk zal ooit de zorg voor zyne eigene verdediging uit zyne handen

den geeven , of toelaaten , dat zyne rechten aan een' hoop gewapende slaaven worden toevertrouwd. De vrye Vereenigde Staaten moeten gezaamentlyk een lichaam van wel gewapende , welgeöefende , en wel bestuurde Burgers uitmaaken , die altoos waardig zyn om uit te trekken , wanneer de nood het vereischt , om aan de wetten kracht te geeven , een oproer te dempen , of den vrede te handhaaven. Zodanig is , zo men my wel onderrecht heeft , de toestand der *N. Americaanen*. En waarom zou dan het Congrès niet gemagtigd worden om aan ieder der Vereenigde Staaten zyn aandeel van geregeld krygsvolk af te vorderen , om zodanigen Staat , die de Unie zou willen verbreeken door zich tegen het vonnis der algemeene Representanten te verzetten , tot onderwerping te noodzaaken ?

Ik ben wel verzekerd , dat het moeiljelyk zal zyn te beletten , dat in het vervolg geen misbruik gemaakt worde van deeze magt , en mischien kan er een nog krachtiger en zekerder middel gevonden worden , om aan het bovengemeld oogmerk te voldoen. Intusfchen behoort men in alle menschlyke zaaken , wanneer de keuze aan ons staat , van twee kwaaden het geringste te kiezen. Wy verkiesen den dwang van eene burgerlyke regeering , om dat dezelve een minder noodlottig kwaad is dan de regeeringloosheid ; en zo is ook , in het tegenwoordig geval , het misbruik van eene magt , welke mischien somtyds strekken zal tot ondersteuning van niet zeer billyke of berede-

neerde besluiten, een geringer kwaad dan de rampen van een' binnenlandfchen oorlog.

Daarenboven zyn 'er nog veele middelen over om dit gevaar tegen te gaan. Het negende Artikel van de Confederatie, of eenige dergelyke wet, zal een groot deel der partydige of overhaaste vonnissen tegen gaan. De afwifeling der Reprefentanten, welke by het vyfde Artikel vastgefteld word, moet noodzaaklyk het bederf voorkomen, dat een al te lang bezit der magt doorgaans na zich fleept. Het recht, dat allen de Staaten aan zich voorbehouden hebben, van hunne Gedeputeerden terug te roepen, wanneer zy over hen niet wel te vreedten zyn, zal deezen altoos omzichtig en gedwee doen zyn voor de navorfchingen van hunne Conftituënten.

De aanmerkingen, welke ik hier opgegeven heb, over de ongenoegzaamheid der magt, welke men aan het Congrès heeft toegestaan, moeten ook betreklyk gemaakt worden tot de geldmiddelen. Het Congrès moet magt hebben tot het ligten van onderftanden, die volftrekt noodig zyn tot het opbrengen van de onkosten der Confederatie; tot het aangaan van fchuldverbindteniffen tot het inftellen der noodige fondfen om deeze fchulden af te loffen; en deeze magt moet niet vernietigd kunnen worden door de tegenkanting der minderheid in de Staatsvergaderingen.

Eindelyk hangt het crediet der *N. Americaanfche*
Re-

Republieken, derzelve magt, haar aanzien by de vreemdelingen, haare burgerlyke en Staatkundige vryheid, en zelfs derzelve geheel bestaan, geheel en alleen af van eene naauwe en vaste verbindtenis, welke niet in stand gehouden kan worden dan door alle mooglyke magt, en werkvermogen te geeven aan het gezag der bezending, welke de Unie representeert; en het onderscheidend kenmerk van dezelve is.

Zou het ook niet nuttig zyn op gezette tyden in elken Staat eene geregelde opneeming te doen van het getal der inwoonders, derzelve sexe, ouderdom, bezittingen, bezigheden, en middelen van bestaan? Een zodanig onderzoek zou, wanneer het in de lysten der huwlyken, geboorte- en sterfgevallen getrouwlyk opgetekend wierd, een zeer gewigtig licht kunnen geeven; het zou aantoonen hoedanig het gelegen was met den toestand, de wetten, de instellingen, de nuttigste bezigheden voor de volksvermenigvuldiging, voor de gezondheid, voor de welvaart, en voor het geluk van het menschdom. Het zekerst, en mischien het eenig middel om, volgens eene juiste evenredigheid te bepaalen, hoeveel volk en geld elke Staat moet opbrengen tot het instandhouden, of tot het versterken der Unie, is gestadig acht te geeven op de vermeerdering of vermindering der volkrykheid, en op het toe- of afneemen der hulpvermogens van elken Staat.

O V E R D E
V R Y H E I D.

Het voornaamst van alle menschlyke belangen is ongetwyfeld de Vryheid; en dus zal ook het onderwerp, waarop ik allersterkst zal aandringen, zyn het onwrikbaar vaststellen van eene volmaakte, zo wel Godsdienstige, als burgerlyke vryheid, welke *N. America* de verblyfplaats zal maaken van de waarheid en de rede, bevryd van allen dwang en vooroordeelen; daar de menschlyke vermogens een' vryen loop zullen hebben, en eindelyk het toppunt der volmaakbaarheid van ons geslacht kunnen bereiken.

Het vry gebruik der zielsvermogens van den mensch is in allen de Landen van de waereld meerder of minder bedwongen geworden door de tuschenkomst van het waereldlyk gezag in zaaken van beschouwing, door wreede wetten tegen zogenaamde ketteryën, en door den uitsluitenden en heerschzuchtigen geest van alle geestelyke of godsdienstige heerschappyën. Hoe vuuriglyk moet men niet wenschen, dat *N. America* nimmer zodanige kluisters voor de rede mooge bereiden! Ik heb met een onuitspreeklyk genoegen vernomen, dat dit tot nog

toe

toe daar geene plaats heeft. De N. Americaanfche inftellingen zyn in dit opzicht oneindig verre verheven boven alle andere; de Vereenigde Staaten genieten de uitmuntende eer, dat zy de eerften op den aardbodem zyn, by welken gunftige wetten ter bevordering der menfchelyke vryheid zyn ingefeld. Dusdanig zyn zy reeds by hunne geboorte geweest, en wat kunnen zy in een' meer gevorderden ftaat niet nog worden, wanneer eens de tyd, de ondervinding, en de medewerking van wyze en deugdzaame menfchen van de geheele waereld, in een' ieder deezer Staaten die zuiveringen en verbeteringen zullen ingevoerd hebben, welke derzelve inwoonders nog grooter beminnaars der vryheid moet maaken, en hen nog gefchikter doen worden om het geluk en de waardigheid van het menfchdom te vermeerderen! — Ach, mogten wy aan hen den aangenaamen ochtend te danken hebben van den fchoonften dag, die immer onze Aarde kan befchynen! Mogt de waereld eens door hen herfchappen worden!.... Maar, laat ik my door deeze blyde hoop niet te verre laten vervoeren.

Onder de vryheid van overweeging begryp ik ook het onderzoek van het gedrag der lieden, die in het bewind gefeld zyn, en tevens der publieke maatregelen; gelyk ook de vryheid van te moogen fchryven over alle leerftellige en befchouwlyke onderwerpen, en tevens die van zodanige gefchriften aan het licht te moogen ftellen.

OVER DE
VRYHEID VAN OVERWEEGING.

Het meest algemeen gevoelen is, dat zeker Leerstukken, zó heilig, en weder anderen zó gevaarlyk zyn, uit hoofde van hunne gevolgen, dat men die niet in het openbaar mag overweegen. Maar zo dit gevoelen waar was, dan zouden alle mooglyke vervolgingen kunnen gerechtvaardigd worden; want, indien het een gedeelte van den pligt der Overheden uitmaakt het onderzoek der Leerstukken van dien aart voor te komen, dan moeten zy daartoe medewerken volgens hun eigen persoonlyk gevoelen over den aart en het oogmerk van deeze Leerstukken; en gevolglyk moeten zy het recht hebben om te beletten, dat 'er geredeneerd worde, over zodanigen, welken zy of te heilig, of te gevaarlyk oordeelen om aan eene openbaare overweeging onderworpen te worden. Nu kunnen zy dit recht niet oefenen dan volgens de eenige wyze, waarop de burgerlyke magt recht oefenen kan, te weten, door straffen te dreigen aan allen, die eenige geheiligde Leerstukken durven tegenspreken, of die gevaarlyke gevoelens voorstaan.

Dus zou dan in Mahometaansche Landen de
Bur.

Burgerlyke Regeering het recht hebben om allen, die de Goddelyke zending van *Mahomet* ontkennen, niet alleen te doen zwygen, maar ook te straffen, dewyl dit Leerstuk daar voor allergeheiligst gehouden word. In de Roomsche Landen zou het eveneens gelegen zyn met de Leerstukken der Transsubstantiatie, der eerbewyzing aan de Maagd *Maria*, enz.; gelyk ook in de Protestantische Landen met de Leerstukken der Drieënhed, der bloedige Verzoening, enz., en niemand zou eenig recht hebben om zich op de algemeene verdraagzaamheid te moogen beroepen.

In *Engeland* heeft men deeze grondstelling gevolgd, en wetten ingesteld, die verscheidene soorten van straffen dreigen aan een' ieder, die spreekt of schryft tegen de Godheid van *Jesus Christus*, tegen het Boek der Algemeene Gebeden, of tegen de negen-en-dertig Artikelen van de Anglicaansche Kerk. Indien deeze grondstelling billyk is, dan zyn ook alle deeze wetten rechtvaardig. Maar, naar waarheid gesproken, is alle burgerlyke magt in deeze zaaken volstrekt onwettig; en de uitvoerders van dezelve overtreden hunne rechten, en doen jammerlyk te kort aan hunne waerdigheid, wanneer zy op zich neemen de waarheid van deeze of geene Leer te verdedigen; zy zyn geene rechters over zodanige zaaken. Zy verlaagen zich zo haast zy onderneemen die te vestigen of uit te leggen. Deeze zyn de waare grondstellingen over de oefening der burgerlyke magt in Leerstellige

zaaken ; grondstellingen , welke men zeer ligt kan doen aanneemen door alle volken , behalven door dat van hun eigen Land. Maar, indien het waar is , dat alle Godsdienstige gevoelens niet even waarachtig zyn ; indien 'er veele Regeeringen gevonden worden, die een bygeloof, eene afgodery, of eene zinlooze buitenpoorigheid voorstaan , onder het voorwendfel, of in de verbeelding, dat zy eene geheiligde waarheid verdedigen , en zich tegen gevaarlyke dwaalingen verzetten , zou dan niet eene volstrekte onzydigheid der Regeering in 'het stuk van Godsdienst de voorzichtigste keuze zyn ? Zou het niet een oneindig groot voordeel zyn voor de vryheid, wanneer de Regeerders van een' Staat geen ander doelwit hadden dan het instandhouden van den onderlingen vrede, en wanneer zy zichzelve beschouwden als alleen belast met het bestuur der waereldlyke en niet der Kerklyke zaaken, met het bevorderen van der menschen tydelyk geluk, en niet van de zaligheid hunner zielen , of van hun geloof ?

De ondervinding heeft geleerd , dat de magt om over den aart en het oogmerk der verscheidene Leerstellingen te moogen oordeelen het volstrekst middel is om de bevordering der waarheid, en de volmaakting van het menschedom te beletten. *Anaxagoras* wierd voordien rechter getrokken en veroordeeld, omdat hy leerde, dat de zon, maan, en sterren geene godheden, maar verganglyke lichamen waren. Eene byna gelyke beschuldiging veroorzaakte

zaakte de dood van *Socrates*. De dreigingen der geestlyken, en de vrees voor vervolging hebben *Copernicus* belet, dat hy zyne gedachten over het waar waereldgestel (*Systema Mundi*) by zyn leven heeft openbaar gemaakt. *Galileus* wierd gedwongen zyne stelling over de beweging van de aarde te herroepen, en heeft eene jaarige gevangenis moeten ondergaan, omdat hy dezelve had staande gehouden. In deeze latere tyden (*) is het allerschoonst werk der natuurlyke Wysbegeerte, dat ooit het menschlyk verstand heeft voortgebragt, te weeten, *de Grondbeginselen van NEWTON*, te Rome verboden geworden omdat het dezelfde stelling beweerde; en deszelfs Roomschegezinde uitleggers zyn verpligt geweest aan het hoofd van hunne geschriften eene verklaring te plaatsen, dat zy zich in deeze zaak aan het vonnis van Zyne Heiligheid onderwierpen. Zodanig is steeds geweest, is nog heden, en zal altoos, zo lang de menschen blind en dom zullen blyven, de uitwerking zyn der tuschenkomst van Burgerlyke Regeringen in het stuk van beschouwlyke zaken.

Wanneer eenige menschen met elkanderen eene burgerlyke maatschappy oprichten, geschied zulks niet om eenige bovennatuurkundige waarheden vast te stellen, of om deeze of geene geloofsbelijdenis-

(*) In het jaar 1742.

denisfen, of befchouwlyke gevoelens te verdeedigen; maar om hunne burgerlyke rechten te befchermen, en onderling elkanderen te handhaaven in de vrye oefening van hunne natuurlyke en zedelyke begaafdheden. Dus handelt dan de Burgerlyke Regeering, zohaast zy zich bemoeit met zaaken van dien aart, rechtftreeks ftrydig tegen het oogmerk van haare infteiling. Het waar middel om de wezentlyke belangens van den mensch voor te ftaan, en zyne waerdigheid te eeren en te vermeerderen, is hem aan te moedigen om de waarheid te zoeken overal, daar hy die kan ontdekken, en zyne nafpooringen te befchermen tegen de aanvallen der boozen en der bygeloovigen. Wanneer eenige Seften elkandere door of om hunne wederzydfche gefchillen zoeken te benadeelen, dan is het de pligt van de Regeering zich tegen derzelve hevigheid te verzetten, en een ieder derzelve onpartydiglyk te handhaaven by haare rechten en vryheden tegen degeenen, die haar daarin zouden willen verkorten. Elke Overheid behoort zich in zodanige gevallen te gedraagen gelyk eertyds de Romeinfche Landvoogd *Gallio*. (*) Deeze wyze Rechter dreef de *Jooden*, die den Apostel *Paulus* met geweld gevat, en voor hem gebragt hadden, van voor zynen Rechterftoel, zeggende: „ Indien het eenig ongelyk, of kwaad
 stuk

(*) Zie Hand. der Apost. H. 18. vs. 12-17.

stuk ware , dan zou ik u met 'rede aanhooren ; maar , indien 'er verschil is over eenig woord en naamen , en over uwe wet , zo ziet zelve toe ; want ik wil over deeze dingen geen Rechter zyn . ”

Hoe gelukkig zouden de menschen geweest zyn , zo alle de Overheden steeds zodanig gedacht en gehandeld hadden ! Dat *N. America* uit deeze les voordeel trekke , en door de ondervinding van zoveel eeuwen geleerd worde ! De oneenigheden der gevoelens , en der vastgestelde geloofsbelydenissen hebben de zaamenleving deerlyk ontrust , groote rampen veroorzaakt , en stroomen bloeds doen storten ; maar men moet hierby altoos in het oog houden , dat allen deeze onlusten enkel ontstaan zyn door de tuschenkomst der Burgerlyke Magt , welke door geweld zekere leerstellingen heeft willen doen aanneemen , welke men naderhand verlaten heeft . Zo de Regeering toen haar' pligt had gedaan , en in de plaats van zich tegen de openbaare overweegingen te verzetten , aan dezelve volkomene vryheid gegeven had , zou dit kwaad van zelf opgehouden hebben , en de menschen zouden over het algemeen veel grootere vorderingen in de wetenschappen en kunsten hebben gemaakt .

Toen de Christelyke Godsdienst , het eerst en best van allen de middelen ter uitbreiding der vorderingen van het menschdom , eerst eenigen opgang begon te krygen , gaf men voor , dat het de geheele waereld zou in verwarring brengen .

De

De Opperhoofden der Joodfche en Heidenfche Godsdienften kwamen op de been; zy verzette- den zich tegen dezelfs voortplanting, en maakten den Godsdienst van liefde en vrede tot eene bron van geweld en moord. Hierdoor wierd de voor- zegging van *Jefus Christis* vervuld: „ Dat hy niet gekomen was om vrede te brengen op de aarde, maar een zwaard,“ (*) Alle deeze ongere- geldheden waren gevolgen van een kwaad gebruik van de burgerlyke magt, welke, wel verre van zodanige onlusten te doen ontftaan, dezelfen moest voorgekomen hebben en de werkzaamheid der Re- geering alleen moest hebben gebruikt om de Chris- tenen voor alle beleedigingen te behoeden, en hen middelen te verfchaffen om ongeftoord gehoord te kunnen worden. — Dit zelfde moest ook met betrekking tot de latere Kerkhervormers plaats gehad hebben.

Is nu niet hetgeen eertyds klaarblyklyk billyk en verftandig gehandeld zou geweest zyn door de Heidenfche en Roomschegezinde Regeerders, nog tegenwoordig eveneens met betrekking tot alle de Christelyke of Protestantfche Regeeringen omtrent eene nieuwe Leer, welke ftrydig is tegen die ftellingen, welke wy als geheiligd befchouwen? Nieuwe Godsdienften, of nieuwe Leerftellingen zullen, wanneer zy de rede, of zelfs de blykbaar- heid

(*) Zie Euang. van Matth. H. 10. vs. 34.

heid niet op hunne zyde hebben , welhaast vanzelf vervallen; nimmer zal eenig bedrog de proef van eene vrye en verlichte overweeging kunnen doorstaan , daar integendeel de waarheid altoos daarby winnen moet. De Mahometaanfche Godsdienst zou , van het eerst oogenblik af , in verval geraakt zyn , indien men geen ander middel dan de klaarblyklykheid gebruikt had om denzelven voort te planten; en het allerkrachtigst bewys voor den Christelyken Godsdienst is , dat dezelve alleen door de klaarblyklykheid allengs meer en meer is verspreid geworden , in weêrwil van alle de poogingen der burgerlyke magt , en wel in zó verre , dat die thans , in de meest verlichte tyden , genoegzaam de algemeene Godsdienst is geworden. Men kan nimmer een meer voldoende bewys bybrengen , dat de vryheid van overweeging genoegzaam is om de dwaaling omverre te ftooten , en de waarheid te doen zegepraalen. Het treft my tot in de ziel , zo dikwyls ik de Christenen de burgerlyke magt moet zien te hulp roepen om hunnen Godsdienst te verdedigen. Niets kan denzelven zo zeer verlaagen. Zohaast die zodanige hulp noodig heeft , kan deszelfs instelling onmooglyk Goddelyk zyn. Het begin der verlaaging en bederf van denzeiven moet gerekend worden van het oogenblik , toen de burgerlyke Regeering dién onder haare bescherming heeft genomen; en deeze verlaaging en bederf zyn meer en meer verergerd totdat eindelyk de oude grondleer van het Christendom

tendom veräart is in een nog ongerymder , dömm-
mer, en bygelooviger Leerstelsel dan dat van de
allerblindste Heidenen zelveu.

De Leer van *Jesus Christus* moet niets gemeen
hebben met de instellingen van öeze waereld ;
en deeze vereeuiging heeft aan dezelve veel kwaad
gedaan. In de plaats van de ongelöovigen tot
zwygen te dwingen moest mën hen veeleer aan-
spooren om hunne sterkste bewyzen tegen deeze
Leer intebrengeu. Hetgeen hieromtrent in *Engel-
land* gebeurd is , toont duidelyk genoeg aan ; dat
dit het zekerst middel is om de Christelyke Leer
recht te doen kennen , begrypen , en gelooven.

Ik zou geene zwaarigheid maaken om deeze
aanmerkingen uit te breiden over allen de Leer-
stukken van den waaren Christelyken Godsdienst,
hoe duister die ook in den eersten opslag moogen
schynen. Alles , dat redelyk is , kan by eene
grondige overweeing niets verliezen ; eene Leer,
die waarlyk Goddelyk is , moet verdedigd kun-
nen worden op eene wyze , welke tegen alle aan-
vallen bestand is. Zy heeft het burgerlyk gezag
in het minst niet noodig ; dit gezag behoeft nim-
mer ingeroepen te worden dan om misbruiken te
ondersteunen , of verkeerde uitleggingen te ver-
dedigen.

Het voorwendfel , waarvan men zich doorgaans
bediend heeft om het verbieden van het opentlyk
overweegen eener menigte van Leerstukken te ver-
dedigen , is de verderfelyke invloed op de zeden.

Maar

Maar deeze invloed ontstaat rechtstreeks en onmiddelyk uit de beschuldigde Leerstukken zelve, of dezelve bestaat alleen in vergezochte en verkeerde gevolgen, welken men daaraan toefchryft. Wanneer het eerste plaats heeft, dan zullen zodanige Leerstukken onder de menschen nimmer eenigen opgang maaken; de grondregelen, welken in het binnenst van hunne harten zyn ingeprent, zullen hen die voorzeker doen verwerpen; en zy, die dezelve verkondigen, zullen welhaast de voorwerpen worden van de algemeene verachting. Maar, zo men integendeel deeze Leerstukken enkel veroordeelt uit hoofde van vergezochte en verkeerde gevolgtrekkingen, dan behoort men te bedenken, dat 'er byna geene secte gevonden word, welke niet dien schandvlek aan alle andere gezindheden aanwryft, en haar van kwaade oogmerken beschuldigt. Wie weet niet, dat de Unitarissen, Calvinisten en Fatalisten, geduurig uitvaaren tegen de gevaarlyke en snoode gevolgen van de Leerstellingen der Unitarissen, der Remonstranten, en der Voorstanders van den Vryen Wil. Het eerste Christendom zelf heeft deeze beschuldigingen niet kunnen ontgaan. Zy die deeze Leer in haare eerste opkomst beleeden, wierden voor Atheïsten gehouden, om dat zy de Afgodery te keer gingen; hunne Godsdienstyver wierd by de Heidenen voor eene verderflyke dweepery gehouden.

Met één woord, indien de Bestuurders van een

C

Staat

Staat recht hebben om de voortplanting van Leerstellingen, voor wier zedenlooze gevolgen zy beducht zyn, te beletten, dan word tot allerhande vervolgingen een weg gebaad. Want, daar is geene Leer te vinden, hoe waarachtig, en hoe gewigtig dezelve ook mooge zyn, wier voorstanders niet in het een of ander Land aan burgerlyke straffen onderworpen zyn.

Daar zyn voorzeker leerstellingen, wier grondbeginselen srydig zyn met eene gezonde zedenleer, maar de zedenleer van bloot beschouwlyke gevoelens heeft dikwyls weinig invloed op de daadelyke oefening. De Schepper der natuur heeft in het hart en verstand der menschen grondbeginselen en gewaarwordingen gelegd, welke de uitwerking van alle stelling, welke dezelve tegenstaat, onfeilbaar vernietigt. Elke Secte, hoe vreemd ook haare stellingen moogen zyn, heeft toch altoos de eene of andere uitzondering, welke de noodzaaklykheid der deugdbetrachting vastfelt. De Wysgeeren, die onderstellen, dat de stof en de beweeging niet bestaan dan in onze denkbeelden, geeven geen geloof aan deeze stelling dan in hunnestudeerkamers. Het is eveneens gelegen met hen, die bewèeren, dat 'er niets bestaat dan stof en beweeging, dat de mensch door zichzelf geen besluitend vermogen heeft; dat een onveranderlyk noodlot alle dingen bestuurt; dat ieder wezen niets anders is dan hetgeen het niet kan vermyden te zyn, en dat het niets anders doet dan hetgeen het onvermydelyk

delyk moet doen. Handelen deeze Wysgeeren daarom in de zaamenleving niet juist gelyk andere menschen. Het gemeen verstand, en de gezonde rede zullen altoos de overhand behouden boven hunne onderstelling; en ik ken verscheiden lieden van deeze soort, die zeer braave menschen zyn, en yverige voorstanders van het waar belang van hunne naasten. Hunne stellingen schynen aanleiding te geeven tot ondeugd, en hunne levenswyze is een voorbeeld van de deugd, en eene Regeering, welke hen tot zwygen zou dwingen, zou zichzelf benadeelen. Kortom, de burgerlyke magt moet zich in dit geval met niets anders bemoeijen dan met daaden van openbaar onrecht, geweld, of onteering. Indien ik Rechter ware, en een byzonder mensch het in den zin kreeg om oopenlyk in het midden der Stad te gaan prediken, dat alle recht van eigendom op de Genade gegrond is, zou ik hem gerust laten prediken, zolang hy niets meerder deed, zonder iets te vreezen, dan alleen, dat hy binnen kort eene plaats in het krankzinnighuis zou krygen; maar, wanneer hy de gevolgen van zyne Leer zó verre wilde trekken, dat hy, uit hoofde van zyn voorrecht als Begenadigde, den schelm wilde speelen, dan zou ik my verplicht achten hem te doen vatten als een dief, of bedrieger, zonder zyn gevoelen of zyne stellingen te onderzoeken.

Ik ben wel verzekerd, dat 'er geene, of weinige ongelegenheden uit deeze vryheid zullen ontstaan.

staan. Wanneer de Overheden by de eerste pleeging van eenig geweld, hunnen pligt doen, wanneer zy met hunne magt tusfchen beiden komen, zohaast eenige openbaare misdryven de algemeene rust zullen verftooren; dan zal de onzydigheid, welke zy tot dien tyd toe gehouden hebben, geen het minst gevaar loopen; en, zo men al eens moet toestemmen, dat door eene zodanige vryheid, het burgerlyk gezag in zyne werkingen zou vertraagd worden, kan men echter daarom niet stellen, dat deeze vryheid niet vergund behoorde te worden; maar, dat men tusfchen twee kwaaden moet kiezen, en dat het minst van beiden gewis de voorkeuze moet hebben. Het een heeft geen ander kwaad gevolg dan het gebrek aan spoed in de werkingen der Regeering, en het ander bevat in zich allen de rampen, die ontftaan kunnen uit de misflagen van Bestuurders, die aangesteld zyn tot Rechters over de gevolgen van Godsdiens-tige gevoelens, en die uit dien hoofde alle vryheid van onderzoek en overweeing onderwerpen aan de toets van hunne onkunde, en dus de banden van onverdraagzaamheid, domheid, en flaverny vereeuwigen. Het zal niet noodig zyn te zeggen welk het grootst van deeze twee kwaaden is.

O V E R D E
V R Y H E I D
V A N H E T
G E W E E T E N ,

*En over de Burgerlyke Instellingen met betrekking
tot den Godsdienst.*

Door de Vryheid van Geweeten verstaaf ik veel meer dan eene bloote verdraagzaamheid. *Jesus Christus* heeft eene volmaakte gelykheid onder zyne Discipelen ingesteld. Zyn bevèl is, dat zy zich geen gezag over elkanderen zullen aanmaatigen, en dat zy geenen anderen Meester zullen erkennen dan Hem alleen. Dus is het eene verwaande vermetenheid van eenigen onder hen, dat zy eenig recht van meerderheid of voorrang boven hunne Broeders vorderen, en de oefening van dit recht maatigen zy zich dan aan, wanneer zy zeggen, dat zy hen *verdraagen*. Niet alleen alle Christenen, maar alle menschen van alle gezindheden moeten door den Staat beschouwd worden, als even veel recht hebbende op deszelfs bescherming, wanneer zy zich eerlyk en vreedzaam ge-

draagen. Dus kan dan de *verdraagzaamheid* geene plaats hebben dan in Landen daar eene Burgerlyke Instelling is ter handhaaving van zekere foort van Godsdienst; dat is, daar eene heerschende Secte uitfluitende voorrechten geniet, daar die de aanpooring om deeze foort van geloofsbelydenis en eerdienst op te volgen als een grondstellig gedeelte van het Staatswezen doet aanmerken, en evenwel bilyk oordeelt ook andere gezindheden te *verdraagen*. God zy gedankt, dat de Vereenigde Staaten van *N. America* geheel vreemd zyn van zodanige Instellingen. Zy hebben, zowel in dit geval als in veele anderen by het regelen van hunne grondwetten, eene wysheid en grootmoedigheid doen blyken, welke boven alle loffpraaken verheven zyn.

Burgerlyke Instellingen, welke bepaalde geloofsbelydenissen en eerdiensten vaststellen, zyn volstrekt onbestaanbaar met de perfoonlyke vryheid; zy geeven aanleiding tot twisten; zy maaken een' koophandel van den Godsdienst; zy strekken ten steun aan de dwaalingen; zy veroorzaaken schynheiligheid en geveinsdheid; zy leiden het menschlyk verstand af van het spoor der rechtheid, dat hy in alle zyne onderzoekingen volgen moet; zy sluiten den voortgang en de uitbreiding der waarheid. De zuivere Godsdienst is een belang, dat niemand aangaat dan God en ons gemoed. Dit belang kan geen' bystand trekken van menschlyke Instellingen. Het word bevlakt, zohaast aardsehe
wet-

wetten en beweegredenen daarmede vermengd worden. De Bestuurders van een' Staat moeten hetzelfde niet ondersteunen dan door met hun eigen gedrag te toonen, dat zy zich byzonder veel aan deszelfs waarheid laten gelegen liggen, volgens die leerwyze, welke best met hun oordeel overeenkomt, en door allen hunne Landgenooten tot het navolgen van hun voorbeeld aan te moedigen. In hunne hoedanigheid van publike perfoonen kunnen, of moogen zy niets meer doen. Alles, dat verder gaat, alles, dat *publike invloed* in het stuk van Godsdienst kan genoemd worden, heeft steeds noodlottige gevolgen gehad, en een allerwezentlykst kwaad aan den Godsdienst zelve gedaan.

De Burgerlyke Instelling van de Kerk van *Engeland* is eene der gemaatigdste, welke op de wae-
 reld gevonden worden; en welke laagen heeft niet
 zelfs deeze aan de eerlykheid gelegd? Welke hin-
 derpaalen heeft zy niet aan de vrye onderzoeking
 in den weg gesteld? Welke gunstige neigingen voor
 de willekeurige heerschappy heeft zy niet doen ont-
 staan? Welk eene zucht tot trotsheid, verwaan-
 heid, en heerschappy heeft zy niet de Geestlyken
 ingeboezemd? Welke zelfstryden heeft zy niet in
 hen verwekt om hunne gevoelens te schikken en
 te draaijen naar de onderwerping, en den eed, wel-
 ken zy afvordert? Welke misbruiken van geleerd-
 heid en kennis heeft zy niet te weeg gebragt, om
 geloofsartikelen te verdedigen, die nu om hunne
 ongerymdheid verworpen zyn geworden? Welk een

last is zy niet voor het gemoed van veelen der achtenswaardigsten onder de Geestlykheid, die gedwongen zyn een leerstelsel aan te neemen, dat zy niet kunnen goedkeuren, en die, geen ander middel van bestaan hebbende, genoodzaakt zyn om zich aan valsheid schuldig te maaken, of tot armoede te vervallen? De geheele waereld weet, dat de Engelfche Geestlyken niet minder naar waarheid zouden kunnen verklaren, dat zy hunne oprechte toestemming niet kunnen geeven tot ieder Leerstuk van de Negen-en-dertig Artikelen, of van het Boek der Algemeene Gebeden, als zy verklaren, dat zy die daaraan geeven; en echter kan niet één van hen eerder, dan na het afleggen van deeze plegtige verklaring, aangesteld worden tot het bedienen van een ampt, dat, meer dan alle anderen, vordert, dat deszelfs bedienaars voorbeelden zyn van eenvoudigheid en oprechtheid. — Welk mensch kan zich wederhouden een zodanig kwaad te verwenschen?

Maar hetgeen ik voornaamlyk wilde aantoonen, is, dat alle Godsdienstige Instellingen enkel strekken, om de volmaking van het menschedom te beletten. Deeze Instellingen zyn grenspaalen, welke de menschlyke zothed aan alle onderzoekingen in den weg stelt; zy zyn beletfelen, die het doordringen van het licht verhinderen, en aan de oefening der rede paalen stellen. Laat men zich eens recht voorstellen hoe grooten invloed zodanige Instellingen moeten hebben op de Wysbegeerte,
de

de Bovennatuurkunde, de Wiskunst, de Stuurmans-
 kunst, en de Geneeskunde ! Iets dergelyks heeft
 voordeezen plaats gehad in de Redeneerkunst, en
 in de stellige Wysbegeerte. Het *ἄρας ἴφα* van *Ari-*
stoteles, en de ongerymdheden der Schoolen had-
 den toen genoegzaam een gelyk gezag gekregen als
 de geloofsbedenissen der Geestlyken. Het gevolg
 daarvan is geweest, dat de waereld des te langer
 is gedompeld gebleven in de onkunde en woest-
 heid van deeze eeuwen der duisternis. Maar de
 burgerlyke Instellingen van den Godsdienst zyn
 nog veel verderflyker. Het menschdom is zó ge-
 neigd om zich een valsch denkbeeld van het karak-
 ter van het Opperwezen te maaken ; en deszelfs
 gunstbewyzen van deeze of geene byzondere ge-
 loofsleuzen te doen afhangen, dat men daarvan
 noodzaaklyk verwachten moet, dat een aldus ge-
 vestigde dienst op nieuw zyn zal hetgeen die tot
 hiertoe altoos geweest is, te weeten een norsch en
 wreed bygeloof, dat enkel den naam van Gods-
 dienst draagt.

Men heeft langen tyd getwist, wat gevaarlyker
 zou zyn door de gevolgen voor de zaamenleving,
 zodanig een Godsdienst, of eene beschouwende
 Godverzaakery? Ik voor my zou deeze laatste byna
 voor minst gevaarlyk keuren. De Godverzaakery
 is een stelsel zó strydig tegen de grondbeginselfen
 van het gezond verstand, dat die nooit veel op-
 gang zal maaken, of, voor het minst, geen heer-
 ichend stelsel worden. Daarentegen is het mensch-

lyk verftand byzonder geneigd tot bygeloovigheid, en waarfchynlyk kan niets den mensch fterker overheerfchen dan deeze zwakheid. De Godverzaakery laat ons geheel over aan den invloed van onze meeste natuurlyke gewaarwordingen, en grondbeginfelen van gezelligheid, en deeze invloed is zó fterk in zyne werking, dat die over het algemeen de goede orde der zaamenleeving genoeg in ftand houdt. Maar het Bygeloof beftryd deeze grondbeginfelen, door den eenen mensch aan den anderen voor te ftellen als een voorwerp van Gods haat en gramfchap, en door hen aan te zetten om elkanderen te kwellen, hunne medemenschen tot zwygen te dwingen, en hunne broeders in de gevangenis te fluiten, of te verbranden om Gode een' dienst te doen. De Godverzaakery ftrekt tot eene veilige fchuilplaats voor de ondeugd, doordien dezelve aan de oefening der deugd die beweegredenen ont-rukt, welke voortfpruiten uit het geloof aan den geöpenbaarden wil van God, en uit de bezorgdheid voor den ftaat na dit leven; maar het Bygeloof is nog veel gevaarlyker, dewyl het de menfchen leert; dat men aan God kan behaagen zonder zedelyke deugd, en dewyl het zelfs hen vervoert tot de ver-beelding, dat zy hunne misdryven door uiterlyke plegtigheden, boetedoeningen, en lichaamlyke kastydingen kunnen uitwifchen, door Reliquiën te begiftigen, Pelgrimadiën te doen, een groot getal Gebeden of Getyden te leezen, de ketters te verdelgen, enz. — De Godverzaakery vernietigt
de

de heiligheid en de verplichting van den Eed; maar is 'er niet eene foort van Godsdienst, (want deezen naam heeft men daaraan durven geeven) welke dezelfde uitwerking doet, door te leeren, dat 'er eene Geestelyke Mogendheid is, die de menschen van de verplichting van den Eed kan ontslaan; dat een Godvruchtig bedrog geoorlofd is, en dat men het gegeven woord aan ketters niet behoeft na te komen?

Daar is voorzeker maar één edele en redelyke Godsdienst, en deeze is de Godsdienst, die gegrond is op juiste denkbeelden omtrent het Opperwezen, die ons hetzelfde affchetst als met een onpartydig oog van gunst en genegenheid nederziende op allen zyne oprechte aanbidders, en aan die allen gelyke barmhartigheid bewyzende, wanneer zy hun gedrag inrichten naar het licht, dat zy verkregen hebben. Deeze Godsdienst bestaat in het navolgen der zedelyke volmaaktheden van den grooten Albestuurder, die wel almagtig, maar ook tevens algoed is, en die alle gebeurtenissen tot het algemeen welzyn bestuurt; in het vertrouwen op de zorg zynen Voorzienigheid; in de onderwerping aan zynen wil, en in de getrouwe oefening van allen de pligten van deugd en godvrucht, voortspuitende uit de overweeging van het oneindig gezag van den grooten Belooner, en van eene rechtvaardige vergelding na dit leven. — Deeze Godsdienst, de bron van alles, dat waarlyk schoon, goed, en zelfvoldoende is, bestaat enkel in de
 liefde

liefde tot God, onze evenmenschē, en de deugd, welke ons hart verlevendigt, en onze daaden regelt; deeze alleen kan het geluk van het menschdom, en het nut der zaamenleving bevorderen. Deezen Godsdienst zal ieder weldenkend menschēvriend met yverleeren en vrachten voort te planten; maar deeze Godsdienst word tevens door de Magten deezer waereld weinig gekend, en deeze is het eindelyk, die altoos zal toeneemen en bloeijen, hoe meerder dezelve aan een vry onderzoek overgelaten word.

Ik kan niet nalaaten hier nog by te voegen, dat deeze Godsdienst de Leer van *Jesus Christus* is. Deeze leert ons, dat 'er maar één eenig volmaakt goed Weezen is, naamelyk God, die wil, dat alle menschē voor eeuwig zullen gelukkig worden, en die alleen moedwillige euveldaaden zal straffen; die gehoorzaamheid vordert en geene offerhanden; die meer gesteld is op goeddoen dan op uiterlyke pligtpleegingen; deeze leert ons verder, dat Hem lief te hebben met geheel ons hart, en onze naasten als onszelven, het kort begrip is van allen onze pligten; en dat, onder alle Volken, degeenen, die Hem vrēezen, en die de deugd betrachten, Hem aangenaam zullen zyn.

De Christelyke Godsdienst vestigt zyn gezag op de magt van God, en niet op de magt van menschē; op deeze magt van God beroept zy zich alleen met betrekking tot de onderrechting der menschē overeenkomstig met hunne bevatting. Deeze
Gods-

Godsdienst maakt ons burgers van een Koningryk, dat niet van deeze waereld is; dezelve vordert van ons, dat wy onze harten zullen verheffen boven alle aardfche goederen, en dat wy zullen trachten naar een' staat van zuiverheid en van belooning aan de andere zyde van het graf, daar de zielen der vroomen zullen verheerlykt worden onder de heerschappy van dien Zaligmaaker, die voor ieder' mensch de dood heeft ondergaan. Wat hebben toch de Magten deezer waereld gemeen met zulk eenen Godsdienst; Dezelve is ontstaan en uitgebreid zonder en zelfs in weêrwil van haaren invloed, en men heeft dien verlaagd en onteerd door haaren bystand te hulp te roepen.

Men kan uit de navolgende overweegingen leeren kennen hoeveel kwaad de Burgerlyke Instellingen aan den Christelyken Godsdienst doen.

Vooreerst is de zucht tot Godsdienstige Instellingen eene zucht tot trotsheid en dwingelandy, en dus geheel srydig met den nedrigen en zachtmoedigen aart van den waaren Christen; eene neiging van een bekrompen en bloot zichzelfminnend hart, en dus srydig met de wyduitgestrekte goedwenschendheid van den Christen; een laage en aardfche geest, en dus srydig met den verhevenen en hemelfchen geest van den Christen.

Ten tweede zyn de Godsdienstige Instellingen gegrond op een voorgewend gezag in de Christelyke Kerk, dat het wettig gezag van *Jesus Christus* omverre werpt. Hy heeft in zyn Euangelium eene

eene verzaameling van wetten aan zyne leerlingen en belyders nagelaaten, aan welke hy wil dat zy zich als aan hun eenig richtfnoer zullen houden. Maar de oprichters van Godsdienstige Instellingen zeggen integendeel : „ Wy hebben het oppergezag in Godsdienstige geschillen, en de magt om over alle kerkzeden en plegtigheden te beschikken; wy zyn de Afgezanten van *Jesus Christus* op de Aarde; wy hebben van hem het recht en den last gekregen om zyne wetten uit te leggen, en zyne Kerk te regeeren. Gy zyt derhalven verplicht om ons te gehoorzaamen. De Heilige Schrift is voor u niet genoegzaam. Gy moet onze uitleggingen aanneemen als wetten van *Jesus Christus*, onze geloofsbelydenissen zyn zyne Leer, en onze uitvindingen zyn zyne Instellingen.

Het blykt duidelyk, gelyk de beroemde *Hoadly* getoond heeft, (*) dat deeze aanmaatigingen *Jesus Christus* berooven van het bestuur van zyne Kerk, en dat die onwettige indringers op zyn' troon plaatfen. Zy verkorten de eer, welke hem toekomt, en men kan zich aan dezelve niet onderwerpen, zonder te kort te doen aan de gehoorzaamheid, welke men aan Hem verschuldigd is. Zy zyn byna noodlottig geweest voor den Chris-

te-

(*) Zie *The Nature of the Kingdom, or Church of Christ*. (de Aart van het Koninkryk of de Kerk van Christus) in eene Leere• den, uitgesproken voor den Koning op den 31 Maart, 1717.

telyken Godsdienst; en door dien te willen ondersteunen door gerechtelyke straffen hebben de burgerlyke Regeeringen de Christenwaereld doen froomen van het bloed van waare Heiligen en Martelaars.

Ten derde, is de moeijelykheid om eenige verandering te maaken in zodanige Godsdienstige Instellingen, wanneer zy gevestigd zyn, nog eene tegenwerping tegen dezelve; want het gebeurt doorgaans, dat zy altoos eveneens blyven, midden onder alle de veranderingen der zeden, en der algemeene gevoelens, (*) en dat een geheel volk veele eeuwen achtereen verknocht kan blyven aan een afgodischen eerdienst, nadat het volkomen overtuigd is geworden, dat God en zyn Zoon *Jesus Christus* de eenige voorwerpen van Godsdienstige eerbewyzingen moogen en moeten zyn. Welk eene akelige vertooning van Godsdienstige geveinsdheid moet niet zodanig verschil tuschen de algemeene overtuiging en de openbaare formulieren maaken! gen-

(*) Deze ongelegenheid heeft zowel plaats in Burgerlyke als in Godsdienstige Instellingen, en hier voor hebben de Staaten van *N. America* zich by het regelen van hunne grondwetten zeer wyslyk gewacht. Door vast te stellen, dat dezelve van tyd tot tyd zullen onderzocht worden, laat men altoos gelegenheid over tot verbeteringen, zonder gevaar van bloot te zullen gesteld worden aan opschuddingen, welke gemeenlyk gepaard gaan met de verbetering der misbruiken, wanneer deezen door de langduurigheid van tyd eene soort van wettigheid verkregen hebben.

genwoordig begint men de slaaffche ongerymdheid der Godsdienstige heerschappy in verscheiden landen van *Europa* te zien en te erkennen; maar, naardien zy aan het Staatswezen is ingelyfd, valt het zeer moeijelyk zich daarvan te ontdoen.

Kan men zich in dit opzicht wel iets treffender voorstellen dan den toestand van *Engeland*? Het stelsel van geloof en van eerdienst, dat daar gevestigd is, wierd ontworpen voor meer dan tweehonderd jaaren, toen *Europa* nog naauwlyks uit de duisterheid en woestheid begon te ontwaaken. Van dien tyd af heeft de verlichting hand over hand toegenomen, maar, zonder eenigen invloed op deeze Instelling te hebben; niet één eenige straal van dit steeds toeneemend licht is zo verre doorgedrongen; geene onvolmaaktheid, hoe grof ook, is daarin verbeterd geworden. Men ondertekent nog tegenwoordig dezelfde geloofsartikelen; en men oefent dezelfde Godsdienstplegtigheden; het is zelfs zeer te duchten, dat men zich nog menigmaal bedient van de Absolutie der zieken, als een' vrygeleibrief voor den hemel, na een leven in zonden doorgebracht; en evenwel laat men die nog in stand blyven. Mischien is 'er nooit iets ergerlyker uitgedacht voor de gezonde rede en voor de menschlykheid dan de vervloekingen uit de geloofsbelydenis van *Athanasius* tot een gedeelte in een Godsdienstig Leerstelsel te maaken; en echter blyft de verpligting voor de Geestlykheid om te verklaaren, dat zy hunne toestemming
daar-

daaraan geeven , en om het als een gedeelte van de openbaare Godsdienstoefening opentlyk voor te leezen , nog stand houden.

Ten vierde , is het noodzaaklyk gevolg van zodanig een' staat van zaaken , dat de Christelyke Godsdienst zelf onteerd word , en dat het Algemeen allen Godsdienst begint te houden als eene staatslist , en een schandelyk guichelspel . Het is algemeen bekend , dat in sommige Roomsche Landen zeer weinig Christenen onder de lieden van den eersten rang gevonden worden . In deeze Landen verwart men den Godsdienst van den Staat met den Godsdienst van het Euangelium . Deeze verwarring toont eene strafwaerdige onoplettendheid in degeenen , die zich aan eene zodanige dwaaling schuldig maaken ; want zy behoorden te bedenken , dat de Christelyke Godsdienst grootlyks bedorven is geworden , en , dat men , om zich een recht denkbeeld van denzelven te maaken , enkel met het Nieuw Testament moest te raad gaan . Ondertuschen is het zó natuurlyk , dat men den waaren Christelyken Godsdienst verwart met de gedaante , welke men in alle Godsdienstige Instellingen daaraan geeven heeft , dat deeze dwaaling daaruit noodzaaklyk moet voortvloeijen , en zeer nadeelige gevolgen met zich voeren .

Naar alle waarfchynlykheid vind men meer redelyke Christenen , (dat is , zodanigen , die zulks zyn ingevolge van hun eigen onderzoek) in *Engeland*

D

dan

dan in allen de Roomfche Landen te zaamen. De rede daarvan is , dat de Godsdienstige Inftelling van dat Ryk een Gereformeerd Pausdom is, en dat eene zeer groote gemeenfchap van dezelfs inwoonders het niet aanhangt, maar zich integendeel toelegt op het aantoonen der noodzaaklykheid om een onderscheid te maaken tusfchen het Christendom, dat door de burgerlyke wetten is ingeffeld, en dat, het welk in het Euangelium geleerd word. — Het is onbetwistbaar zeker, dat de Christelyke Godsdienst niet eerder zyn' wettigen invloed, en zyne wezentlyke nuttigheid zal wederkrygen, dan nadat men dit behoorlyk onderscheid gemaakt zal hebben.

Ziedaar dan de gevolgen van Burgerlyke Inftellingen met betrekking tot den Godsdienst. — Mogt het God behaagen dezelve welhaast te doen eindigen! Het menschdom zal over het algemeen nooit wys, deugdzaam, en gelukkig kunnen zyn vóór dat deeze vyanden van dezelfs rust, en volmaking uitgerooid zyn geworden. Zy worden, God zy gedankt! zwakker naar maate dat de verlichting van het verftand meerder word. Dat die zich toch nooit in *N. America* vertoonen! Laat *het Menschlyk Gezag in Godsdienstige zaaken*, dat affchuwlyk monster, daar toch voor eeuwig onbekend blyven! Laat ieder eerlyk en vreedzaam mensch, hoedanig ook zyne Godsdienstige gevoelens moogen zyn, daar eene vrye woonplaats en befcherming vinden! Laat hy daar veilig zyn tegen de aanvallen der Dweepery en Onverdraagzaam-

zaamheid! Dat de Christelyke Godsdienst in *N. America* bloeije! Maar, dat die een Godsdienst zy, voortteflyker dan meest allen, die tot heden toe in de waereld beleden zyn geworden! Dat het een Godsdienst zy, die de zedelyke verplichtingen aandringt; geen Godsdienst, die dezelve verzwakt, of te leur stelt! Een verdraagzaame en *waarlyk* algemeene (*catholieke*) Godsdienst; geen blinde yver om aanhangers te maaken! Een Godsdienst van Vrede en Liefde, en geene woede van vervolging, vervloeking, en verdoeming! Met één woord, het zy het Euangelium des Vreedes, dat den mensch boven deeze aardfche dingen verheft, dat het hart doet gloeijen door liefde tot God en zyne naasten, dat den moed der vroomen staande houd door de zekere hoop op eene toekomende verlossing van de dood, en op eene eeuwige belooning in het volmaakt Koningryk van onzen Heer en Zaligmaaker *Jesus Christus!*

Uit deeze voorgaande aanmerkingen kan men ligtelyk opmaaken, dat ik niet kan nalaaten het volgend Artikel in de *Verklaaring der Rechten*, die aan de *Constitutie van Massachusetts* ten grondslag strekt, op het hoogst te bewonderen. —

„ In deezen Staat zullen alle Christenen van welke Gezindheid zy ook moogen zyn, wanneer
 „ zy zich vreedzaam en als goede ingezetenen van deeze Republiek zullen gedraagen, *zonder*
 „ *eenig onderscheid*, de bescherming der wetten
 „ genieten, en nimmer zal hier eene Gezindheid

„aan eene andere ondergeschikt worden.” (§)

De grootmoedigheid van deeze Wet gaat alle voorbeelden te boven. Dezelve zou intusfchen nog edeler geweest zyn, indien men in de plaats van *alle Christenen, van welke Gezindheid zy ook moogen zyn*, gesteld had: ALLE MENSCHEN, van welke GODSDIENST zy ook moogen zyn.

Ook kan men uit deeze aanmerkingen opmaken, dat ik den Godsdienst-eed, die een gedeelte van de Constitutiën der Staaten van *N. America* uitmaakt, voltrekt afkeur. In de Constitutie van *Masfachuset* word bevolen; dat allen, die zitting neemen in de Vergadering der Representanten, of in den Raad, zullen moeten verklaaren: „Dat „zy vastelyk overtuigd zyn van de waarheid van „den Christelyken Godsdienst:” Dit zelfde word door de Constitutie van *Maryland* gevorderd als een noodig vereischte om tot voordeelige of vertrouwlyke ampten bevorderd te worden. In den Staat van *Pensylvaniën* is ieder Lid van de Vergadering der Representanten verplicht te verklaaren: „Dat hy gelooft en erkent, dat allen de Schriften „des Ouden en Nieuwen Testaments van God „ingegeven zyn.” In den Staat van *Delaware* moet hy zweeren: „Dat hy gelooft in God den „Vader, en in Jesus Christus zynen eeniggebo- „re-

(§) De Constitutie van *Nord-Carolina* bepaalt insgelyks; „Dat „in deezen Staat geene Kerklyke Instelling, of Godsdienstige Gezindheid eenigen voorraug boven eene andere zal hebben.”

„renen Zoon, en in den Heiligen Geest, één' eeni-
 „gen God, boven alles te pryzen tot in eeuwigheid.”
 Dit laatste is nog meer dan men zelfs in *Engeland*
 vordert, daar men gehouden is aan het Nachmaal
 te gaan, schoon men ook een losbandige Vrygeest,
 of een hardnekkige Godloचनाar ware, zo men
 zelfs tot geringe ampten verkiesbaar wil zyn; maar
 daar geen andere Godsdienst-ceed van de Parlements-
 leden gevorderd word, dan eene verklaring tegen
 het Pausdom. — Het is eene niet minder juiste
 dan algemeene aanmerking, dat zodanige Eeden
 doorgaans geen uitfluiten dan eerlyke menschen,
 dewyl anderen geene zwaarigheid maaken om de-
 zelve te doen.

Montesquieu was waarfchynlyk geen Christen,
 volgens den Ingestelden Godsdienst van zyn Land;
Newton en *Locke* waren geen Trinitaristen, en
 gevolglyk geen Christenen, volgens het gemeen
 denkbeeld, dat men aan dat woord hecht. En
 zouden de Staaten van *N. America* aan zodanige
 Mannen, indien zy nog in leven waren, allen de
 Ampten van vertrouwen en gezag durven of willen
 weigeren?

O V E R D E
O P V O E D I N G .

Zodanig is het Stelfel, dat ik gaarne door de Vereenigde Staaten van *N. America* zou aangenomen zien. Maar om dit in te voeren, en duurzaam te doen zyn, en daaraan tevens die onwederstaanbaare kracht by te zetten, welke de zeden vestigt, en zuivert, is niets zo noodig als een vast ontwerp van opvoeding, dat op edele en redelyke grondbeginselen gevestigd is. Men kan de gewichtigheid van eene zodanige Instelling nooit naar hare volkomene waerdy affchetsen. Het heeft den Schepper der natuur behaagt de zaaken zodanig in te richten, dat by het ontwikkelen van des menschen geest, deszelfs goede of slechte gesteldheid veelal afhangt van de eerste indrukfelen, die daaraan gegeven worden; en ik heb menigmaal opgemerkt, dat men by de opvoeding een geheim kan ontdekken, dat, eenmaal gevonden zynde, geheele geslachten van deugdzaame en gelukkige menschen zou opleveren, en de vorderingen van het menschelyk verstand zó sterk verhaasten, dat men zich thans daarvan kwaalyk een denkbeeld kan vormen.

Het

Het oogmerk der Opvoeding is de vermogens der ziel by derzelver ontwikkeling te beftuuren , en die te helpen in het verkrygen van die gedaante , en trap van fterkte , voor welken zy vatbaar zyn. Om hierin wel te flaagen behoorde men veel-eer de wyze van wel te denken te leeren , dan zekere voorwerpen aan de gedachten voor te ftellen ; veeleer den weg tot de waarheid aan te toonen , dan de waarheid zelve te onderwyzen. En welk mensch is in ftaat zich van dien pligt naar behooren te kwytten ? Veelen inderdaad onderwinden zich dit met niet minder vuurigheid dan vermetenheid. Alle de partyën , alle de feften verbeeldten zich , dat zy de waarheid aan hunne zyde hebben , en dat zy alleen gerechtigd zyn om haare zaak waerdiglyk te verdedigen. Maar , hoeverre zyn die menfchen van deeze waarheid verwyderd , en hoe fterk bewyzen hunne veelvuldige tegenftrydigheden , en hunne onvoldoende gevolgtrekkingen , dat het veel beter zou zyn niets te leeren , dan datgeen te verkondigen , hetwelk zy voor waarheid houden ! Hoe fterker hun vertrouwen is , hoe meer men hen moet mistrouwen. Over het algemeen fchynt hun yver toe te neemen , naar maate het onderwerp , dat denzelven gaande maakt , meer ongerymd is.

Deeze aanmerkingen ftrekken om aan te toonen , dat de Opvoeding aan den geest eene neiging behoort te geeven , welke denzelven veeleer tot onpartydigheid , en oprechtheid doet overhellen , dan

om dien naar eenig stoffel hoe genaamd ook te schikken; en dat zy dien eerder moet toebereiden om de waarheid met bedaardheid en geduld te onderzoeken, dan om zich aan de gevoelens van anderen te onderwerpen.

Maar tot hiertoe is de Opvoeding volgens rechtstreeks strydige grondbeginselen ingericht geweest; men heeft zich minder toegelegd om de verstandelyke vermogens van den mensch uit te breiden, dan om die te beperken; minder om die te verlichten en te volmaaken dan om die te bederven door valsche grondbeginselen, die alle terugkeering tot de waarheid byna onmogelyk maaken. In de plaats van het verstand te openen, en te versterken, en den geest als een vrywerkend wezen te leeren zien en handelen, heeft men alle deszelfs dryfveeren verflapt, dien aan ketenen gebocid, en slechts de vryheid gelaten om op ééne wyze te zien. In de plaats van den mensch nedrigheid, goedwilligheid, en grootmoedigheid in te boezemen, heeft de Opvoeding hem geheel met eene dwaaze en ingebeelde trotsheid vervuld; welke de bron is van allen de vooroordeelen, die hem overheerschen en ongelukkig maaken.

Men begrypt ligtelyk, dat, hoe verder iemand in deeze foort van Opvoeding gevorderd is, hoe meer dingen hy moet vergeeten en ontleeren, éér de waare kundigheden by hem kunnen doorbreken. Zodanig was het gesteld met de Opvoeding in de eerste tyden van het Christendom. De noodlottige

lottige kunst van redentwisten, en de waarheid te verduisteren door spitsvindigheden, en de onvertelyke verknochtheid aan het Stelsel, dat aan dezelve ten grondslag strekte, hadden den geest der menschen geheel verdorven, en hem nieuwe wapenen gegeven om de duidlykste klaarbykheid met des te meer onbeschaamdheid te bestryden, of aan dezelve des te gemaklyker te ontslippen. Dit is de oorzaak geweest, dat de Hemelsche Leer van *Jesús Christus voor de Jooden eene ergernis, en voor de Grieken eene dwaasheid is geworden*, en dat, zelfs in weêrwil der wonderwerken, degeenen, die haar met de meeste verontwaerdiging verwierpen, of haar met de grootste bitterheid bestreeden, meest allen lieden waren, die in de Schoolen opgevoed, of in de valsche weetenschappen van die tyden onderwezen waren. Stel eens de waare Wysbegeerte in de plaats van den waaren Godsdienst, en gy zult moeten bekennen, dat zy hetzelfde lot zou hebben ondergaan. Het Stelsel, dat de zon stilstaat, en dat de waereld rondom dezelve draait zou immers toen niet minder ongerymd en ongeloofbaar geschenen hebben, dan dat van den gekruisten en verrezenen Zaligmaaker. En men zou degeenen, die zich met de grootste drift tegen dit Stelsel aankantten, en het meest trachtten belachelyk te maaken, hebben gevonden onder die geleerde en wyze lieden, dat is, onder de verwaande Drogredenaars en opgeblazen Leeraars van die tyden, die het Stelsel van *Ptolemaeus* bestudeerd hadden, en daaruit

met behulp van hunne kringen en bykringen, geleerd hadden van allen de verschynfelen der hemelsche lichaamen rede te geeven.

Dus wierden, toen *Locke's Proeve over het Menschlyk Verstand*, een werk, dat oneindig veel heeft toegebracht om de Redeneerkunde te volmaaken, eerst te voorschyn kwam, de ophelderende grondbeginselen, die het aan den dag legt, gemaklyker begrepen door degeenen, die niet in de Schoolen waren opgevoed, en welker verstand gevolglyk niet bedorven was door de ongerymde wartaal der openbaare lessen; en wat aangaat de Profesoren, deeze hielden zyne *Proeve*, zo wel als zyn *Redelyk Christendom* voor eene schadelyke nieuwigheid en gevaarlyke kettery, en de Hooge School van *Oxford* kweet zich recht meesterlyk tegen derzelve Schryver, door den Kerklyken Barblyksem tegen hem uit te schieten. Byna het zelfde gebeurde toen *Newton* zyne ontdekkingen aan het licht gaf. Een Roman (ik meen *de Philosophie van Des Cartes*) was toen het Stelfel van de mode. De Opvoeding had dien als geschikt naar de hersenen der Geleerden, en 'er verliepen zeven-en-twintig jaaren éér het *Boek der Grondbeginselen* genoeg bekend was, om eene tweede uitgaaf van hetzelfde noodzaaklyk te maaken. Zodanig zyn doorgaans de vooroordeelen geweest, die zich aangekant hebben tegen het invoeren van nieuwe verlichtingen. Deeze zyn de hinderpaalen, welke eene bekrompene Opvoeding altoos

aan

aan de vorderingen der kundigheden in den weg heeft gesteld. Zelfs in onze dagen, is het voornaam voorwerp der Opvoeding, en wel voornaamlyk in Godgeleerde zaaken, zekere aangenomene Leerstelsels te onderwyzen als onbetwistbare waarheden, derzelver verdediging tegen de aanvallen dergeenen, die dezelve niet kunnen aanneemen, gemaklyk te maaken, den Geest dus tegen de klaarblykheid te wapenen, en dien voor alle verlichting ondoordringbaar te maaken.

Waarlyk, indien ik kiezen mogt tusfchen de eenvoudige gezonde rede van een' mensch, die niets aan de Opvoeding te danken had, en de diepe geleerdheid der Hoogleeraars van onze Hoogfcholen, zou ik, zonder eenig bedenken, de eerste kiezen, als wel verzekerd zynde, dat ik met dezelve minst verre van de waare wysheid af zou zyn. Een eenvoudig en bloot verftand komt my veel verkiesbaarder voor dan een verftand, dat doortrokken is met zyne aangenomen stelsels, en het gebrek aan weetenfchap meer dan het grootst gedeelte van die foort van weetenfchap, welke tot hiertoe het voorwerp van onze bewondering en nafpooringen geweest is, welke het hart opgeblazen maakt, en in den grond befchouwd, echter niets anders is dan eene diepe onkunde, en een ingeworteld vooroordeel.

Het zal niet onnut zyn hier nog by te voegen, dat eene bekrompene en naauw bepaalde Opvoeding, wanneer zy al eens die rampen, waarvan

wy

wy gesproken hebben , niet voortbragt , echter veele andere zou veroorzaaken , die , schoon van een' anderen aart , echter niet minder gevaarlyk zouden zyn. Ik bedoel hiermede de gevaaren , waaraan lieden , die zodanig zyn opgevoed , bloot zullen staan , zohaast zy de ongerymdheid van eenige gevoelens , die men hen ingeprent heeft , zullen beginnen te ontdekken. Het staat te vreezen , dat zy alsdan tegen alle gevoelens vooringenomen zullen worden , en die allen gevolglyk verwerpen , en zich onbedachtlyk overgeeven aan eene algemeene twyfeling , of ongeloovigheid , welk gevolg in onze dagen maar al te gemeen in *Europa* gevonden word.

Ik ken myzelven niet genoeg bekwaam om de byzondere leerwyze aan te toonen , welke men behoorde te volgen om deeze klippen te vermyden , dat is , om den geest te verlossen van zyne kluis- ters , en aan denzelven dat doordringend en zeker oog te geeven , dat de klaarblyklykheid onmiddelyk ontdekt , en om dien geneigd te maaken tot het aanneemen van dezelve , van welke zyde die ook mooge bykomen , of zich voordoen. Dit is intusfchen zeker , dat deeze Opvoeding de beste zal zyn , welke in deeze zaaken best zal voorzien , welke den geest tegen alle dwaaze vooroordeelen best zal beveiligen , welke denzelven tot de liefde der waarheid best zal aanmoedigen , welke dien tot onpartydigheid en oprechtheid best zal geneigd maaken , en welke denzelven best zal doen gevoelen

len, wat 'er nog geleerd moet worden. Wanneer de Opvoeding altoos dit edel doelwit had gehad, dan zouden de menschen grooter vorderingen tot de waarheid gemaakt hebben. Deeze Opvoeding onderfelt wel eene meer volmaakte zaamenleving; maar, wanneer dezelve eens wel gevestigd zal zyn, zal zy dezelve bevorderen en verhaasten.

Ik heb in den loop van deeze myne aanmerkingen een' zekeren afkeer van de Leerstelsels laten blyken. Doch hiermede heb ik alleenlyk die maar al te gemeene styfhoofdigheid willen veroordeelen, welke ons dezelve als richtfnoeren der waarheid doet aanneemen. Het zal niet onnuttig zyn in de Opvoeding gebruik te maaken, van de boeken, waarin dezelve uitgelegd worden. Maar men behoorde zich enkel daarvan te bedienen als leidslieden, en medehelpers in het naspooren van de waarheid. Om deeze oefening recht nuttig te doen zyn, moet men den staat des geschils wel voorstellen, de bewyzen voor en tegen met onpartydigheid overweegen, en den geest bereiden om geene party te kiezen, dan volgens het overwigt der bewyzen, en om in alle gevallen zyne toestemming te regelen naar de juiste waerdy van dit overwigt, zonder eenige acht te slaan op het gezag, de zeldzaamheid, de oudheid, de nieuwhed, of de vooroordeelen, die maar al te dikwyls deeze toestemming bepaalen. Niets is beter geschikt om deeze gelukkige neiging te doen ontstaan en aan te kweeken dan de oefening der Wiskunst: In dee-

ze wetenschap geeft men nooit zyne toefstemming aan eenig voorstel (*propositio*), dan nadat men dezelve recht begrepen heeft, en derzelve bewyzen redeneerkundig (*logice*) ziet afgeleid van andere voorstellen, die reeds verstaan en bewezen zyn. In deeze wetenschap gewent zich de geest aan eene gevestigde en aanhoudende oplettendheid; hy bespeurt den loop der rede, en den waaren aart van eene sluitreden (*sylogismus*); hy leert zich duidelyke denkbeelden vormen van de voorgestelde zaaken, en zich niet over te geeven dan aan de blykbaarheid. Gevolglyk is deeze wetenschap het waar voedsel der verstandelyke vermogens, dewyl die door dezelve geöefend worden, en zy is tevens voor den geest het zekerst wapen tegen de ligtgeloovigheid, de overyling, en die verwarring van denkbeelden, welke gewoonlyk de bron is van alle dwaalingen.

Intusfchen is hierin één gevaar gelegen, dat men zorgvuldiglyk moet vermyden. De oefening der Wiskunst kan de aandacht al te verre wegfleepen; alsdan verengt zy den geest, en belet dien iets in het groot te zien, of eenige blykbaarheid, welke niet wiskunstig bewysbaar is, op hare rechte waerdy te schatten, en stelt denzelven dus bloot aan eene onredelyke twyfelaary (*Scepticismus*) in alle onderwerpen, die aan deeze gestrengte blykbaarheid niet getoetst kunnen worden. Meer dan één Wiskundige kunnen van dit myn gezegde blyken geeven.

Maar

Maar laat ik wederkeeren tot myn onderwerp , van het welk deeze uitweiding my een weinig had afgetrokken. Ik kan niet nalaaten hier aan te merken , dat , met betrekking tot den Christelyken Godsdienst in het algemeen , de Opvoeding den mensch behoorde aan te zetten om deszelfs Leer te beoordeelen gelyk die in het Euangelium zelf gevonden word ; dat deeze Leer niet kan geleerd worden dan door eene oordeelkundige uitlegging van den zin van dit Euangelium , en door onpartydige onderzoekingen ; en eindelyk , dat alle onderrechting betreklyk tot deezen Godsdienst niets anders behoorde te zyn dan eene voorbereiding tot deeze onderzoekingen , en eene verleening van bystand in het onderzoeken van de bewyzen voor de Godlykheid van deszelfs Insteller , en van de juiste waerdy en kracht van deeze bewyzen , na echter alvorens elke tegenwerping in haare volle kracht voorgesteld te hebben. Maar dit heeft nog nimmer onder de Christenen plaats gehad. Men heeft tot heden toe het Euangelium beschouwd als een niet genoegzaam Kortbegrip van de Christelyke Godgeleerdheid , en men heeft , onder voorwendfel van hetzelfde te verklaren en uit te leggen voor deszelfs Leer formulieren van menschlyke uitvinding in de plaats gesteld , die tot geen ander oogmerk gediend hebben dan om hetzelfde te verduisteren en te onteeren ; en deezen wanschapenen mengelklomp heeft men de Weetenschap en de School der Christenen durven noemen. Het

is

is merkwaardig, dat men in *Engeland* nimmer zodanige voorlezingen of uitleggingen over het N. Testament, gelyk ik hier voorgesteld heb, op de Hoogeschoolen heeft willen dulden, en dat men door de geheele Christenwaereld hetzelfde veel minder gelezen en bestudeerd heeft dan de Leerstelsels en Geloofsleuzen, welken men op deezen fram geënt heeft.

Ik zal hier nog maar alleen byvoegen, met betrekking tot dit onderwerp, dat het bovenal noodig is, dat men onder de onderrechting veele waarschouwingen en bedenkingen laate invloeijen over de zwakheid van den menschlyken geest, en deszels byzondere geneigdheid tot de dwaaling; dat men denzelven geneigd maake om het oor te leenen aan tegenwerpingen, zelfs in zaaken, welke voor het uiterlyk allerklaarst schynen, en om denzelven een onbevlekt hart te doen beschouwen als het eenig stuk, dat eene onmiddelyke betrekking heeft op onzen eeuwigen gelukstaat.

De Natuur heeft onze gesteldheid zodanig ingericht, dat wy niet kunnen nalaaten ons over te geeven aan die gevoelens, welken wy eenmaal opgevat hebben. Dit was noodzaaklyk, om in ons die ligtzinnigheid, onstandvastigheid, en besluitloosheid voor te komen, welke ongetwyfeld uit een' al te ligten afftand van onze gevoelens zouden voortgesproten zyn. Maar, deeze natuurlyke neiging, hoe wyslyk die ook anders ingericht is, zoekt steeds haare paalen te buiten te gaan, en ons fryf-
hoof-

hoofdig te maaken. Wy moeten derhalven trachten die te maatigen , gelyk alle onze andere neigingen ; en hierin moet de Opvoeding voornaamlyk voorzien. Wy behooren derhalven altoos deeze aanmerking diep in den geest in te prenten :

„ Dat de menschen doorgaans meer styfhoofdig
 „ geweest zyn in hunne gevoelens , naarmaate
 „ dezelve meer valsch zyn geweest , en dat zy
 „ zich meer verlicht geoordeeld hebben , naarmaate
 „ te zy in dieper duisternis gedompeld zyn geweest.”

Deeze aanmerking is zeer vernederende , dit wil ik gaarne toestemmen , maar dezelve is by uitnemendheid dienstig om ons te geneezen van dien jammerlyken hoogmoed , en van dien meesterachtigen en leerstelligigen toon , welken zo veele hinderpaalen aan de vordering van onze kennis in den weg stellen. Welk mensch kan zich den tyd niet herinneren , waarin zyn geest vergenoegd en vertrouwlyk berustte in onderwerpen , die ernstiger en diepdenkender overweegingen hem naderhand als verre boven zyne begrippen verheven hebben doen beschonwen ? Welk mensch , by voorbeeld , kan zich niet het tydperk te binnen brengen , waarin hem de vraag : *Waarom loopt het water naar beneden ?* ten hoogste zou verbaasd hebben ? Welk onkundige houdt zich niet verzekerd , dat hy dit volkomen weet ? Maar elk verlicht mensch is overtuigd , dat dit eene vraag is , welke hy niet kan oplossen , en juist deeze overtuigdhed van de ontoereikendheid van zyn verstand ,

E

on-

onderscheid hem van den onkundigen. Dit is niet minder waar in eene menigte van voorbeelden, die men zou kunnen bybrengen. Een der sterkste bewyzen van onze kundigheid is de overtuigdheid van onze onkunde, en degeen, die daar van meest overtuigd is, is ook het verst gevorderd.

Wanneer ik de oogen op myzelven slaa, dan strekt deeze aanmerking om my moed te geeven. Ik bespeur tegenwoordig, dat ik niets begryp van dingen, die my te vooren zeer klaar hebben toegeschenen. Hoe breeder en dieper ik myne onderzoekingen uitgestrekt heb, hoe beter ik de duisterheid van myn verstand ontdekt heb. De korte beschouwing van zeker tydperk van myn leven zal hetgeen ik hier gezegd heb, duidelyk aantoonen.

Ik herinner my, dat ik in myne jeugd het Werk van den Bisshop *Butler* over *de Overeenkomst van den Natuurlyken en van den Geöpenbaarden Godsdienst met de gesteldheid en den loop der Natuur* met veel genoegen gelezen heb. Ik acht het een groot geluk voor my, dat dit boek een der eersten geweest is, dat ik in de handen gekregen heb. Ik heb daaruit de waare wyze van over Godsdienstelyke en zedelyke onderwerpen te redeneeren, geleerd, en gezonde denkbeelden leeren krygen over de gewigtigheid van de onvolmaaktheid der menschlyke kundigheden wel te leeren kennen. De *Leerredenen van Butler* zyn my toen ook

ook zeer uitmuntende voorgekomen, en ik schat dezelve nog tegenwoordig zeer hoog. Na deeze Werken heb ik altoos die van *Doctor S. Clarke* hoogst geschat. En ik zal nog hierby voegen, dat, hoe vreemd dit ook mooge schynen, ik veel verpligting heb aan de Schriften van den Heer *D. Hume*, die ik in myne jeugd insgelyks overdacht heb. Hoezeer ik ook een vyand ben van zyne twyfelaary (*scepticismus*) heb ik echter myn voordeel daaruit getrokken. Door met zeer veel kunst allen de grondbeginselen der waarheid en rede te bestryden heeft deeze Schryver my geleerd myne gronden wel te onderzoeken, en niets aan te nemen op een bloot gezegde. De eerste vruchten van myne onderzoekingen kwamen in het licht onder den titel van *Onderzoek der voornaamste vraagstukken en zwaarigheden in de beëfening der Zedekunde*. Dit Werk is door verscheiden anderen over verschillende onderwerpen gevolgd geworden. En nu, in den afloop van een leven, geheel toegewyd aan het onderzoek der waarheid, en om het menschedom, naar myne geringe vermogens van nut te zyn, en hetzelfde nopens zyne waare belangens, zo in dit als in het toekomstend leven, te verlichten, verwacht ik met gerustheid den Grooten Dag der Verschyning van den Oppersten Rechter; volkomen overtuigd, dat de orde der natuur volmaakt is, dat eene oneindige en algoede Wysheid deeze waereld bestuurt, en dat de Christelyke Godsdienst uit God zynen

oorsprong heeft ; en van den anderen kant door
verscheiden beletselen wederhouden, en geduurig-
lyk smeekende om nieuw licht , maar evenwel vol-
komen gerust door het vast vertrouwen op deeze
grootte en onfeilbaare waarheid : „ Dat de deugd
„ den eigentlyken pligt, en de wezentlyke waer-
„ dy van den mensch uitmaakt , en dat hy, wat
„ hem ook mooge overkomen, wanneer hy dezelve
„ betracht, onmooglyk kan dwaalen.”

O V E R D E
G E V A A R E N.

*Aan welken de Vereenigde Staaten van Noord-
America zyn blootgesteld.*

In de voorgaande aanmerkingen heb ik getracht aan te toonen welke de middelen zyn om den toestand der Vereenigde Staaten te verbeteren, en hunne vorderingen te verhaasten. Ik heb byzonderlyk aangedrongen op het gewigt van de *magt der gemeenschaplyke Unie* te regelen en te bevestigen, eene volkomene vryheid in alle beschouwlyke onderwerpen in te stellen en te handhaaven, zowel als in die van de burgerlyke regeering, opvoeding, en Godsdienst. De Vereenigde Staaten zyn eerst in hunne opkomst, en van de zorg en omzichtigheid, waarmede men eene zaak begint, hangt veelyds alles af. Een wel beredeneerd ontwerp behoort in het vervolg niets noodig te hebben, dan bevestigd en tot ryphed gebragt te worden. Dus behoort men in dit tydftip de *N. Amkricaanen* raad te geeven, en de myne, hoe gering die ook zyn mooge, kan hen ten minste nuttige oogmerken inboezemen. Wanneer

men in *Engeland* eenige verbetering voorstelt, of wanneer men eenig hulpmiddel wil aanbrengeu tegen misbruiken, die zó ergerlyk zyn, dat zy de gewaande vryheid van dat Land inderdaad bespotlyk maaken, (*), dan verheft zich terstond een algemeen geschreeuw tegen de *Nieuwigheden*; het oproer word algemeen, en men vreest; dat de poogingen ter herstelling tot ondermyning zullen strekken. In *N. America* behoeft men voor zodanige vooroordeelen niet te vreezen. De tyd heeft daar nog geene misbruiken gewettigd. De weg tot gemeenschapslyke waardigheid en tot het geluk staat daar open. De rede mag daar met vertrouwen op een' goeden uitflag haare stem doen hooren.

(*) Het grootst getal der Leden van het Lagerhuis in *Engeland* word verkozen door eenige duizenden uit het schuim des Volks, welker stemmen altoos gekocht worden, — is het nu niet bespotlyk een Land, dat zodanig bestuurd word, een *Vry Land* te noemen? — Men kan een treffend verslag van den Reptentativen Staat van het Parlement van *Engeland* vinden in de Staatkundige Onderzoekingen (*Politica. Disquisitiones*) van den Heer *Burgh*, Vol. I, pag. 39.

OVER

O V E R D E
B I N N E N L A N D S C H E
O O R L O G E N.

In de inleiding van dit Werk heb ik aangemerkt, dat de Vereenigde Staaten van *N. America* zich voor veelerhande gevaaren moeten wachten. Thans zal ik hen de voornaamsten derzelve kortelyk voor oogen stellen.

Over het onbepaalbaar toeneemen der publieke schulden heb ik reeds genoegzaame aanmerkingen gemaakt.

Ik heb in het byzonder zeer naauwkeurig gelet op de gevaaren der binnenlandfche oorlogen. Maar ik wilde nog voornaamlyk aandringen op de noodzaaklykheid om allerhande middelen in het werk te stellen, en alle mooglyke voorzorg te gebruiken, die de Vereenigde Staaten voor deeze rampen kunnen behoeden. Het zou allerfmetelykst zyn wanneer men in de Nieuwe waereld allen die rampen moest aanschouwen, welken de Oude zo deerlyk verwoest hebben. — Den oorlog, zyne woede verspreidende in Gewesten, daar men

gedacht had, dat vrede en vryheid eens eindelyk haaren zetel zouden vestigen. De zwaarden en kanonnen de betwiste voorwerpen beslissende, in de plaats van de wysheid der Vereenigde Leden van een Bondgenootschap. — Misfchien een' onrustigen en heerschzuchtigen Staat zich door eene bloedige verovering verheffende boven de anderen, en zich tot een' *vrymagtigen Staat* opwerpende, die op eene heiligschennende wyze, (gelyk *Engeland* eenmaal gedaan heeft) zich het recht aangemaatigen van verbindende wetten voor de overige Staaten zyne Medebroeders af te kondigen, en die by uitfluiting allén de voordeelen der geheele Unie tot zich zou willen trekken. Ik vervloek zulk een' ramp; ik ys wanneer ik bedenk, hoe ligt het zou kunnen gebeuren, dat dit eens plaats had; en ik hoop, dat degeenen zich moogen bedriegen, die denken, dat de afgunst, welke de menschen beheerscht, zó verre gaat, en dat zelfs de beste schikkingen der menschen zó gebrekkyg zyn, dat het niet in de magt der wysheid is eenige zekere middelen uit te denken tot voorkoming van deeze rampen, zonder de vryheid en onafhangelykheid van een' ieder' deezer Staaten te kort te doen. Ik heb elders gesproken over het vergrooten der magt van het Congrès. Anderen hebben voorgeslagen de afzonderlyke magten der byzondere Staaten te vereenigen in ééne enkele Staatsvergadering, welke allen de Staaten zou representeren, en alle de byzondere Vergaderingen, door

door welke ieder Staat thans geregeerd word , af te schaffen. Maar het is klaarblyklyk , dat eene zodanige infelling , zeer groote ongelegenheden ten gevolge zou hebben , en dat die de vryheid der afzonderlyke Staaten veel meer zou benadeelen , dan de vermeerdering der magt van het Congrès , welke ik voorgefteld heb. Indien éenige algemeene Vergadering de magt zou moeten hebben , om de andere byzondere Vergaderingen af te schaffen , dan zou dit het Congrès , zo als het tegenwoordig ingefteld is , moeten zyn.

O V E R D E
O N G E L Y K E V E R D E E L I N G
D E R
E I G E N D O M M E N .

Het is eene bekende aanmerking , dat de magt op de bezitting gegrond is. Verscheiden vrye Staaten hebben getoond , dat zy de waarheid van deeze aanmerking duidelyk gevoelden , door alle poogingen aan te wenden om middelen te vinden ter voorkoming van eene al te groote Ongelykheid in de Verdeeling der Eigendommen. Welke opschuddingen ontstonden niet te *Rome* , in de bloeiendste tyden van de Republiek , uit de poogingen , welke men deed om de Landverdeelingswet (*Lex Agraria*) werkstellig te maaken? By de *Israëlieten* , die onmiddelyk door God geregeerd wierden , moesten alle vaste goederen , wanneer die vyftig jaaren vervreemd waren geweest , na verloop van dien tyd tot derzelveer oorspronglyke eigenaars wederkeeren. De gelykheid , wel-

ke in *N. America* tot nog toe plaats heeft is eene der gelukkigste omstandigheden voor het oprichten van de nieuwe Regeerings-instellingen.

De gelukkigste staat voor den mensch is de middelstaat tusschen de woestheid en de verfynde beschaaftheid. Dit is juist de toestand, waarin de zaamenleving in den Staat van *Connecticut* en eenige andere Staaten van *N. America* zich bevind, die allen, zo men my wel onderrecht heeft, bewoond worden door onafhanglyke en sterke Landbouwers, die in vermogen genoegzaam met elkan- deren gelyk staan. — Gewoon de wapenen te handelen, — kundig van hunne rechten, — begaafd met eenvoudige zeden, — vreemd van alle weelde, — gekleed met stoffen van inlandsch maakfel, — een' overvloedigen oogst van hunne ak- kers inzaamelende, zonder veel moeite uit hoofde van hunne nyverheid, gaan zy huwlyken aan, die door wederzydfche genegenheid van kindsbeen af ontworpen worden, en om die rede gelukkig en vruchtbaar zyn; en bewaaren zy hunne gezond- heid tot een' hoogen ouderdom; welk alles een' Staat spoedig moet doen toeneemen, en bloeijen. In deeze gelukkige gewesten zyn de dartele ryk- aart, en de zuchtende behoefte, de trotsche groote, en de laage vleijer even zeer onbekend.— De Burgers worden daar beschermd door wetten, die niet drukkende kunnen zyn, om dat die de uitdrukkingen zyn van hunnen eigen wil, en door eene Regeering van hunne gelyken, daar geene

om-

omkoopingen , kuiperyën , of andere listen der heerschzucht (*) kunnen plaats hebben , dewyl 'er geene ampten , die magt of voordeel aanbrengeu gevonden worden. — ò Zeldzaam en uitgelezen Volk ! mogt gy lang in dien gezegenden toestand blyven ! En , mogt het geluk , dat gy geniet , zich van u tot over den geheelen aardbodem uitbreiden ! Maar , laat ik tot ons onderwerp terug keeren .

Het is te vreezen , dat eene zo gelukkige broederfchap niet van langen duur zal zyn ; dat het be-derf de plaats der eenvoudigheid en der deugd zal inneemen ; dat de tyd deeze gelukkige gelykheid zal verdelen ; dat de nootlottige zucht tot heerschen het hoofd zal opsteeken ; dat de zucht tot vryheid zal beginnen te kwynen ; en dat de Burgerlyke Regeering trapswyze verbasterende een werktuig zal worden in de handen van een klein getal heerschzuchtigen om de overige leden van hunne broederfchap te onderdrukken en te berooven. — Zodanig is tot heden toe de voortgang van het kwaad in alle menschlyke zaaken geweest , Eenige groote mannen , zo als , by voorbeeld ,

(*) In deezen Staat , gelyk ook in dien van *Massachusetts* , *New-Jersey* , en anderen fluit de minste kuipery , of blyk van begeerte om verkozen te worden den voorgestelden voor altoos uit van de zitting in de Vergadering der Representanten . Dit zelfde heeft ook plaats , wanneer 'er maar iets op zyn zedelyke karakter te zeggen valt .

beeld, *Plato*, *Th. Morus*, *Wallace*, enz. hebben, om dit spoedig verval voor te komen, ontwerpen voorgeslagen, die door het oprichten van eene gemeenschap van goederen, en het vernietigen van alle byzonderē eigendommen allen de Leden van een' Staat in de onmooglykheid zouden stellen om aan het overheerschen van hunne medebroeders te denken, of zichzeiven te beschouwen als eenig afzonderlyk belang hebbende buiten dat van allen hunne Landgenooten. Zodanige ontwerpen zyn fraai en aangenaam in de beschouwing, en mischien zyn zy niet geheel onuitvoerbaar. Men zal door den tyd nader aan dezelve kunnen komen, en wellicht zal het menschlyk verstand eenmaal eene Regeeringsform uitvinden, welke alle andere middelen om uittemunten zonder persoonlyke verdiensten in zó verre zal uitsluiten, dat zy de meeste oorzaken van het kwaad uit de zaamenleving zal verbannen. Wat hiervan ook zy, men kan zich verzekerd houden, dat 'er eene gemeenschaplyke gelykheid is, welke als een volstrekt vereischte van de vryheid beschouwd moet worden, en welk ieder Staat, die eenigen prys stelt op deugd en geluk, met alle haare magt moet handhaaven en bevorderen. — Het is niet in myne magt de beste middelen om daartoe te geraaken aan de hand te geeven; alleenlyk zal ik hier aanmerken, dat 'er drie vyanden zyn van de gelykheid, tegen welken de Staaten van *N. America* op hunne hoede moeten zyn.

Voor-

Vooreerst, *het vergunnen van erflyke eerampten en titels van adeldom.* Lieden die hierdoor uitgezonderd zyn, hoewel fomtyds van laager karakter dan de geringste mensch, die van hen afhanglyk is, zyn doorgaans geneigd om zichzelven te beschouwen als behoorende onder eene soort van verhever wezens, die gefchapen zyn om over anderen magt te oefenen en te heerschen. Hunne geboorte en rang maaken hen noodzaaklyk tot vyanden van de algemeene vryheid; en wanneer zy dit niet zyn, wanneer zy eene waare zucht voor de rechten der menschlykheid doen blyken, dan moet men dit aanmerken als eene zegenpraal van het gezond verstand en van de deugd over de verleidingen en valstrikken, waaraan hun staat hen blootstelt. Om deeze rede heb ik met het uiterst genoeg vernomen, dat het onder de Artikelen der Confederatie als eene wet is vastgesteld: „ Dat nimmer door de „ Vereenigde Staaten eenige titel van adeldom aan „ iemand zal vergund worden.” Laaten zy eertitels wegschenken ter aanmoediging van waare verdiensten, maar laaten die eertitels sterven met de menschen, die dezelve verdiend hebben; laaten die niet overgaan op hunne nakomelingen; want dan zouden zy eene zucht tot heerschappy aankweeken, en eene trotsche en dwingelandische Aristocratie doen ontstaan; — met één woord, laaten de Staaten van *N. America* altoos dien staat behouden, die thans hunnen grootsten luister uitmaakt, te weten, een Bondgenootschap van geluk.

lukkige en bloeiende Gemeenebesten, zonder *Lords*, zonder *Bischoffen*, (*) en zonder *Koningen*.

Ten tweede, *het Recht der Eerstgeboorte*. Het is zeer klaarblyklyk, dat dit recht eene nadeelige ongelykheid moet veroorzaaken. De geneigdheid om zich een' naam te maaken, door het vermenigvuldigen der eigendommen in éénen tak van het geslacht, is eene onrechtvaardige en wreede verwaandheid, die voor de belangen der vryheid ten uiterste gevaarlyk is. Geene wyze Regeering moet of mag die aanmoedigen, of toelaaten.

Ten derde, *de buitenlandfche koophandel*. Deeze is insgelyks een vyand, tegen welken ik de Vereenigde Staaten wil gewaarfchouwd hebben. Maar deszelfs ftrydige belangen tegen het welzyn van den Staat zyn zó verfchillende met betrekking tot het verdelgen der gelykheid, welke de eerfte grondslag is van alle burgerlyke vryheid, dat het wel de moeite waardig zal zyn, onze aandacht over dezelven meer byzonderlyk te laaten gaan.

(*) Ik verftaa hierdoor *Bischoffen* geenzins de enkel-geestelyke Opzienders der Christelyke Kerk, maar de Geestelyke *Lords*, onderscheiden van de Waereldlyke *Lords*, of zekere Geestelyken, die tot dien rang verheven, en met verscheiden eertitelen van burgerlyk gezag bekleed zyn, ingevolge van deeze of geene grondinftelling van den Staat.

O V E R D E N
K O O P H A N D E L,
D E
W I S S E L B A N K E N,
E N H E T
P A P I E R E N G E L D,

De buitenlandsche koophandel kan, in fomml. ge opzichten, zeer nuttig zyn. Door eene gemeenschap te openen tusfchen verre van een gelegen landen, verbreid dezelve de oefening van eene algemeene goedwilligheid, hy verdryft de plaatslyke vooroordeelen; hy beweegt den mensch om veeleer zichzelven te beschouwen als een' burger van de waereld, dan als een lid van deezen of geenen byzonderen Staat, en om die rede tempert hy de al te verre gedrevene *Liefde tot (*) het Vaderland,*

(*) De liefde tot het Vaderland is dan alleen eene edele aandoening,

land, welke zo lang toegejuichs is geworden als een der edelste grondbeginfelen van het menschlyk hart, terwyl 'er inderdaad niets verderflyker voor de algemeene maatschappy kan uitgedacht

WOR-

ning, wanneer zy ons aanpoort om het innerlyk welzyn van ons Vaderland te behartigen, en deszelfs rechten en vryheden te verdedigen tegen alle buitenlandsche en binnenlandsche aanvallen; zonder daarom den eerbied, welken wy voor de rechten en vryheden van andere Volken moeten betoonen, uit het oog te verliezen. Maar dit is niet altoos derzelve gewoonlyk gevolg geweest, en het is zulks ook nog heden niet. Integendeel, de liefde tot het Vaderland is over het algemeen nooit iets anders geweest dan een goest van nydigheid tuschen verscheidene gemeenschappen, die gefchillen heeft voortgebragt, en de zucht tot veroveringen en overheersching allereerst doen ontstaan. Wat toch is het Vaderland van een' *Rus*, een' *Turk*, een' *Spanjaard*, enz.? Wat anders dan een Land, waarin hy niet één enkel voorrecht geniet, en waarin zyne Meesters over hem beschikken als of hy een lastbeest ware? En wat toch is zyne Liefde tot het Vaderland? Wat anders dan eene verkleefdheid aan een' staat van vernedering en slaaverny? Wat toch was de liefde tot het Vaderland onder de *Jooden*? Wat anders dan eene elendige vooringenomenheid voor henzelven, en eene trotfche verachting van alle andere Natiën? Wat was die tóch zelfs by de *Romeinen*, hoe verhevene uitwerkingen zy by hen ook fomtyds moge gehad hebben? Wat anders dan een grondbeginfel van vereeniging tuschen eene bende van Roovers, die eene zaamenzweering gemaakt hadden om alle menschlyke vryheid te verdelgen behalven hunne eigene? De Christelyke Leer heeft deeze soort van liefde tot het Vaderland nimmer aangeprezen. Door die te beveelen zou zy een gebrek onder de menschen begunstigd hebben. Het Euangelium heeft veel beter gedaan door eene *algemeene goedwilligheid* aan te pryzen.

worden. De koophandel verwekt, door aan ieder Land de gelegenheid te verschaffen van uit andere Gewesten die noodwendigheden te verkrijgen, welke het in zich zelf niet vinden kan, onder de volken een gevoelen van onderlinge benoodigdheid, en bevordert tevens de algemeene volmaakting.

Intuschen is 'er geen gedeelte van het menschedom, dat minder belang heeft by het gebruik van den koophandel dan de Inwoonders van *N. America*. Bewooners zynde van een wyduitgestrekt vast Land maaken zy eene waereld op zich zelve uit. Het Land, dat zy bewoonen bevat alle foorten van gronden en luchtfreeken. Het levert niet alleen alle de noodwendigheden, maar ook alle aangenaamheden op. De groote Rivieren, en verbaazende Meeren, die hetzelfde doorsnyden, bevorderen de binnenlandfche gemeenschap tusfschen dezelfs verscheiden gedeelten, in een' zó hoogen trap, dat die in geen evenredig Land van de waereld zodanig gevonden word. Dus bezitten dan de Vereenigde Staaten in zichzelve de beste middelen om den binnenlandfche handel, die de nuttigste van allen is, voort te zetten; en tevens de grootste gelegenheid om dien uit te breiden, welke zy daaraan zouden kunnen geeven. En waarom zouden zy dan hun oog verder laten gaan? Wat zou hen toch kunnen aanzetten om hunnen buitenlandfchen kóophandel uit te breiden, of zelfs om eene groote zeemagt te onderhou-

houden? *Grootbritanniën* bevolkt met inwoonders, die niet in de wapenen geëfend zyn, en van alle kanten gedreigd door magtige nabuuren, kan niet hoopen lang in stand te zullen blyven, wanneer het, zyne magt ter zee verloren hebbende, voor aanvallen van buiten zal bloot staan. Maar de Staaten van *N. America* hebben dit lot niet te wachten. Zy hebben niets te vreezen van magtige nabuuren. Men moet de verbaazende ruimte van den geheelen *Atlantische Oceaen* overtrekken, eer men hen kan aanvallen; zy maaken allen met elkanderen ééne welgeoefende Legermagt uit; en de krachtdaadige wederstand, dien zy by de eerste opkomst van hunnen Staat, en zulks wel zonder eenige Zeemagt, aan eene der magtigste Mogendheden van *Europa* geboden, en de overwinning, welken zy over dezelve behaald hebben, zullen zonder twyfel de overige Mogendheden den lust beneemen, en *N. America* voor alle vyandlyke aanvallen beveiligen. Daar zy nu dit geluk genieten, waarom zouden zy dan zoeken in *Europa* verbindtenissen aan te gaan, welke hen zouden blootstellen van somtyds in de geschillen van deszelfs bewoonders deel te nemen? Wat hebben zy toch met derzelve staatkunde te doen? Kunnen zy wel iets, dat voor hen van eenig belang is, van daar haalen, zo niet het bederf der zeden? — Ik beef, wanneer ik denk aan die dolle zucht tot den koophandel,

welke waarschynlyk ook by de *N. Americanen* de overhand zal neemen. Deeze nootlottige drift kan hen groote rampen veroorzaaken. Allen de Natiën van *Europa* zetten valstrikken rondom hen uit, en zoeken hen aan om met dit uitgestrekt Land eene verstandhouding aan te vangen, welke nootlottig voor hetzelfde kan zyn. Het hoogst belang der Inwoonders van *N. America* vordert, dat zy alle mooglyke middelen in het werk stellen om dit voor te komen, en wel voornaamlyk door hooge belastingen te leggen op den invoer van vreemde goederen. Maar deeze middelen zullen van weinig kracht zyn, zo zy niet ondersteund worden door de zeden. Het is bovenal te vreezen, dat de zucht voor vreemde koopmanschappen geduurig toeneemende zelfs de beste schikkingen en voorzorgen onnut zal maaken; en wanneer dat gebeurt, dan zullen welhaast die eenvoudigheid en oprechtheid van karakter, die moedige en standvastige geest, en die verachting van het nietig schynschoon, welchen de waarachtige waerdigheid van den menschen uitmaaken, uit *N. America* verdwynen. De weekhartigheid, de geest van slaaverny, en de laage geldzucht zullen alsdan derzelver plaats innemen. De vryheid en de deugd zullen door den afgrond van het bederf der zeden ingezwolgen worden. Dit zal de aaneenschakeling der gebeurtenissen van *N. America* zyn, zohaast deszelfs inwoonders zich aan den koophandel overgeeven. Zou het niet oneindig nuttiger voor hen zyn,

zyn, dat zy eene Natie van eenvoudige en eerlyke Landbouwers, dan een lichaam van ryke en verwaande kooplieden uitmaakten? Waar vind men de zuiverste en onbevleete zeden in *N. America*? Waar zyn de inwoonders meest gelukkig, en meest met elkanderen gelyk? Is het niet in deszelfs binnenlandsche gedeelten, daar de landbouw hen gezondheid en overvloed verschafft, en daar de koophandel genoegzaam onbekend is? En waar zyn integendeel de Inwoonders belangzuchtig, overgegeven aan de weelde, losbandig en ondeugende, en te gelyk ongelukkig? Is het niet langs de Zeekusten, en in de groote Steden, daar de koophandel bloeit, en daar veel kooplieden gevonden worden? De uitwerking van deeze verschillende omstandigheden op den bloei en het geluk van het menschlyk leven is zó treffende en snel, dat onder de eene de bevolking kwynt, wanneer die niet ondersteund word door volksverhuizingen, terwyl onder de andere dezelve toeneemt tot een' tot nog toe byna onbekenden trap.

Maar laten wy tot verschillende aanmerkingen overgaan.

Ik verbeeld my, dat de Vereenigde Staaten eene byzondere rede hebben om bevreest te zyn voor de onderstaande gevolgen van den buitenlandschen koophandel.

Wanneer de invoer toeneemt om de weelde aan te kweeken, en de kwistzucht te voldoen, dan zal het wezentlyk gemunt geld uit hun Land raaken;

en dit zal aanleiding geeven om daar voor een bedrieglyk papieren-geld in de plaats te stellen; en het gevolg hiervan zal zyn, dat een ingebeelde rykdom de wezentlyke rykdom zal vervangen, en dat de publieke veiligheid in zeker opzicht van de kracht en de duurzaamheid van deeze harfenſchim zal afhangen. Ik weet wel, dat het papieren-geld een der gemaklykſte hulpmiddelen is, die de mensch heeft uitgedacht; maar zelfs dit maakt dit ingebeeld geld eene der voornaamſte verzoekingē, welke de menſchlyke begeerlykheid kunnen gaande maaken. Eene publieke Wiſfelbank kan, zo lang zy haare briefjes kan doen rondgaan, den koophandel gemak toebrengen, en de werkingen van den Staat behulpzaam zyn, naarmaate van de uitſtrektheid van haar credit. Maar, wanneer zodanig eene Bank niet zorgvuldiglyk beperkt, en bewaakt word; wanneer haare briefjes de ſommen, over welke zy kan beſchikken, te boven gaan, en zó verre gedreven worden, dat zy genoegzaam het hoogſt toppunt bereiken, dat het publiek vertrouwen daaraan geeven kan; en wanneer gevolglyk haare duurzaamheid alleen afhangt van de duurzaamheid der algemeene ligtgeloovigheid, dan kan zodanig eene Bank, voor een tyd, (dat is, zo lang niet eene ongunſtigē balans van den koophandel eene al te groote opeſching noodzaaklyk maakt, en niet één toeval rede tot bevreesdheid geeft,) dan kan, zeg ik, zodanig eene Bank, voor een tyd, dezelfde uitwerking hebben als eene goudmyn, uit welke
men

men in ééne minuut verscheide millioenen kan haalen; zy kan een geheel Land met geld vervullen, het in staat stellen om eene schuld uit te houden hoe groot die ook zy, en aan hetzelfde als het ware, een zeker alvermogen byzetten. Maar dezze Bank zal, in weérwil van dezze vluchtige voordeelen, onvermydelyk een groot ongeluk worden in de boven aangehaalde voorvallen; en een Land, dat door dit middel in stand gehouden word, zal, zelfs onder zyne gewigtigste operatiën, door de sterkste poogingen, slechts de akeligheid van zyn' aannaderenden ramp vergrooten.

De Vereenigde Staaten hebben reeds, voor een gedeelte, de waarheid van dezze aanmerkingen ondervonden. Zy zyn, tot een' zekeren trap, de gevolgen, die ik voorgefeld heb, gewaar geworden; gedwongen om, geduurende den oorlog, eene merklyke som papieren-geld te maaken, dat geen' vasten grond had, hebben zy hetzelfde naderhand in waerdy zien verliezen; zelfs is het te verwonderen, dat het, op geen' zekeren grond steunende, en niet in wezentlyk geld kunnende veranderd worden, immer gangbaar geweest is, of ter uitvoering van een zo gewigtig oogmerk heeft kunnen behulpzaam zyn.

Engelaud heeft, tot zyn ongeluk, de noodige middelen in het werk gesteld, om meer standvastigheid aan zyn papieren-geld te geeven; en door dien weg heeft het een middel gevonden om onkosten goed te maaken, die alle buitenspoorig

heid, welke ooit, van de schepping af tot op onze dagen toe, in de waereld bekend zyn geweest, oneindig verre overtreffen, en eene schuld te maaken, welke alle geloof te boven gaat, en die door den tyd een uiteinde zal veroorzaaken, waardoor de geheele waereld een' geweldigen schok zal ondergaan. Indien deeze laatste oorlog nog eenigen tyd geduurd had, zou dit noodlottig einde onvermydelyk geweest zyn. De vrede heeft het wederom voor een' tyd opgeschort. God geeve, dat *N. America* voor altoos van deszelfs droevige gevolgen bevryd blyve !

OVER

O V E R D E N

E E D.

De Eed is een middel, tot het welk alle Mogendheden toevlucht neemen, ten einde zy waarachtige berichten moogen ontfangen en van den wezentlyken staat eener zaak verzekerd worden door de getuigen tot het spreken van waarheid te verbinden. Maar ik weet niet zeker, of ik de zelfverwensching, welke altoos een gedeelte van den Eed uitmaakt, wel kan goedkeuren. Misfchien is dezelve ook wel niet zo noodzaaklyk als men zich gemeenlyk verbeeld. Eene plechtige verklaring, gepaard met de bedreiging van eene zwaare straf, ingevalle die bevonden zou worden leugenachtig te zyn, zou waarschynlyk aan het oogmerk even goed voldoen. Dus zou ik den Eed, die met eene zelfverwensching gepaard gaat, gaarne by de Staaten van *N. America* afgeschafft zien, en dat men in dit opzicht dezelfde vryheid, welke men thans aan de Doopsgezinden en Kwaakers vergunt, aan alle menschen toestond. Maar ik vrees, dat men het gevaarlyk oordeelen zal de proef daarvan te neemen. Intusfchen behoort men de volgende zaaken vooral te vermyden;

Vooreerst; Eene al te groote vermenigvuldiging van het Eed-afvorderen, opdat het daar door niet te gemeenzaam worde.

En, ten tweede, Eene al te ligtzinnige wyze van het eed-afleggen. In beide deeze gevallen schynt het bederf in *Engeland* tot den hoogsten top gestegen te zyn. De Eed word daar in zó veel gevallen afgevorderd, en met zó weinig nadenken afgelegd, dat dezelve genoegzaam alle kracht verliest. Het is ten hoogsten waarschylyk dat, wanneer men allen de ampt-eeden, verkiezings-eeden, tol-eeden, enz. byëen rekent, 'er in *Engeland* jaarlyks meer dan een millioen valsche eeden gedaan worden. Dit is voorzeker eene van onze grootste Nationaale Ongerechtigheden, en het zou niet te verwonderen zyn, zo dezelve ons ten eenigen tyd Gods gestrengste straffen op den hals haalde.

O V E R D E N
S L A A V E N H A N D E L

E N D E

S L A A V E R N Y.

De Slaavenhandel kan nimmer te streng berispt worden. Het is een handel, welke, gelyk die tot nu toe gedreeven is, met recht beledigende voor de menschlykheid, wreed, godloos, en duivelsch mag genoemd worden. Ik heb met het uiterst genoeg vernomen, dat de Vereenigde Staaten middel beraamd hebben om dien te beletten, en om de haatelyke Slaaverny, welke dezelve veroorzaakt heeft, te vernietigen. Zy zullen niet eer, dan nadat zy dit tot stand gebragt zullen hebben, de vryheid, voor welke zy gestreden hebben, recht waerdig moogen geoordeeld worden. Want het is onbetwistbaar waar, dat, zo zy het recht hebben om eenige menschen in slaaverny te houden, anderen ook het recht gehad hebben om hen daarin te houden. Ik begryp ondertusfchen zeer wel, dat deeze groote verandering niet eensklaps kan geschieden. Ik begryp, dat de vrylaating der *Negers*

gers gedeeltelyk aan den tyd, en gedeeltelyk aan de zeden moet overgelaten worden; maar de Vereenigde Staaten zouden niets tot hunne verschooning kunnen inbrengen, wanneer zy deeze daad van rechtvaardigheid niet zo spoedig en zo krachtdaadig werktellig maakten, als de byzondere omstandigheden van hunnen toestand dit zullen toelaaten. Laaten zy in dit geval het voorbeeld van *Holland* navolgen. In dat Land word een *Neger* vry van het oogenblik af, dat hy den voet op den boden van den Staat zet.

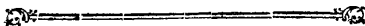
B E S L U I T.

Zodanig zyn de aanmerkingen, welke ik onderdaaniglyk, maar met een' vurigen en hartelyken yver aan de Vereenigde Staaten van *Noord-America* aanbied. Zodanig zyn de middelen, door welke hun Land kan worden de Zetel der Vryheid, der Deugd, des Vreedes, en der Weetenfchappen; het verblyf van het waar geluk voor henzelfen, en de fchuilplaats der onderdrukten van de geheele waereld.

Ik heb, onder het fchryven van deeze Aanmerkingen, menigmaal gewenscht, dat myne raadgevingen grooteren invloed mogten verdienen. Het tegenwoordig tydperk, hoe gunstig het ook zy voor de Vereenigde Staaten, wanneer zy een nuttig gebruik daarvan maaken, blygt nog haglyk; en fchoon zy waarfchynlyk alle rampen van buiten te boven gekomen zyn, kan echter het aller te duchtens gevaar hen nog overkomen.

Zedert het eindigen van dit gefchrift, ben ik meer bedroefd geworden dan ik met eenige woorden kan uitdrukken door berichten, die my doen vreezen, dat ik my een al te groot denkbeeld van de *N. Americaanen* heb gevormd, en dat ik my ten hunnen opzichte met eene ydele hoop geveild heb. Indien dit waar is; indien het herfel van den

den vrede, en de moedigheid op hunne onafhanklykheid hen vervoeren tot zorgloosheid en verkwisting; indien zy die eenvoudige en deugdzaame zeden verliezen, door welke alleen eene Republiek kan in stand blyven; indien éene valsche kiesheid, indien de wælde en de ongodsdienstigheid onder hen beginnen verspreid te worden; indien verregaande benydingen hunne byzondere Staaten beginnen verdeeld te maaken, indien, door het weigeren van ieder Staat om eene hoogere magt dan zyne eigene te erkennen, verdeeldheden van byzondere belangens de gemeenschaplyke Unie beginnen te verbreeken, dan zal hieruit onvermydelyk dit deeriswaardig gevolg ontstaan, dat de allerfchoonste proefneeming, welke ooit in eenige menschlyke zaaken ondernomen is geweest, vruchteloos is afgelopen, en dat eene omwenteling, welke de hoop van alle welmeenenden had doen opwakkeren, en die aan het menschdom gelukkiger tyden, en eene nieuwe orde der dingen scheen te belooven, een noodlottig voorbeeld zal worden, enkel geschikt, om de menschen in het toekomende van alle pogingen ter bevordering der vryheid af te trekken, en om een nieuw tooneel van de bedorvenheid en elendigheit van het menschdom te openen.

B E D E N K I N G E N

O P D E

V O O R G A A N D E

A A N M E R K I N G E N .

W elke droevige veranderingen in de zede vreedede. den en het grondgestel der Vereenigde Staaten van *N. America* zou men niet moeten onderstellen, wanneer men onder hen zodanige afgunst en twist zou kunnen vreezen als die, welken *Europa* geduurig tot een schouwtooneel maaken van roof en moord? Nimmer hebben eenige volken zo groote rede gehad om elkanderen te beminnen? Nimmer hebben eenige zo gewigtige belangens den band van onderlinge broederschap tusfchen eenige menschen zo naauw toegehaald. Hoe zouden de Burgers van een' deezer Staaten ooit kunnen vergeeten hoeveel zy aan de Burgers der andere Staaten, en deezzen wederom aan hen, verschuldigd zyn? Zy zullen genoegzaam by elken stap een gedenkteken ontdekken van den moed, dien hunne vrienden

be-

betoond hebben ter verkryging van hunne algemeene vryheid; het geluk, dat zy genieten, zal eeuwigduurend onderpand zyn van hunne onderlinge erkentenis; en door in verscheiden Landschappen verdeeld te zyn, zullen zy gewaar worden, dat zy wel driehonderd mylen kunnen reizen zonder uit hun Vaderland te gaan.

Van waar toch zouden ten eenigen tyd de eerste zaaden van verdeeldheid onder deeze Natie van Broeders kunnen ontstaan? Zy hebben nog verbaazend veel te veroveren van de Natuur, eer zy tot de ongerymde begeerte kunnen vervallen van naar nieuwe bezittingen te trachten! Van de zee af tot verre over het gebergte strekt zich eene onmeetbaare ruimte uit, welke nog bebouwd, beploegd, en bevolkt moet worden, en die dus de *N. Americaanen* aanspoort om de arbeidzaamheid van hunne nieuwe bevolking tot eene pryswaardige nyverheid aan te spooren. Eene geheele waereld om te bebouwen en te bevolken is het groot behoedmiddel, dat de Voorzienigheid hen geschonken heeft; een middel, dat tot heden toe aan geen Volk van den Aardbodem geschonken is geweest; dit middel alleen is genoegzaam om onder deeze tot geluk bestemde Volken ten onderpand van een' duurzaam onderlingen vrede te strekken, zonder dat men eens hunne gemaatigdheid en deugd behoefte te rekenen. In-

Intusfchen zyn de voorzorgen, welke door HET CON-
GRES. den achtenswaardigen Schryver van het voorstaande Werk worden opgegeven, ter handhaaving en onderhouding van den vrede, daarom niet minder wys en voorzichtig. De Doorluchtige Vergadering van het Algemeen Congrès zal of kan nooit te vreezen zyn. De verkiezing van deszelfs Leden zal nimmer onbedacht zyn, dewyl men geene blyken heeft, dat een Vry Volk zich ooit bedrogen heeft in de keuze van zyne Representanten. De korte duurzaamheid van derzelve bestuur neemt alle reden van ongerustheid volkomen weg. De aart van derzelve bezigheden, geheel onderscheiden van die van elken Staat in het byzonder, is eene genoegzaame beveiliging tegen de heersucht. Zy kunnen nimmer denken om alles aan zich te onderwerpen, of om de bondgenootschaplyke magt tegen één enkelen Staat te gebruiken.

Stelt derhalven een volkomen vertrouwen in uw Congrès, en geeft aan hetzelfde eene toereikende magt. Laat u rechten door de Afgezondenen van allen uwe Landfchappen; dat is, laat u rechten door uzelfen. Niemand zal zich tegen het vonnis van eene onpartydige gerechtigheid aankanten. Maar bekleed oock uwe Rechters met eene magt, welke nooit gevaarlyk kan zyn; ondersteunt hen met alle uwe Krygsmagt, om hunne vonnis-

VERMEERDE-
RING VAN
DEZELFES
MAGT.

fen en besluiten kracht te geeven, en op deeze wys zullen uwe eigen besluiten, door den mond uwer Wyzen nitgesproken, nogmaals door uwe eigene handen werktellig gemaakt worden.

Het kan voorzeker nimmer in het verstand van een' vryën mensch opkomen, dat de verdediging van een Land, dat gy voor uw bloed gekocht hebt, aan een' hoop van laage Huurlingen zou toevertrouwd worden. De ongerymdheid van dit denkbeeld is my, God zy gedankt! ten volle bekend. De Eeuw, het rydstip is thans gekomen, waarin de Liefde tot het Vaderland niet meer zal bestaan in een' haat tegen het overig menschdom; waarin de voorspoed van een' vryën Staat niet meer zal gesteld worden, gelyk eertyds te *Rome*, in eene zucht tot heerschen, of, gelyk in het oud *Lacedæmon*, in eene zucht tot oorlogen. Maar de natuur der menschen is daarom niet veranderd. Nooit is 'er iets groots gedaan, of zal gedaan worden zonder groote beweegredenen, en zonder sterke beweegingen; en de bloote rede, of de enkele denkbeelden van goede orde en rechtmatigheid zullen nimmer die werkzaamheid in stand kunnen houden, welke voor het behoud der vryheid hoogstnoodzaaklyk is, zo lang men dezelve niet tot overheersende neigingen weet te maaken. De vryheid zal verlooren gaan,

zo haast zy zal ophouden de zoetste en gevoelbaarste van alle genietingen te zyn. Om die te behouden moet men altoos met haare bekoorlykheden ingenomen zyn; het bezit van een zo uitmuntend goed moet nimmer het bezef van deszelfs waerdy doen verflaauwen; ieder dag moet aan de ziel het gevoel van die verrukking vernieuwen, welke zy by het eerst gejuich der overwinning is gewaar geworden.

Zoekt gy deeze uitwerking in haare volle kracht te verkrygen? Werkt dan op de zintuigen; spreek onophoudelyk tegen dezelve; vertegenwoordigt u elk oogenblik het akelig tafereel van de tyden uwer slaaverny, en tevens het verrukkend tydſtip van uwe vryverklaaring. Vormt dus uw kind van de wieg af. Leert hetzelve allereerst den naam van WASHINGTON uitſtamen. Laat het onrecht, dat men u heeft aangedaan, en de moed, waarmede gy u daarvan bevryd hebt deszelfs eerste lesfen in de Historiekunde zyn. Leert het dagelyks God danken, dat hy u bekwaame bevelhebbers gegeven, uwe legers geleid, en uwe landbouwers gesterkt heeft om de dwingelandy en de krygskunſt der *Engelſchen* te overwinnen. Laat dit kind, de hoop en aanſtaande ſteun van zyn Vaderland, verder opgroeijen onder het ge-
duurig bywoonen van jaarlykſche plegtighe-
den,

den, en feestdagen toegewyd aan voorfpœdige oorlogsgevallen, en aan de nagedachtenis van uwe Helden. Laat het van zynen Vader leeren op hun graf te schreijen, en hunne dapperheid in zegening te houden. Laar het Besluit van uwe Onafhanglykheid zyn eerste handboek zyn, gepaard met het Boek van uwe wetten, welke gy onder het geklank der wapenen hebt opgesteld. Laat hy in de velden, welken hy in zyne jeugd zal beploegen, overal gedenksteenen opgericht vinden, die hem doen stilstaan, en met schreijende oogen doen leezen: *Hier hebben wreede Monsters, door de Engelsche Heerschezucht omgekocht, oude en zwakke gryzen, en tedere zuigelingen van de borsten hunner stervende moeders afgerukt, in de vlammen versmoord, of tegen de boomen verpletterd. — Daar hebben de Huurlingen der Onderdrukking hunne kniën gebogen, zich gevangen gegeven, en om lyfsгенade gesmeekt.* Laaten de verjaardagen van deeze groote gebeurtenissen naauwkeurig in zyn' tydwyzer aangekend staan. Laat het zwaard, waarmede zyn vader eertyds zyne huisvrouw verdedigd heeft, met het zwaard, dat hy zelf, tot manlyke jaaren gekomen zynde, zal aangorden, aan zyne ploeg worden opgehangen; op dat het werktuig des oorlogs dus met het werktuig des vreedes vereenigd hem die kracht-

daa-

daadige beeldspraak herinnere , van welke de Ouden zich in minder geheiligde voorvallen met zo veel vrucht bediend hebben. Laat deeze spraak hem leeren , het geen hy naderhand altoos onthouden moet , dat de moed van een' vryën mensch alle gevaaren tart , maar nimmer de goede orde , of de algemeene rust verstoort ; dat het menschen bloed voor de vryheid , maar ook voor haar alleen moet stroomen ; dat de oorlog moet verfoeid worden , wanneer die niet noodzaaklyk is ; dat de krygsdienst schandelyk is voor den Huurling , die zyn leven voor geld verkoopt ; maar dat dien den naam vereeuwigt van den Burgerheld , die zyn hoofd waagt voor zyne medebroeders .

Laat die jonge Held , geheel bezielde door de zucht tot vryheid , gelyk de oude *Batavieren* , van welken *Tacitus* zegt : *Qui libertatem deperisunt , ut pote sanguine partam* , op gezette tyden zynen landbouw verlaten , om zynen moed door de wapenoefening te verlevendigen ; laat hy de wapenen handelen en den krygsdienst leeren onder het oog en opzicht der achtbaarste mannen ; dat hy in hen de gelofte doe aan zyn Vaderland , van voor deszelfs behoudenis tot zyne dood toe te zullen stryden .

Deezen zyn de Krygsknechten , die gy in DE KRYGSMAGT. uw dienste moet houden . Dat men in onze

Landen de menschen in rangen en klassen verdeele; dat men hen voor geld en een blooten schyn van eer daartoe beweege, maar dat by u alle standen vereenigd worden. Dat een zelfde man Landbouwer, Krygsman, en Representant van zyne plaats zy; dat hy door zynen arbeid, zynen moed, en zyn verstand tot het algemeen geluk mede-werke, en dat hy zyn geheel aanwezig, en allen de oogenblikken van zyn leven aan het welzyn van zyn Vaderland opoffere.

Van eene zodanig ingerichte krygsmagt hebt gy niets te vreezen. Dit is de magt, welke gy aan het Congrès verleenen moet, om de uitvoering van deszelfs vonnissen en besluiten te ondersteunen. Dit is de magt, welke gy tegen de Wilden moet afzenden, ingevalle de menschlykheid en de weldaaidigheid van uwe onverwinbaare Burgers niet in staat mogten zyn om u hunne vriendschap te doen verkrygen. Dit is de magt, welke gy tegen de aanvallen der *Europeäanen* gereed moet houden, en alsdan zullen zy nimmer de rust van uw gezegend verblyf durven verstooren.

Maar hoe veele en groote zaaken staan u nog te doen! — Na aan de geheele wereld het voorbeeld gegeven te hebben van eene wetgeving, welke midden onder de akeligheden des oorlogs ontloken is, geeft
haar

haar nog het bewonderenswaardig voorbeeld van eene edele en wyze zedigheid. Ziet uwe wetten op nieuw over. Zorgt bovenal voor de zeden. Denkt aan de instellingen, welke die by haare zuiverheid kunnen behouden. Voltooit dus uw werk. Rust niet vóór dat gy dien trap van volmaaktheid bereikt hebt, voor welken onze natuur vatbaar is; en duld niet, dat door uwe nalatigheid het schoonst oogenblik voor het menschedom nutteloos verloren gaa.

Gy ziet, dat myne gedachten tot nog toe dezelfde zyn als die van den achtenswaardige Man, wiens Werk ik vertaald heb. Maar hy zal my, hoop ik, ten goede houden, dat ik zyn gevoelen afkeur over de verscheidene volmagten, welke, zyns bedunkens, aan het algemeen Congrès moeten gegeven worden. „Het Congrès,” zegt hy, „moet magt hebben tot het ligen „van onderstande, die voltrekt noodig „zyn tot het opbrengen der onkosten van de „Confederatie; en tot het aangaan van „schuldverbindtenissen tot het oprichten der „noodige fondsen om deeze schulden af te „lossen.” Ik ben wel veere van hierover zondanig te denken, en ik durf my verftouten myne tegenwerpingen aan den Heer Price zelve voor te draagen, als eene plichtschuldige erkentenis voor zyne waarheid- en menschenliefde.

HET CON-
GRES MOET
GEENE MAGT
HEBBEN OM
TE LEENEN,

De noodlottigste zelfmisleiding, welke dat geen, hetwelk men in *Europa* Staatkunde noemt, ooit heeft doen ontstaan, is, dat men het Crediet beschouwt als nuttig, en dat men door dien weg een gedeelte der pligten van het tegenwoordig geslacht schuift op de toekomstige geslachten. Dit afschuwyk stelsel is voortgesproten uit eene onverschilligheid voor het Vaderland, en het bereid het oogenblik, dat, het zy dan vroeg of laat, maar al te zeker eene verschriklyke omkeering in de de waereldsche zaaken moet en zal veroorzaaken. De last word verzwart door nieuwen last; en de bezwaaring van ieder jaar word gedrukt door het geheel gewigt der bezwaaringen van voorige jaaren. De leening dwingt tot leening; zo dat deeze zo hoog geroemde Staatkunde te weeg brengt dat de algemeene dienst onmooglyk word, en zo dat zy dus enkel strekt om de banden der zaamenleving los te rukken, dewyl men geene uitkomst kan vinden dan in het verbreeken van de goede trouw, en in het uiterst verderf der onderlinge bezittingen. — Vrye menschen, wacht u voor de besmetting der slaaverny, en bedenkt wel, dat gy nimmer kunt worden het geen gy behoort te zyn, dan door alles te vergeeten, het geen gy geweest zyt.

Een waar burger behoort geheel aan de
bur-

burgerschap , onder welke hy leeft. Hy betaalt met blydschap zyne jaarlykfche lasten ; nimmer laat hy die achterftallig worden ; nimmer stelt hy het werk van den tegenwoordigen dag tot den volgenden dag uit. Hy verricht in eigen' perfoon alles, dat hoogstnoodig is. Hy vat met eigene handen de booswigten, die de rust der zaamenleeving verstooren , en levert die over aan het gerecht. Hy opent en onderhoud de noodige wegen voor den binnenlandschen koophandel, en de algemeene wetvaart ; hy beoordeelt en beslecht de geschillen , die tusfen zyne Broeders ontstaan ; hy bestryd de benden der vyanden met dezelfde hand, waarmede hy de ploeg bestuurt op den akker, die hem en zyn huisgezin het noodig voedsel geeft. In allen deeze gevallen komt geene *leening* te pas ; zelfs word tot dit alles niet eens *geld* vereischt, maar enkel DIENSTEN, en op deeze is de waare Patriot gewoon te handelen, en deeze verheven en edele gevoelens aan te kweeken, en aan zyne nakomelingen in te prenten.

Betaalt derhalven de schuld, welke gy hebt moeten maaken in een buitengemeen hagnlyk tydftip voor de handhaaving van het dierbaarst. van alle belangens, dat geen wet of uitsfel lyden kon ; maar LEENT NOOIT. Draagt zorg, dat gy by het einde van elk jaar allés vereffend hebt, dat gy aan het Va-

derland verschuldigd zyt; hervat vervolgens in het nieuw jaar denzelfden arbeid met een' vernieuwden yver, die door dezelfde genie-tingen wederom zal beloond worden.

Befchouwd van verre uwe gewezene Hoofd-
stad, verplet onder den last van haare schuld-
brieven, van haar zogenaamd crediet, en
van haar zwaar belaste wisfelbank; ziet hoe
zy zich verhovaardigt op de verwaande har-
fenschim van haaren ingebeelden rykdom,
en hoe zy door haare blinde geldzucht, en
trotsch zelfvertrouwen, het noodlottig oog-
blik van haare ontwaaking uit dien rampzali-
gen droom verhaast. — Maar gy, vreed-
zaam, gelukkig, en betaamlyk moedig, dat
gy de rechten van den mensch verdedigd en
gewroken hebt; draagt gy zorg, dat gy el-
ken dag de taak van uwen arbeid afgedaan
hebt, en toont aan de geheele waereld hoe
veel vermogen de gemaatigdheid, de order,
en de spaarzaamheid, hebben ter bevoor-
ding van het menschelyk geluk, wanneer zy
gevolgen zyn van de vryheid.

LEENT NOOIT. — De eerste overwee-
ging tot het vaststellen van eene leening
zou een onseilbaar teken zyn van het ver-
val van dien geest, welke u steeds moet be-
zielen. Dit zou niets anders zyn dan de
zorg, die u door de natuur is toevertrouwd,
en tot wier waarneeming gy u door den
eed

eed verbonden hebt, aan anderen op te leggen, en, om eens zo te spreken, vyf per-cent van uwe pligten te volbrengen. Gy zoud dus aan uwe nakomelingen een schreeuwend onrecht doen, door hen te bezwaaren met den last van uwe dagen, boven dien van hunnen eigen leeftyd. Boven al zou dit eene doodelyke befmetting zyn, welke, welhaast uwe zeden bedervende, onder u de begeerlykheid zouden doen ontstaan, de list en kuiperyën vermeerderen, en uwe verhevenheid van geest tot de laagheid van den windhandel doen vervallen. Welhaast zoud gy geen Vaderland meer erkennen, en de Velden der Eer, en het Heiligdom der Vryheid zouden binnen kort veranderen in eene ongestadige Beurs van winzuchtige Actiehandelaars.

Maar, zal men zeggen, zo de *N. Americanen* niet leenen, hoeveel eeuwen lang zullen zy dan gedrukt worden door den last van hunne tegenwoordige schuld, welke zy toch ten cenigen tyd zullen moeten betaalen? En welk crediet zullen zy hebben, zo lang dezelve niet betaald zal zyn?

De Vereenigde Staaten hebben schulden; dit is waar. Men rekent dezelve op negen milloenen Ponden Sterlings. Zy moeten die zonder twyfel betaalen, niet om zich een toekomstend crediet te verwerven, dat het noodlottigst van alle voorrechten zou zyn,

ONNODZAAR-
LYKHEID VAN
ZICH BENIG
CREDIET TE
VERWERVEN.

in-

indien niet het vast besluit van nooit te leenen in het Boek hunner Grondwetten geveerd stond ; maar, omdat zulks billyk is, en, omdat de billykheid eene der eerste hoofddeugden is van den mensch ; en bovenal, omdat dit nieuw Gemeenebest onherstelbaar verlooren gaat, zo haast het ophoud de deugd te eerbiedigen.

Ik zal de vryheid gebruiken van rechtuit te spreken ; ik vind geen behaagen in den rekenkundigen geest, die in het geheel Hoofdstuk over de *Nationaale Schuld* gevonden word. Het spreekt van niets anders dan van millioenen, van middelen om die te vermeerderen, van verdubbeling van renten, van inkomsten, die in weinig jaaren de hoofdfommen verdubbelen en vermeerderen tot een' trap van grootheid, dien ik zonder onderzoek zal aanneemen, liever dan myn verstand af te matten door denzelfen na te rekenen. — Wat is het noodig den klank van het goud te doen hooren aan de zoonen der vryheid, aan de bebouwers van een Land, dat door de Voorzienigheid ryklyk gezegend is ? Waarom van ingebeelde of wezentlyke middelen om ryk en ondeugende te worden gesproken ter plaats, daar het enkel de zaak is de heerschappy van deugd en geluk te vestigen ? — o Myne vrienden, hoort mynen raad ! Gy zyt negen millioenen Ponden
Ster-

Sterlings schuldig ; betaalt die langzaamerhand , en zonder moeite , door middel van maatige belastingen aan de bezitters van vaste goederen opgelegd. Berooft u voor eenigen tyd van een gedeelte van uwen overvloed. Deeze geringe zelfverlochening is de prys , voor welken gy uwe vryheid gekocht hebt. Kan dezelve wel zwaar vallen voor uwe edele en moedige harten ? Neemt alle Gemeene-landsdiensten zelve waar ; laat de belasting verminderen , naar maate van het verminderen der Schuld ; en laten de hoofdsommen , welke het Bondgenootschap niet meer zal noodig hebben , aangewend worden tot zuivering en verbetering van een' vruchtbaaren grond , die u wezentlyke schatten zal opleveren , voor welken gy niemand dan de Godlyke Voorzienigheid zult behoeven te danken.

Het schynt genoegzaam onmooglyk , dat zelfs de weldenkendste en verlichtste verstandden geheel vry blyven van de besmetting der vooroordeelen , waarmede zy omringd zyn. Gy ontfangt deezen raad uit *Engeland* ; men geeft u uit *Engeland* den raad van een duurzaam Crediet te vestigen , en aan de Vereenigde Staaten een algemeen Erfgoed te bezorgen.

Een Crediet ! — Het Crediet is een worm , die den wortel van een' Staat doorknaagt. Gelooft my , de menschlyke wysheid moet zichzelve mistrouwen. Wanneer

'er eens een tyd kwam , waarin gy minder yverzucht zoud gevoelen ; waarin het eigenbelang zwaarder zou weegen dan dat van het algemeen ; waarin gy uwe eigene grootheid zoud stellen boven die van den Staat ; dan zoud gy u de gewoonte van te leenen eigen gemaakt hebben ; dan zoud gy leenen in de plaats van zelven werkzaam te zyn ; dan zoud gy de diensten van vrye menschen in diensten van huurlingen veranderen ; en dan zou dit uiterst gedeelte der waereld , op het welk alle de hoop der overige deelen gevestigd is , welhaast niets meer zyn dan een verlaagd en verachtlyk gewest ; wiens voorbeeld slechts aan de dwingelanden een grondbewys meer zou aan de hand geeven om hunne onderdrukking te staaven.

Gy zyt nieuw in alles ; neemt toch niets over van de oude Heerschappyën , welke door vooroordeelen , omwentelingen , en kwaade gewoonte onherstelbaar bedorven zyn geworden . Derzelver jammerlykste onkunde is die van de rampen , welke hen drukken . Derzelver doodelykste ziekte is die verblindings van verouderde neigingen , welke haar zelfs de begeerte om genezen te worden doet verliezen . De eerste zaaden van eene doodlyke ziekte , waarmede een kind reeds op den dag van zyne geboorte besmet is , ontslippen zelfs aan het doorzichtigst oog ; doch zyn daarom
niet

niet minder oorzaaken van eene volgende kwynning en dood. Eveneens is het gelegen met Steden en Landen. Uit het eerst valsch denkbeeld, uit de eerste onrechtmatige stelling, welken onder het Grondstelsel van hunne Regeering gemengd worden, spruiten allen de rampen voort, die naderhand hunnen val veroorzaaken; en deezen zyn des te gevaarlyker omdat de bederving langzaamer voortgaat, en moeijelyker om te voorzien is. De minste opwelling van ondeugd of dwaaling is in staat om de goede zeden en wetten in verwarring te brengen, en om eene scheuring te veroorzaaken in Gemeenebesten, die, voor het uiterlyk, allerzekerst gevestigd schynen.

Allen de Staaten van de oude waereld verwarren tegenwoordig het geld met den rykdom, den rykdom met het geluk, den luister met de magt, en den roem met de waare eer. **Wacht u voor deeze dwaaling, en draagt wel zorg, dat derzelve eerste beginselen niet onder uwe gemeenschappen verspreid worden. Bedenkt, en vergeet toch nimmer, dat men niet gelukkig kan zyn zonder gemaatigdheid, niet magtig dan door volkrykheid en dapperheid, en niet roemruchtig met een' waaren en duurzaamen luister dan door de deugd. Derhalven is dit een zekere leefregel: Dat alles, het geen uwe zeden kan doen verbasteren, uwen moed en yverzucht doen**

ver-

verflaauwen, en u aftrekken van uwe pligten als menschen en burgers, een kwaad, ja een zeer groot kwaad is, dat, van dit oogenblik af reeds gevaarlyk, onvermydlyk de grondoorzaak des verderfs zou zyn voor uwe Gewesten. En alle deeze ongeregeldheden zyn gevolgen van de Leening. Laat het derhalve een vast besluit onder u zyn, **NOOIT TE LEENEN.**

HET ALGEMEEN CONGRES MOET GEEN EIGENDOM HEBBEN.

Ik vind by onzen Schryver nog een ander voorstel, dat enkel ontstaan kan uit de vooroordeelen, die den ouderdom der Heerschappyën van alle kanten bestormen. Hy raad u, dat gy uw algemeen Congrès eene bezitting, of erflyk eigendom zult verzekeren, en door deeze voorzorg u te bereiden tot het oogenblik, in of na het welk gy niets meer voor uw Vaderland zult behoeven te doen. Indien de berekening van deeze Staatkundige Rekenkunst waar zyn, dan is dit eene rede te meer om derzelver gevolgtrekking te verwerpen. Schikt veelcer uw Staatsgestel zodanig, dat het Vaderland zyne kinderen altoos noodig hebbe, en dat deeze kinderen nimmer buiten hunne Moeder kunnen zyn. De Voorzienigheid heeft aan deeze wederzydfche behoeften de freelendste verrukkingen der natuur vastgehecht, en de mensch kan nooit iets doen, dat wezentlyk goed is, dan in navolging van deeze groote en gewigtige schik-

schikking. Bemerkt gy niet, dat het zoeken naar middelen ter ondersteuning van de algemeene zaak zonder den bystand der burgers, zyn' oorsprong heeft in een wuft denkbeeld, dat eene soort van geluk stelt in de ledigheid, vadfigheid, en het zelfbelang? Moet niet eene zodanige instelling de gesteldheden medebrengen, welke het denkbeeld van dezelfde allereerst hebben doen ontstaan? En, zo deeze gesteldheden een allerdoodlykst vergif zyn voor een' Vryen Staat, oordeelt dan zelve, wat gy denken moet van de instellingen, welke daartoe aanleiding geeven.

De Gemeenelands-Eigendommen zyn strikken en werktuigen, welke de voornaamsten der Volken langzaamerhand voorbereid hebben om hunne Medeburgers onder het juk te brengen. En deezen zouden de eerste stappen zyn van een vry Volk! Gemeenelands-Eigendommen voor altoos onderworpen aan het bestuur der Representanten van uwe Gewesten! dat is zoveel als eene magt, welke onafhanklyk is van uwen wil, opgedragen aan de geenen, die niets dan uwen wil in hunne raadsbesluiten moogen voortbrengen! En ten welken einde? Om u te ontlasten van uwe verplichtingen! Door deeze instelling zoud gy de grondslagen van uwe zeden, en van uwe vryheid tevens ondermynen; gy zoud daar door bedorven;

en van het algemeen belang afgetrokken worden, en deeze zelfde infelling zou uwe kinderen onder eene willekeurige heerschappy doen bukken. Deeze wet alleen zou alles omverre werpen, dat gy op het hoogst behoort te handhaaven. Weet gy wat het geringst ongeluk is, dat u alsdan zou kunnen overkomen? Het is dit; dat de onverschilligheid der Afgezondenen van uwe byzondere Staaten grooter zou zyn dan hunne eerzucht. Wanneer zy, de bezittingen, welke hen zyn aanvertrouwd, beschouwende als een algemeen Eigendom, derzelve bebouwing verwaarloozen, dan doemt gy tot onvruchtbaarheid den grond, dien de Voorzienigheid u gefchonken heeft om te beplanten en te verbeteren. Wanneer zy, dezelve beschouwende als hun eigen goed, die bebouwen en vruchtbaar maaken; dan doemt gy uwe nakomelingen tot slaaverny; en, wat ook daarvan mooge worden, gy smoort van het eerst oogenblik af de grondbeginfelen van vaderlandliefde, en vryheid.

Verrykt nooit al te zeer de menfchen, die gy deugdzaam wilt houden. De befmetting van hét goud is allergevaarlykst zelfs voor de zuiverfte zielen, en de zo hoog ge-roemde grootheid der hedendaagsche Volken is niet anders dan het vermogen der omkoo-ping op laage gemoederen. — Vrye menfchen,

zo gy in het binnenst van uw hart eenige andere begeerte koestert dan de zucht tot een' uitgebreiden landbouw, tot talryke bevolking, en tot een geluk, dat in den schoot der natuur, der vryheid, en der vriendschap genoten word door vaders, moeders, kinderen, broeders, zusters, en medeburgers; dan bemint, dan bewondert men u ten onrechte; dan zult gy de verwachting van het weldenkend menschdom te leur stellen, en gy zult in alles gelyk worden aan ons, gy zult niets, gy zult erger worden dan niets; want niet te zyn is beter dan ondeugend en ongelukkig te zyn.

Welk een straal van hemelsch licht is gedrongen door de duisternis, welke ons omringt, tot in het hart van den verstandigen en deugdzaame Man, die u de voorafgaande DE KOOPHANDEL. Aanmerkingen heeft opgedragen! Wat is het groot gezien, en, wat is het schoon gevoeld te hebben, midden onder alle de verleidingen der rykdommen, midden onder de uitrekeningen der winzucht, dat de buitenlandsche Koophandel uwe Gemeenschappen zou verderven! Welk eene vermogende liefde voor de vryheid, en voor de goede zeden heeft in zyn hart gezegenpraald over de vooroordeelen, welken, in zyn Vaderland, aan handelkundige beschouwingen denkbeelden van groothed en magt gehecht hebben!

Leest, en herleest dit Hoofdstuk! Dat het in uwe Vergaderplaatsen in marmer en duurzaam koper gegraveerd worde! Het verdiende in goud gegraveerd te worden om de beeldspraak des te krachtiger te maaken, opdat dit gevaarlyk metaal, dat de geheele waereld bedorven heeft, ten minste éénmaal de waare wysheid ten dienst mogt staan, door zelf het banvonniss af te kondigen tegen de hebzucht, welke het onder de menschen doet ontfaan.

De Handel, beschouwd als een band van vereeniging en betrekking onder de menschen, is door de Natuur zelve ingesteld. De Handel vermeerdert die broederlyke aandoening, welke ieder doorzichtig oog in de wezenstrekken van zynen medemensch zal ingeprent zien. Laaten menschen, die door gemeenschaplykheid van wetten, van regeering, en van vaderland met elkanderen verbonden zyn, eene wisseling van diensten en van voortbrengselen hunner nyverheid instellen; laaten zy, in een meer uitgestrekt Bondgenootschap, een plaatsvervullend teken van deeze wisseling instellen; niets is natuurlyker, niets is nuttiger; maar zo haast de handel deeze paalen te buiten gaat, word dezelve gevaarlyk, en zelfs noodlottig voor een Volk, dat dien niet noodig heeft.

De Handel, beschouwd als een middel om
te

te bestaan ten koste van vreemde Volken, is noodzaaklyk voor menschen, die een Land bewoonen, dat hen het noodig onderhoud niet kan opleveren. De verbaazende uitwerkingen van nyverheid, die deeze toestand heeft doen ontstaan, hebben in zich iets aanloklyks en verwonderlyks, dat geheel *Euroopa* verleid heeft; zelfs in zó verre, dat het deeze uitrekenende werkzaamheid heeft beginnen, te beschouwen als de bron van het algemeen geluk der Volken. Deeze groote en noodlottige dwaaling heeft het verbaazende met het nuttige verward, en voor aller oogen verborgen, dat het geen aan Volken, die door de Natuur zyn misgedeeld, ten hulpmiddel strekt, een verderfelyk kwaad is voor die Natien, welke zy ryklyk gezegend heeft.

Indien gy den buitenlandschen Koophandel op zyne rechte waerdy wilt schatten, onderzoekt dan te recht wat voor de menschlyke zaamenleving wezentlyk goed en nuttig is.

Niets is voor dezelve wezentlyk goed en nuttig dan de vryheid, de persoonlyke veiligheid, de bevolking, de goede zeden, en de moed. Alles, dat daartoe geene betrekking heeft, is onverschillig; en alles, dat daaraan nadeel kan toebrengen, is kwaad.

De werkzaamheid ter bevordering van den buitenlandschen Koophandel ontstaat uit de zucht tot schatten. Dezelve is derhalven nadeelig. Deeze zucht kan niet lang stand houden in het gemoed met de verhevene vervoering. Dus verzwakt en verdooft zy welhaast de gevoelens van vryheid en moedigheid. De handelzucht, bekrompen door haare rekeningen, en afgemat door haare begeerlykheid, beschouwt veel meer het noodzaaklyke van de eerlykheid, dan zy het beminlyke van dezelve gevoelt. De deugd word byhaar, even als andere dingen, eene zaak van beschouwing. En zo haast dit gebeurt vind men geene waare zedenkunde, geene vaderlandliefde, geen burgerschap meer. Welke beweegrede kan toch iemand onaffcheidbaar aan zyn Vaderland verbinden, die zyne kunst, en zyne Koopmansboeken met zich voerende, overal thuis is? De algemeene zaak trefte hem niet verder dan voor zo veel die zyne fortuin kan bevorderen. Zyne wenschen en belangens, in de plaats van zich met de algemeene belangens te vermengen, scheiden hem af, stellen hem op zichzelf, en strekken tot niets anders dan de bevordering van zyn perfoonlyk belang.

Dit zyn de zedelyke gevolgen van de
zucht

zucht tot Koophandel; laten wy nu zien welke natuurlyke gevolgen dezelve heeft.

Wanneer gy van de vreemdelingen even veel voortbrengfelen der nyverheid inkoop, als zy van u koopen; waartoe dan al dat hoofdbreeken om zonder nut genietingen te vermeerderen, welke niets toebrengen tot het wezenlyk geluk, en integendeel het bederf der zeden verhaasten? Wanneer gy meer verkoopt dan gy inkoop, dan zult gy misfchien denken op den weg tot den voorfpoed te zyn, en gy zult intusfchen met fterke fchreden naar uw verderf loopen. Stroomen gouds zullen u toevloeijen. De behendigfte, en bovenal de begeerigfte zullen zich daarvan meesters maaken. De eerlyke en zedige mensch zal arm zyn met zyn oud vermogen, doordien het geene evenredigheid zal hebben met den prys der waaren. De noodlottige ongelykheid, de bron van alle elenden en euveldaaden, en het doodelykst vergif voor de vryheid en de deugd, zal haare verwoesting onder u verspreiden. De rykdom zal de magt in handen hebben, en de armoede zal aan de onderdrukking en verachting bloot ftaan. De dienften zullen loontrekkende worden; en welhaast zullen in uw Land, befmet door de geldzucht, de wetten omgekocht, en de overheidsampten verkocht worden, en alle eer en aanzien

zullen voor de meestbiedenden veil zyn. Ten laatste zal, ten straf voor eene valsche rekenkunde gegrond op snoode en laaghartige neigingen, de Koophandel beginnen zichzelven te ondermynen en te doorknaagen. De schatten, die door denzelfven vergaderd zyn, zullen de nyverheid doen opflygen tot een' prys, die alle verkrygbaarheid zal te boven gaan. Niemand zal iets meer van u willen koopen; en uw volk zal, niet meer wetende waartoe het zyn opeengestapeld goud zal gebruiken, of hoe het zich daarvan zal ontdoen, door de overmaat van zyne eigen ingebeelde rykdommen ongelukkig geworden, zyn' Koophandel verliezen, zonder het geluk en de schulddoosheid weder te vinden, welken het daaraan opgeofferd heeft. En dan, dan zullen uwe handen de boeijens aanneemen van den eerstkomenden Overheerscher, of uwe schatten zullen een prooi worden van den eersten Roover, die dezelfven zal willen vermeesteren.

Het geen ik u hier geschetst heb is eene verkorte historie der lotgevallen van alle de Volken der waereld.

Doorgrond nu eens de hedendaagsche staatkunde. Beoordeelt eens de dwaaze verwaandheid van onze rekenkundige wysgeeren, die de wetgevingen der ouden durven verachten, en hunne drooge cyferletters

verheffen boven de doordringende taal der waare wysheid. Beschouwt eens hoe verre zy ons verleiden. Ziet eens wat 'er geworden is van de Volken, die deeze leugenachtige leidlieden gevolgd hebben. Zonder hunne diepdoordachte grondwetten zouden uwe gewezen onderdrukkers reeds voor lang opgehouden hebben een staat te zyn. Deeze grondwetten beschermen de *Engelschen* beter dan de *Engelschen* zichzelven beschermen. Maar, zo de *Zee Engeland* niet beschermd tegen vreemde invallen; zo het daar cenmaal geoorloofd was de persoonlyke vytheid ongestraft aan te tasten; zo de neiging tot order en byzondere zeden daar eens geen stand bleeven houden door de afgescheidenheid van het vast Land; zo gy het niet den gewigtigen dienst gedaan had van zyne trotsheid te betengelen, oordeelt dan, na dit alles, zelve wat 'er zou geworden zyn van deszelfs vytheid en magt, midden onder de oproerigheden der partyfchappen, de verbaazende ongelykheid van middelen, de omkoopingen der stemmen, de wanorde der bankroeten, de wisselvalligheid van het credit, de onrustigheden der geldzucht, den overmaatigen last der schattingen van allerlei naam en aart, de onnoembaare grootheid der nationaale schuld, en de onderdrukking, welke de nyverheid daar moet onder-

gaan onder het gewigt van het goud , dat daar gedurende eene zo lange reeks van jaaren , opeengeftapeld is geworden! — Gy zult nog alles aan *Engeland* te danken hebben ; aan dezelfs fluode onderdrukking zyt gy uwe Vryheid verſchuldigd , en aan dezelfs blinde trotsheid zult gy de wyze omzichtigheid moeten dankweeten , welke u deeze dwaaling zal leeren vermyden.

GEENE VER-
RIEDENDE
WETIEN.

Maar denkt niet , dat ik u aanraaden zal eenige wetten tegen den Koophandel af te kondigen ; of door eenig verbod deezen of geen en tak van bezigheid en arbeid uit uwe Landen te verbannen. — God behoeft my voor zulk eene onrechtvaardigheid ! Eigendom en vryheid , deeze onvervreemdebaare en geheiligde gefchenken van God , eigendom en vryheid zyn de gróndſlagen van uwe Regeeringsvorm ; wacht u wel van op dezelve eenige inbreuk te doen , of te dulden . Stelt alles vry , dat niet misdaadig is , maar moedigt niets aan dan het geen wezentlyk goed is , dit is myn gróndbeginſel . Laaten alle uwe wetten het bevorderen der gelykheid ten doel hebben ; laat de rykdom der vaders onder allen hunne kinderen gelyklyk verdeelt het getal der burgers vermenigvuldigen , en de geflachten met elkanderen gelyk ſtellen . Laat de onmeetbaare grond , over welken gy thans kunt
be-

beschikken uitgedeeld worden onder allen die zich zullen aanbieden met de vereischte middelen om dezelve te bebouwen. Schenkt hen dien om niet. Verkoopt dien nooit; verbeeld u niet, dat gy recht hebt tot het verkoopen der Velden, die, nog met hunne oorspronglyke boschadiën beplant, aan niemand behooren dan aan de natuur, en die haar niet dan door de bebouwing kunnen ontnomen worden. Ondersteunt, vertroost, helpt, en beschermt met al het vermogen van uwe Regeering die Landbouwers, welken u het voorrecht van onder u te moogen leven door hun nuttigen vruchtbaar zweet betaalen. De wezentlyk nuttige handel, is de invoer van arbeidzaame en behoeftige menschen, welken de geheele waereld u zal toezenden. Geeft nooit het recht van zitting in uwe Hooge Vergaderingen dan aan Mannen, die een door de wetten daartoe bepaald gedeelte gronds zelve bezitten en bebouwen. Bedenkt, dat een mensch niets meer is dan een mensch, dat hy maar één hart en éne ziel heeft, en dat hy niet nuttig is dan door zyne gevoelens en overdenkingen. Laat dan de ryke by u nooit meerder zyn dan de arme. Zo honderd akkers eene stem geeven, laaten dan honderduizend akkers ook maar éne stem geeven. Door deeze schynbaare

on.

ongelykheid, welke inderdaad niets anders is dan eene diep doordachte en wel begrepenere rechtvaardigheid, aan uwe Gemeenschappen, zelfs in haaren eersten oorsprong, een kenbaar merkteken inprenten van den geest, die haar van den beginne af bezield heeft. Gy zult daardoor de begeerlykheid berooven van eene haarer voornaamste dryfveeren, te weten die van de heerschezucht en magt. Gy zult uwe gevoelens over den rykdom hier door tot het laatst nageflacht overbrengen. Dit is de rechte wyze om de zeden der Volken te vormen, door aan de denkbeelden een' bepaalden loop te geeven, van welken zy zich nimmer kunnen verwyderen.

Dat dan de Koopman, die pakhuizen bouwt, die schepen uitrust, en die onderneemingen ontwerpt, aan de sombere rekenkunst van zyn koopvertrek de voorkeur geeve boven het bekoorlyk schouwtooneel der natuur, en boven den inneemenden rykdom der velden en akkers. — Vergunt hem dat ingebeeld vermaak. Laat zyn eigendom veilig, en zyn vryheid heilig zyn onder de bescherming van uwe wetten. Maar hy is slechts een inwoonder en geen burger van uwe gewesten. Hy heeft verkozen een waereldburger te zyn. Wanneer hy zal willen zal hy een bepaald Vaderland in uwe

Staat

Staaten kunnen verkrygen , door zyne schatten in vaste goederen te doen verkeeren , en deeze omkeering , welke zo overeenkomstig is met uwen aart en zeden , zal welhaast de hoogste eerezucht worden van allen uwe inwoonders . Dus zult gy , zonder geweld , zonder dwang , zonder verbod , en zonder onbillykheid , den eersten rang toekennen en verzekeren aan die onschuldige en gezellige bezigheid , welke de bevolking bevordert , en de fierheid van edele harten onderhoud ; welke aan het Vaderland beschermers , aan de Staatsvergaderingen getrouwe raadslieden , aan de oneenigheden beslissers , en aan de deugd hoogzichers oplevert ; en welke , zo men van schatten spreken wil , waare schatten aanbrengt , die zonder gevaar mogen vermeerderd worden , en voor welker besmetting men niet behoeft te vreezen .

Wat aangaat de laage en onrechtvaardige middelen , van welken de handeldryvende Staaten zich bedienen om den invoer van vreemde Koopmanschappen tegen te gaan , bedient gy u nimmer van dezelve . Ik durf my verftouten ook in dit stuk van uwen achtenswaardigen Vriend in gevoelen te verschillen . Denkt in het geheel niet aan den koophandel , het zy dan om dien te beschermen , tegen te gaan , of te bestuuren . Bemoeit u in het geheel niet met denzelven .

Laat

Laat den Koophandel aan zichzelf over. Zo dezelve tot eenig ding goed is, moet gy dien vry laaten; omdat die niet gedreven kan worden dan onder de bescherming der vryheid. Zo dezelve in sommige opzichten schadelyk is, moct gy dien evenwel vry laaten, omdat het gevaarlyker is de menschen te dwingen, dan eenige geringe misbruiken te dulden; en omdat het onredelyk is aan eene vreemde Natie het invoeren van haare Koopmanschappen te verbieden, en haar alleen te vergunnen de uwe in te koopen, want zy zal niet willen koopen, wanneer het haar verboden word te verkoopen; en eindelyk, omdat onder allen de onbelligbare punten van het eigenbelang, dat zich in zyne eigene stellingen verwart, maar één hoofdpunt is, te weten, de zedekunde; en deeze vordert, dat een ieder over zyne goederen zal beschikken, gelyk hy dat goed vind. Dus is dan het eenig redelyk en billyk grondbeginsel, dat men al het voordeel van zyn Land zoeke te trekken, het welk men daarvan trekken kan, en dat men de behoeftigheden der natuur door den overvloed, en de weelde door de gemaatigheid tegengaa.

DE GROND-
WETTEN.

De achtenswaardige Schryver, wiens Werk my deeze Bedenkingen heeft doen opstellen, spreekt weinig van de Grondwetten van uwe

Re-

Regeeringsform; derhalven zal ik de vryheid gebruiken van hierover eenige aanmerkingen te maaken. Het schynt my toe, dat, onder het opstellen van uwe wetten, de Regeeringsform van *Engeland* te veel in uwe gedachten is geweest. Het geen voor *Engeland* geschikt is kan u niet meer te pas komen. Geene stryden en elkandere opweegende magten moeten by u plaats hebben. Geene verwarde en ingewikkelde Regeeringsform. Zyn uwe veranderbaare Gouverneurs Koningen? Zyn uwe uitvoerende Raaden Pairs? Hebt gy, of kunt gy wel eene andere Volksvertegenwoordiging hebben dan uwe Vergaderingen van Burgers; die, volgens de natuur, en volgens de wetten, elkanderens gelyken zyn? Het is geene *Gemeente*, (een schandnaam, dien de Edelen uitgedacht hebben,) het is DE NATIE. Ongelukkig zyn die Volken, welken reeds zó verdorven zyn, dat zy het voor een proeffluk van het menschelyk verstand gerekend hebben een schynbeeld van vrede door de tweedragt op te rechten, en de driften tot strydigheid aan te zetten om het evenwigt te behouden! Hebt verheener denkbeeld van uzelf; streeft rechtstreeks naar het doelwit der wysheid. Werk op de zeden, en niet op het aankweeken

van frydige partyfchappen. Gy zoud uwe Heerfchappy beginnen met een kwaad, waartoe anderen de haare gebragt hebben; en de onfchuldige eenvoudigheid van eerstgeboren kinderen zou te gronde gaan door de listten van menfchen, die in de verdorventheid oud zyn geworden.

Of, zou men my misfchien willen tegenwerpen, dat gy, van oude Volken afkomstig zynde, uit dien hoofde geen nieuw Volk kunt genoemd worden?

Myne vrienden, ieder van u op zichzelve is oud, maar uwe Natie, over het geheel genomen, is nieuw. Niet één is 'er onder ulieden, die door deeze omwentelingen niet herfchappen is geworden. Zyt gy niet over den Oceaan getrokken? Bevindt gy u niet onder eene andere Luchtfreek? Hebben uwe oude gewoonten niet plaats gemaakt voor nieuwe? Hebt gy geen' oorlog, en zelfs byna een' burgeroorlog moeten ondergaan? Zy gy niet beproefd geworden door het vuur van tegenspoed en gevaar. Heeft niet uw bloed gestroomd voor de edele zaak der vryheid? Heeft niet een ieder van u in dit groot pleitgeding het verlies van een vader, moeder, echtgenoot, kind, of vriend moeten betreuren? — Geloofst my, gy zyt noch oude, noch gewoone menfchen

fchen. Gy bezit niets van de oude waêfeld dan de kundigheden ; en gy kunt alle de deugden van de nieuwe verkrygen.

Ik durf my vleijen , dat gy in uwe zeden niets behoeft te veranderen ; maar gy moet alle uwe poogingen aanwenden om dezelve te behouden. Vergeet bovenal niet het vermogen der opvoeding. Uw braave vriend heeft het groot belang van dezelve gevoeld. Hy heeft een geheel Hoofdstuk over dit onderwerp gefchreven. Alles , dat hy daarin gezegd heeft , is goed , maar hy heeft niet alles gezegd. Bedenkt wel , dat de opvoeding van een kind minder gelegen is in de lesfen , welke men aan hetzelfde geeft , dan in de omftandigheden en fchetfen , welke men hetzelfde voor oogen ftelt. Bedenkt , dat het kwaad van onze oude heerschappyën juist het tegengeftelde is van de onderwyzingen , welke aan de eerfte jeugd geleerd , en van de voorbeelden , die aan de kindfche jaaren zyn voorgesteld. By u moeten het kind en de vader , de jongeling en de gryzaart in alle zaaken eensgezind zyn. Hetgeen ik in het begin van deeze Bedenkingen gezegd heb , is geene redenkunftige figuur , of winderige uitroep van bloote woorden. Hetgeen ik u daar in de vervoering van myne zucht voor uw welzyn heb afgefchetst , behoort gy door

de kracht van uwe instellingen ten uitvoer te brengen. Vermenigvuldigt de aandachtwekkende gedenktekenen, feesten, en plegtigheden. Gy hebt reeds aan de rede al het vermogen van het hoog gezag gegeven, door de rechten van het menschdom tot uwe grondwetten te stellen. Deeze eeuwige waarheden, deeze edele grondbeginselen zyn voor u niet meer voorwerpen van twistredenen; het zyn besluiten van de Wetgeevende Magt. Dit is een verbaazende groote stap, dien gy reeds by den aanvang uwer loopbaan gedaan hebt, tot de verbetering van het menschlyk geslacht, en tot de duurzaamheid van het gedenkstuk, dat uwe handen hebben opgericht. Voltooit dit uw begonnen werk. Beschaaft uwe kinderen door onderwyzing; maar vormt hen bovenal door uw voorbeeld, en door den indruk van uiterlyke tekener, die alleen krachtdaadig en duurzaam is; maakt hen daardoor tot een geslacht, dat het groot tydperk uwer vryverklaring waardig is, en tot een Volk, dat, dag aan dag toeneemende in de grondbeginselen der waare wysheid, de rechtvaardigheid en gemaatigheid lief heeft; de geesels der heerschezucht en des oorlogs verfoeit, en eindelyk aan de wereld het in onze dagen zo zeldzaam schouwtooneel oplevert der vereeniging van verlichtheid

heid met goede zeden, en van den vrede met devryheid. Laaten de Dwingelanden kners-
tanden van spyt op het hooren noemen van
uwe gezegende Gewesten! Laaten de on-
derdrukten daar altoos eene veilige schuil-
plaats vinden! En, mogten eenmaal de
zaaden van dat geluk, hetwelk ons ten
minste in de rampen der oude waereld
troosten kan, uit deeze nieuwe waereld by
onze Volken overgebracht worden!

E N D E.

B R I E F

B R I E F

van den Heer

T U R G O T,

STAATSDIENAAR IN FRANKRYK,

geschreven aan den Heer

Doctor P R I C E,

Uit Parys den 22 Maart 1778.

De Heer FRANKLIN heeft my, Myn Heer, van uwent wegen, ter hand gesteld de nieuwe uitgaaf uwer Aanmerkingen over de Burgerlyke Vryheid enz. Ik ben U dubbelde dankzegging verschuldigd; *Eerstelyk*, voor uw werk, waarvan ik federt lang den prys ken, en hetwelk ik met gretigheid gelezen had, niettegenstaande de menigvuldige bezigheden, waarmede ik overstelpt was, toen het, voor de eerste reize, in 't licht kwam; *ten tweede*, voor de vriendelykheid, die gy gehad hebt, van het verwyt van *onbedrevenheid*, hetwelk gy gemengd had met het goede, welke gy van my

ci-

elders in uwe bygevoegde aanmerkingen zeide, te herroepen. Ik zoude dit verwyf hebben kunnen verdienen, indien gy geen andere onbedrevenheid in 't oog hadt gehad, dan die van niet te hebben weten te onderscheiden de beweegraderen der kuiperyen, welken lieden veel *bedrevener* in dit stuk dan ik ben, dan ik ooit zyn zal, en dan ik wil zyn, tegen my deden spelen. Maar 't heeft my toegeschenen, dat gy my de onbedrevenheid van lompelyk het algemeene gevoelen myner Natie geërgerd te hebben, te last legt; en ten dezen aanzien meen ik, dat gy, noch my recht gedaan hebt, noch myne Natie, by welke men veel meer kundigheden vindt, dan men in 't algemeen by U meent, en by welke 't misfchien gemakkeliker valt dan by U zelve, het algemeen tot verftandige gedachten te brengen. Ik oordeel daarover uit de dolheid uwer Natie omtrent het ongerymde ontwerp om Amerika ondertebrenge, hetwelk geduurd heeft tot dat het geval van Bourgoyne haar de ogen heeft beginnen te openen. Ik oordeel daarover uit het systeem van monopolie en uitsluiting omtrent den koophandel, hetwelk by alle uwe staatkundige Schryvers (ik zonder den Heer Adam Smith en den Deken Tucker uit) heerscht, een systeem, hetwelk het rechte beginsel uwer afzondering van uwe volkplantingen is. Ik oordeel daarover uit alle uwe twistfchriften over de geschillen, waarover men sedert twintig jaaren by U twist, en in welken 't my niet heugt, voor dat het uwe

verschenen is, 'er byna een gelezen te hebben, waarin men het rechte stuk, waarover getwist werd, begrepen heeft. Ik heb niet kunnen begrypen, hoe dat een Natie, die me: zo goed een uitslag alle takken der natuurlyke wetenschappen heeft beoefend, zo zeer beneden zich zelve heeft kunnen blyven in de allergewichtigste van allen, die van 't algemeen welzyn; in een wetenschap; waarin de Vryheid der Drukpers, welke zy alleen geniet, haar een verbazend voordeel op alle de andere Natien van Europa had behoren te geven. Is het de nationale hoogmoed, welke U belet heeft U dit voordeel te nutte te maken? Hebt gy, omdat gy een weinig minder ongelukkig dan de overigen waart, alle uwe bespiegelingen derwaards henen gericht, om U dietstemaken, dat gy gelukkig waart? Is het de geest van partyfchap en de lust om zich op de volksbegrippen te gronden, die uwe vorderingen vertraagd heeft door uwe Staatkundigen aantezetten om alle bespiegelingen, die strekken om vaste beginselen omtrent de rechten en de ware belangen der byzondere menschen en der natien te bepalen, voor een *iedele overnatuurkunde* uittekryten? Hoe komt het, dat gy byna de eerste onder uwe Schryvers zyt, die rechte begrippen der vryheid hebt gegeven, en die de valscheid van dat zo menigmaal door de sterkste republyksgezinde Schryveren op de baan gebrachte begrip hebt doen bemerken, dat de vryheid bestaat in eeniglyk aan de

wet.

wetten onderworpen te zyn, even als of een mensch door een onrechtvaardige wet onderdrukt, vry ware. Dit zoude zelf niet eens waar zyn, wanneer men onderstelde, dat alle de wetten het werk der byeenvergaderde natie zyn; want eindelyk een enkel mensch heeft ook rechten, welken de natie hem niet kan ontnemen dan door geweld en door een onwettig gebruik der algemeene macht. Hoewel gy acht hebt geflagen op deze waarheid, en gy dezelve verklaard hebt, verdienende zy misfchien, dat gy dezelve met meer uitgebreidheid verklaard had; aangezien de yverigste voorftanders der vryheid dezelve weinig in acht genomen hebben.

Het is ook nog een vreemde zaak, dat het in Engeland geen gemeene waarheid is geweest, te zeggen, dat een natie nooit recht heeft om een andere natie te bestieren, en dat een diergelyke regering alleen op geweld gegrond is, hetwelk ook de grondslag der rovery en tyranny is; dat de tyranny van een volk de wreedfte en onverdragelykfte van alle bekende tyrannyen is, die, welke de minfte uitkomst aan den onderdrukten geeft: want eindelyk een despoot wordt wederhouden door zyn eigenbelang, hy heeft den teugel der knaging of dien van het gevoelen van't algemeen: doch een menigte kreunt zich nergens aan, heeft geen knagingen, en legt zich zelve eer toe, wanneer zy het meest fchande verdient.

De gebeurtenissen zyn voor de Engelsche natie

een verschrikkelyke uitlegging van uw boek. Sedert eenige maanden volgen dezelve met een verhaaste snelheid plotzeling de eene op de andere. De ontknoping ten aanzien van Amerika is geschied. Zie daar dan dat werelddeel onafhankelijk: maar zal 't gelukkig zyn? Zou dit nieuwe volk, zo voordeeliglyk geplaatst, om aan de wereld het voorbeeld te geven van een regeringsvorm, waarin de mensch alle deszelfs rechten bezit, vryelyk alle zyne vermogens oefent en alleen door de natuur, door de reden en de rechtvaardigheid bestierd wordt, in staat zyn een diergelyke regeringsvorm te beramen? Zoude het dezelve kunnen vestigen op eeuwige grondslagen, alle oorzaken van verdeeldheid en verderf, die dezelve allengskens kunnen ondermynen en vernietigen, voorkomen?

De grondwetten van regering, die tot hier toe door de onderscheiden Amerikaansche Staten zyn opgesteld, behagen my, ik beken 't, niet. Gy berispt, met reden, in die van Pensylvanië den godsdienstigen eed, welken men afvordert, om zitting in de Vergadering der Verbeelders van 't Volk te hebben. Met de overigen is dit nog erger gesteld, 'er is 'er een, ik meen die van Jersey, welke vordert, dat men de Godheid van Jezus Christus geloofst. Ik zie in 't grootste gedeelte een navolging, zonder reden, van de gewoontens van Engeland. In plaats van alle afzonderlyk gezag tot een eenig (dat der natie) te brengen, stelt men onderscheiden vergaderingen aan; een

Ver-

Vergadering van Verbeelders des Volks, een Raad, een Gouverneur, omdat Engeland een Lagerhuis, een Hogerhuis en een Koning heeft. Men houdt zich bezig om deze onderscheiden machten tegen malkander te wikken en te wegen; even als of dit evenwicht van krachten, 't welk men noodzakelyk heeft kunnen oordeelen, om het bovenmatig overwicht der Koninglyke macht optewegen, van eenig nut konde zyn in Republieken op de gelykheid der Burgeren gevestigd; en even als of al dat onderscheiden vergaderingen aanstelt geen bron van verdeeldheden ware. Terwyl men iedele gevaren wilde voorkomen, heeft men wezenlyke doen ontstaan. Men wil niets te vrezen hebben van de Geestelykheid: men vereenigt dezelve onder de schans eener gemeene verbanning. Met hen van 't recht van verkiesbaar te zyn uittesluiten, maakt men 'er een lichaam van, 't welk aan den Staat vreemd is. Waarom wordt een Ingezeten, die het zelfde belang heeft als de anderen tot de gemeene bescherming zyner vryheid en zyner eigendommen, uitgefloten om tot dezelve met zyne kundigheden en deugden medetewerken, omdat hy een beroep heeft, hetwelk kundigheden en deugden vordert? De Geestelykheid is alleenlyk gevaarlyk, wanneer zy een afgezonderd lichaam in den Staat uitmaakt, wanneer zy meent, dat zy, als een byzonder lichaam, rechten en belangen heeft; wanneer men zich verbeeld heeft een Godsdienst te hebben, die door de Wet is vastgesteld,

fteld, even als of de menfchen eenig recht, of eenig belang konden hebben om malkanders gewisfen te beftieren; even als of een mensch de gevoelens, aan welken hy meent, dat zyn eeuwige zaligheid gehecht is, aan de voordeelen der Maatfchappy konde opofferen; even als of men zich ten gemeenen behoeve zalig maakte of verdoemde. Waar de ware verdraagzaamheid, dat is te zeggen, de volftrekte onbevoegdheid der Regering om over het gewisfen der menfchen te heerfchen, vastgefteld is, is de kerkelyke in 't midden der nationale vergadering, wanneer hy tot dezelve toegelaten wordt, niet meer dan een Burger; hy wordt weder een kerkelyke, wanneer men hem daarvan uitsluit.

Ik zie niet, dat men zich genoeg bezig gehouden heeft, om het getal der foorten van zaken, met welken de regering van elken Staat zal belast zyn, zo klein te maken als mogelyk is; noch ook om de onderwerpen van wetgeving te fcheiden van die van afzonderlyk en plaatfelyk beftier; om plaatfelyke vaste vergaderingen aantefstellen, welke byna alle de gezamentlyke bezigheden der Regering vervullende, de algemeene vergaderingen ontfiaan van zich daarmede optehouden, en aan de leden dezer laafte vergaderingen alle middelen, en misfchien alle lust benemen, om misbruik te maken van een gezag, hetwelk zich alleen maar kan toeleggen op algemeene onderwerpen, en die daardoor zelf vreemd zyn aan de kleine hartftochten, die de menfchen ontrusten. Ik

Ik zie niet, dat men acht geslagen heeft op de grote onderscheiding, de eenige, die op de natuur gegrond is, tusfchen twee verdeelingen van menfchen, die van eigenaars van landeryen, en die van hun, welke geen landeryen in eigendom hebben, op hunne belangen, en by gevolg op hunne verfchillende rechten, met betrekking tot de wetgeving, tot het rechts- en burgerlyk-beftier, tot het opbrengen van penningen ter goedmaking der algemeene lasten, en tot het gebruik derzelve.

Geen vaste regel omtrent de belastingen vastgefteld. Men onderftelt, dat iedere Provincie zich, naar haar welgevallen, kan fchatten, perfonele belastingen opleggen, lasten op het flyten of inbrengen van waren invoeren, dat is te zeggen, zich een belang geven, hetwelk met het belang der overige Provincien frydt.

Men onderftelt overal het recht om den handel te regelen; men machtigt zelf de uitvoerende vergaderingen, of de Gouverneurs om den uitvoer van zekere waren, in zekere gelegenheden, te verbieden, zo verre is 't 'er vandaan, dat men zoude begrepen hebben, dat de wet eener volkomen vryheid van allen koophandel een gevolg van 't recht van eigendom zy, zo diep is men nog gedompeld in den nevel van Europifche dwaalingen.

In de algemeene vereeniging der Provincien onder malkanderen, zie ik geen famenvoeging, geen famenfinelting van alle deelen, welke maar een

EENIG en gelykvormig lichaam maakt. Het is slechts een verzameling van altyd te veel van een gescheiden deelen, en welke altyd een nyging behouden om van malkander te verschillen, door de verschillenheid harer wetten, harer zeden, harer gevoelens, door de ongelykheid harer tegenwoordige vermogens; nog meer door de ongelykheid harer verdere vorderingen. Het is niet anders dan een nabootsing van de Nederlandsche Republiek, en deze zelf had niet, even als de Amerikaansche Republiek te vrezen voor het gebeurlyk toemen van sommige harer Provincien. Dit ganfche gebouw steunt tot hiertoe op den verkeerden grondslag der zeer oude en zeer gemeene Staatkunde; op het vooroordeel, dat de Natien, de Provincien, als een Provincie, en een Natie uitmakende, andere belangen kunnen hebben, dan die, welken de byzondere lieden hebben, om vry te zyn en hunne eigendommen tegen rovers en veroveraars te verdedigen; een gewaand belang, om meer koophandel te dryven dan de overigen; om geen waren van vreemdelingen te kopen, om de vreemdelingen te noodzaken hare voortbrengfelen en manufacturen te vertieren; een gewaand belang om een uitgestrekter grondgebied te hebben, deze of die Provincie of dit of dat eiland, dit of dat dorp te bekommen; een belang om den anderen Natien vrees in te boezemen; een belang om door den roem der wapenen,

nen, der konften en wetenschappen, den rang boven haar te hebben.

Eenige dezer vooroordeelen zyn in Europa aangekweekt, omdat de oude nayver de Natien en de heerschzucht der Vorften alle Staten noodzaakt zich gewapend te houden en zich tegen hunne gewapende naburen te verdedigen, en om de krygsmacht als 't voorname onderwerp der Regering te beschouwen.

Amerika heeft het geluk van, van dezen tyd tot zeer lang hier na geen buitenlandschen vyand te vrezen te hebben; indien het zich zelf niet verdeelt; dus kan en moet hetzelfde deze gewaande belangen, deze voorwerpen van tweedracht, die deszelfs vryheid alleen te vrezen heeft, naar hunne rechte waarde schatten. Met den heiligen regel der vryheid van den koophandel als een gevolg van 't recht des eigendoms beschouwd, verdwynen alle de gewaande belangen van koophandel. De gewaande belangen van meer of min lands te bezitten, verdwynen door den regel, dat het land niet aan de natien, maar aan hun, die eigenaars der landen zyn, toekomt; dat het geschil om te weten of een dusdanige streek, een dusdanig dorp tot deze of gene Provincie, tot dezen of genen Staat moet behoren, niet moet worden beslist door het gewaande belang van die Provincie of van dien Staat; maar door dat, hetwelk de bewoners van een

zodanige streck of van een zodanig dorp hebben, om ter beschikking hunner zaken, op de plaats werwaards het hun best gelegen komt te gaan, te vergaderen; dat dit recht afgemeten zynde door de langer of korter reize, welke een mensch ver van zyn woonplaats kan doen, om over eenige de gewichtigste zaken te handelen, zonder zyne dagelykſche bezigheden te veel te benadeelen, wordt een natuurlyke en phyſiſche maat van de uitſtrektheid der Rechtsgebieden en Staten, en bepaalt onder allen een evenwicht van uitſtrektheid en vermogens, hetwelk alle gevaar van ongelykheid, en allen eisch op de overmacht verdryft.

Het belang van gevreesd te worden is niets, wanneer men van niemand iets begeert, en wanneer men op een plaats is, waar men door een aanmerkelyke macht niet kan worden aangetaſt, met eenige hoop van goeden uitſlag.

De roem der wapenen kan het geluk van in vrede te leven niet opwegen. De roem der kunſten, der wetenschappen behoort aan ieder, welke dien wil behalen; en in deze zaak is 'er voor ieder een ryke oogst genoeg om te maaijen en te oogſten, het veld der ontdekkingen is onuitputtelyk, en alle kunnen hun voordeel doen met de ontdekkingen van allen.

Ik verbeelde my, dat de Amerikanen nog niet in ſtaat zyn, om alle deze waarheden te bevatten, gelyk zy dezelve behoren te bevatten om het
ge-

geluk hunner nakomelingschap te verzekeren. Ik misprys hunne hoofden niet. Men heeft moeten voorzien in de dingen, die voor het tegenwoordige noodzakelyk waren, door de eene of andere vereeniging, tegen een tegenwoordigen en ontzaggelyken vyand. Men had den tyd niet om te denken op 't verbeteren der grondwetten en het opstellen van verscheiden Staten; doch zy moeten vrezen dezelve altyddurend te maken en zich bevllytigen om de algemeene gevoelens en belangen te vereenigen enze tot eenparige beginfelen in alle hunne Provincien te brengen.

Zy hebben, ten dezen aanzien, grote hinderpalen te boven te komen. In Canada, de constitutie der Roomsche Geestelykheid en het bestaan van een lichaam van adel.

In Nieuw-Engeland, den nog in wezen zynde geest van het strenge, en altyd, zegt men, nog een weinig onverdraagzame Puritanismus.

In Pensylvanië een zeer groot getal der Ingezetenen voor een regel van Godsdienst stellende, dat het beroep der wapenen ongeoorloofd is en gevolgelyk zich niet willende onderwerpen aan de schikkingen, die noodzakelyk zyn, om de vereeniging der hoedanigheid van ingezeten met die van krygsman en foldaat den grondslag der krygsmacht van den Staat te doen zyn, maakt dit dat men van het beroep van foldaat een ambacht, waarmede men den kost wint, moet maken.

In

In de zuidelyke volkplantingen een al te grote ongelykheid van rykdommen en vooral te grote getal van zwarte slaven, welker flaverny niet overeen kan worden gebracht met eene goede Staatkundige Regeringsvorm, en welke zelf, al geeft men hun hunne vryheid, nog zullen zwarigheid veroorzaken, door twee natien in dezelfden Staat te maken.

In alle, de vooroordeelen, de verknochtheid aan vastgestelde gebruiken en manieren, de gewoonte van zekere schattingen, de vrees voor die, welken men in de plaats zoude moeten invoeren, de verwaandheid der Volkplantingen, die gemeend hebben, dat zy de machtigste waren, en een ongelukkig beginsel van nationalen hoogmoed. Ik meen, dat de Amerikanen genoodzaakt zyn zich niet door den kryg, maar door den landbouw te vergroten. Indien zy de oneindige woestyne, die zich tot aan de westelyke zee uitstrekken, achter zich lieten, zouden uit de menging van hunne bannelingen, en van 't kwaad volk aan de strengheid der wetten ontsnapt, met de slaven zich daar volkplantingen van rovers vestigen, die Amerika zouden verwoesten, gelyk de woeste volken van 't Noorden het Roomsche Ryk verwoest hebben. Daaruit een ander gevaar, de noodzakelykheid om zich op de grenzen gewapend te houden, en in gedurigen oorlog te zyn. De volkplantingen naast aan de grenzen gelegen, zouden gevoegelyk

Iyk beter ten oorlog afgericht zyn, dan de anderen, en deze ongelijkheid in de krygsmacht zoude een verschrikkelyke prikkel voor de heerschzucht zyn. Het hulpmiddel tegen deze ongelijkheid zoude zyn een altyd op de been blyvende krygsmacht, tot welker in standhouding, alle Provincien, naar evenredigheid hare bevolking, zouden moeten toebrengen en de Amerikanen, die nog voor alles vrezen, waarvoor de Engelschen moeten vrezen, vrezen een bestendig leger meer dan iets anders. Zy hebben ongelyk. Niets is gemakkelyker dan de instelling van een bestendig leger met een landmilitie famenteparen, zodanig dat de landmilitie 'er door beter, en dat 'er de vryheid te meer door bevestigd worde. Doch het is moeielyk hunne bekommelingen deswegens te doen bedaren.

Zie daar vry wat zwarigheden, en mischien zullen de heimelyke belangen van machtige particulieren zich by de vooroordeelen der menigte voegen, om de pogingen der ware verstandigen en der ware burgers tegentehouden.

Het is onmogelyk, dat men niet zoude wenschen, dat dat volk, al den voorspoed bereike, waarvoor het vatbaar is. Het is de hoop van 't menschelyk geslacht, het kan deszelfs voorbeeld worden. Het moet aan al de wereld door de daad bewyzen, dat de menschen vry en stil kunnen zyn, en allerlei soort van ketenen kunnen

ontberen, welke de tirannen en allerlei kwakzalvers hun hebben willen opleggen onder voorwendfel van 't algemeen welzyn. Het moet een voorbeeld geven van ftaatkundige, van godsdienftige vryheid, van vryheid van koophandel en nyverheid. De vryplaats, welke het openftelt voor alle de onderdrukten van alle natien, moet de aarde troosten. De gemakkelykheid om 'er gebruik van te maken, om zich aan de gevolgen van een kwaad beftier te onttrekken, zal de regeringen noodzaken rechtvaardig te zyn en wyzer te worden; het overige gedeelte der wereld zal de ogen allengskens openen over de nietigheid der begunftelingen, waarmede de Staatkundigen zich hebben opgehouden. Maar daartoe is nodig, dat Amerika zich voor dezelve hoede, en dat hetzelve niet weder een afbeeldfel van ons Europa worde, gelyk uwe minifteriale Schryvers zo dikwyls herhaald hebben, een mengfel van verdeelde machten, die malkander landen of voordeelen in den koophandel betwisten, en de flaverny der volken geduriglyk door derzelve eigen bloed hoe langer hoe vaster maken.

Alle kundige lieden, alle liefhebbers van 't menschdom behoorden op dezen ogenblik hunne kundigheden te verenigen en hunne aanmerkingen te voegen by die der verftandige Amerikanen, om medetewerken aan 't grote werk
hun

funner wetgeving. Dit zoude U paffen, Myn Heer. Ik wenschte, dat ik uwen yver konde ontvonken, en indien ik in dezen brief, meer dan ik misfchien had behoren te doen, my aan de blootlegging myner eigen gedachten heb overgegeven, zo is dit verlangen myn enige beweegreden geweest en zal my, zo ik hoop, verfchonen, dat ik U daarmede verveeld hebbe. Ik wenschte wel, dat het bloed, hetwelk gestort is en nog in dit gefchil ftaat gestort te worden, niet onnut voor 't heil van het menfchelyk geflacht ware.

Onze beide Natien gaan elkander over en weder veel kwaadsdoen, waarfchynlyk zonder dat een van haar 'er eenig wezenlyk voordeel uit trekken zal. Het toenemen der fchulden en lasten, misfchien het bankroet gaan van den Staat en het verderf van een groot getal ingezetenen zullen 'er misfchien het eenige gevolg van zyn.

Engeland fchynt my daar nog nader by te zyn dan Frankryk. Indien, in plaats van dezen oorlog, gy U zelve, van den eerften ogenblik af aan goedwilliglyk had kunnen executeren, indien het der goede Staatkunde gegeven ware vooruit te doen, hetgeen, dat zy onfeilbaar later gedwongen zal doen; indien het nationale gevoelen aan uwe regering had kunnen toeftaan de gebeurteniffen voortekomen, vooronderftellende, dat zy dezelve voorzien heeft; indien zy ter-

ftond in de onafhangelykheid van Amerika had kunnen bewilligen, zonder iemand den oorlog aantedoën; geloof ik vastelyk, dat uwe natie by die verandering niets zoude hebben verloren. Zy zal 'er nu by verliezen, hetgeen dat zy 'er aan te kosten heeft gelegd, dat zy 'er nog aan te kosten leggen zal: zy zal een grote vermindering in haren koophandel voor eenigen tyd ondervinden, grote binnenlandfche onfchuddingen, indien zy genoodzaakt is bankroet te fpelen, en wat 'er ook gebeure een grote vermindering in den ftatkundigen invloed buiten lands. Doch dit laafte ftuk is van vry gering belang voor het wezenlyk geluk van een volk; en ik ben geheel niet van 't gevoelen van den Abt Raynal in de plaats voor uw werk gefield (*). Ik geloof niet, dat dit U tot een verachtelyke Natie zal maken en in flaverny dompelen.

Uwe rampen zullen misfchien in tegendeel de uitwerking eener noodzakelyke afzetting zyn,
zy

(*) „ Indien echter het genot der weelde en pracht de nationale zeden ganfchelyk kwam te verderven ——— indien Engeland deszelfs Volkplantingen verloor door ze te veel uittebreiden of te kwellen, zoude dit land zelf vroeg of laat tot flaaf gemaakt worden. — Dit Volk zoude gelyken naar zo vele anderen, welken het veracht, en Europa zoude aan 't heelal geen natie kunnen tonen, op welke hetzelfde roem zoude durven dragen.” — *Wysgerige en Staatkundige Gefchiedenis des Koophandels der beide Indiën*, XIX B. VI D. p. 79, Genev. 1780.

zy zyn misfchien het eenige middel om U voor 't koude vuur der weelde en der verdorvenheid te behoeden. Indien Gy in uwe fchokkingen uwe regeringsvorm konde verbeteren door de verkiesingen jaarlyksch te maken, door het recht der verbeelding op een eenparigen wyze en meer geëvenredigd naar de belangen der verbeelden, konde verdeelen; zoudt gy misfchien zo veel als Amerika by deze omwenteling winnen, want uwe vryheid zoude blyven en uwe andere verliezen zouden dra met dezelve en door haar hersteld worden.

Gy moet door de openhartigheid, met welke ik my aan U over zo tedere punten opene, oordeelen over de achting; die gy my ingeboezemd hebt, en over het genoegen, welk ik ondervinde, van te denken, dat 'er eenige overeenkomst tusfchen onze wyze van de zaken intezien is.

Ik maak vastelyk staat, dat deze vertrouwlykheid alleen voor U is. Ik verzoek U zelf van my niet omftandiglyk met de post te antwoorden, want uw antwoord zoude gewisfelyk geopend worden op onze post-comptoiren; en men zoude vinden dat ik een veel te groot liefhebber der vryheid voor een Staatsdienaar, en zelf van een' in ongenade vervallen Staatsdienaar ben

Ik hebbe de eer enz.

(geteekend)

TURGOT.

By

By den Drukker dezès is mede van de Pers
gekomen, en alom verzonden.

- I. Verhandeling over de Gefchiedenis, Regeeringswyze, Zeden, Gewoonten, Weetenfchappen en Fraaije Konften van eenige Natiën van Europa, door den Grave d'Albon, Lid van verfcheiden Academiën en Geleerde Genoofchappen; naar den tweeden druk uit het Fransch vertaald, met Aanteeningen en een Voorreden van den Vertaaler; 1fte deel, in groot 8vo., à f 2:10;- behelzende Verhandelingen over Engeland, en het Gemeenebest der Vereenigde Nederlanden. Het tweede Deel ftaat eerftdaags uittekomen, en zal fpoedig van het derde en laafte gevolgd worden.
- II. G. Noodt, (in leven Hoogleeraar in de Rechten te Leyden,) Redevoering over het Recht der Opperfte Macht; naar het Latyn en Fransch gevolgd; in gr. 8vo., à 16 ft.
- III. Staatgefteldheid van de Republiek der Vereenigde Nederlanden, als mede met betrekking tot Buitenlandfche Mogendheden, in kl. 8vo., à 8 ft.
- IV. De Vrye Nederlander, 1fte Stuk, in gr. 8vo. behelzende verfcheidene echte en omftandige Verhaalen van Gebeurtenifen in onze Republiek voorgevallen, die men in andere Tydschriften minder opzettelyk behandeld heeft, en is dus voor alle waarheidlievende Vaderlanders zeer noodzakelyk. Dit Werk wórd jedere Week met een No. van een geheel Blad, à 2 ftuiv., vervolgt.

Plus Ultra

12 1/2

f 103.10

